

614
MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNEI
ADMINISTRAȚIUNEA CASEI BISERICEI

ISTORICUL MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI

și

MITROPOLITII ȚĂREI MUNTENEȘTI

ALCĂTUIT

Cu prilejul împlinirei a 40 ani de Domnie glorioasă
a Majestăței Sale Regelui

CAROL I

DE

PREOTUL GEORGE I. GIBESCU

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1907.

BIBLIOTeca
FUNDATIVNEI
UNIVERSITARE
CAROL I.

Nr Inv.

7490-19404 B.1

Secțiunea

XXVII

Raftul

X 83194

ISTORICUL
MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI

MINISTERUL CULTELOR ȘI INSTRUCȚIUNEI

Zev. 7890

ISTORICUL MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI și MITROPOLITII ȚĂREI MUNTENEȘTI

ALCĂTUIT

Cu prilejul împlinirii a 40 ani de Domnie glorioasă
a Majestăței Sale Regelui

CAROL I

DE

PREOTUL GEORGE I. GIBESCU

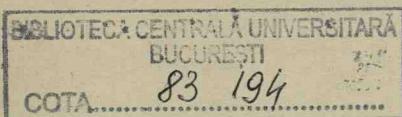
BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

1907.

= C105239 =

cf 93

RC9 | 04

B.C.U. Bucuresti

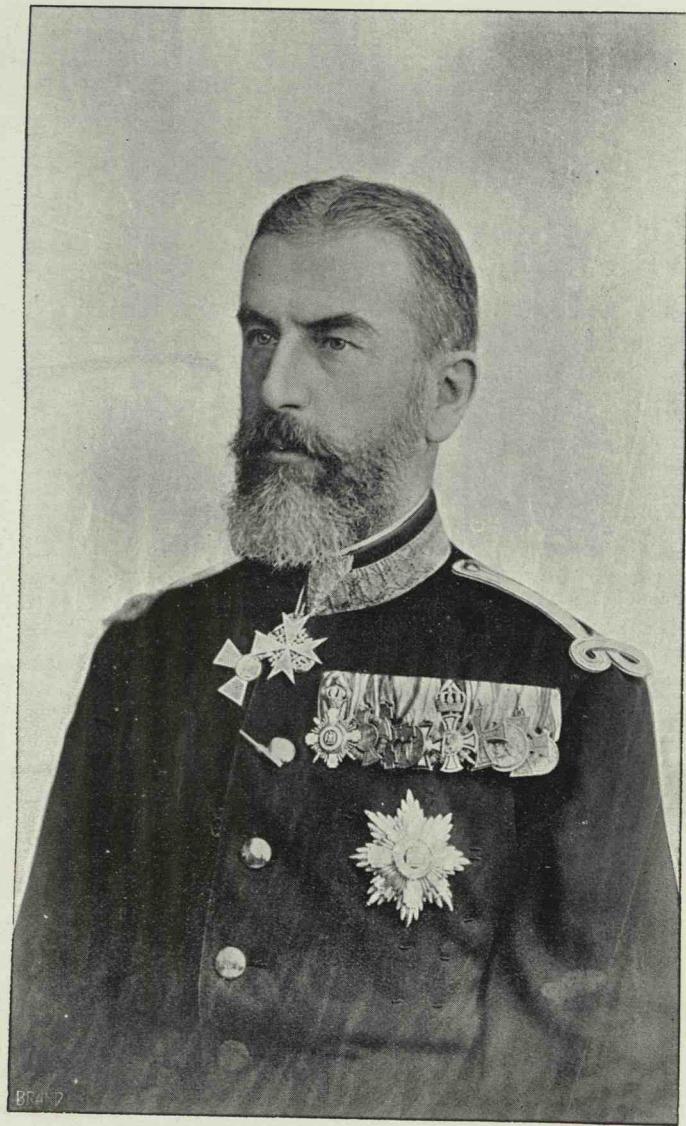

C105239

BRAND

MAJESTATEA SA REGINA ELISAVETA

MAJESTATEA SA REGELE CAROL I

ROMÂNIA

1905, Luna Octombrie, Ziua 28.

SFÂNTA MITROPOLIE.

A
UNGRO-VLAHIEI

—
No. 4410.

Prea Cucernice Părinte,

Cu ocaziunea împlinirei de 40 de ani de glorioasă domnie a Majestăței Sale Regelui Carol I, urmând a se sărbători această dată solemnă prin deschiderea unei mari Expozițiuni naționale, în anul viitor 1906, în care va fi și o secțiune a Cultelor,—pentru care Onor. Minister, prin adresa No. 18.700 a. c. ne roagă să dispunem întocmirea unei monografii religioase, în care să se stăruiască cu deosebire asupra istoricului acestei sfinte Mitropolii,—vă însărcinez pe P. C. Voastră cu această lucrare și vă invit să depuneți totată silința trebuitoare în acest scop, și a face ca să fie terminată cât mai curând, spre a fi apoi înaintată la destinație.

Mitropolit Primat, IOSIF

Director, Dr. CORNOIU

P. C. Arhidiacon G. I. Gibescu
Sub-Directorul Cancelariei Sf. Mitropoliei.

ÎNALT PREA SFINȚITUL ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT
AL UNGRO-VLAHIEI, PRIMAT AL ROMÂNIEI,
D. D. IOSIF

ÎNAINTE CUVÂNTARE

*Spre a face o descriere amănunțită, asupra Mitropoliei «Ungro-Vlahiei», din toate punctele de vedere,—cuprinzând datele și documentele toate, cari tratează despre tot ce se atinge de «Inființarea Mitropoliei», «Reședința mitropolitană», «Catedrala mitropolitană» și «Mitropolitii țărei»,—trebuie ca cineva, să se consacre unui studiu foarte laborios, într'un timp îndelungat, ca să dea la lumină o operă, alcătuită din asemenea acte și documente, operă ce ar putea să se cuprindă în câteva volume; căci ar fi să se alcătuiască o mare parte din **Istoria Bisericei Române**, lucru ce nu se poate pretinde de a se face, într'un timp foarte scurt, cât am întrebucințat eu.*

*Pentru lucrarea de față, s'au utilizat izvoarele, ce am putut avea la îndemână, și care prezintă mai multă certitudine istorică, pentru expunerea faptelor; iar numele autorilor le-am citat pretutindeni, în alcătuirea aceasta, menită să grupeze la un loc cunoștințele referitoare la **Mitropolia țărei muntenești**, cum și la **vieata și activitatea Ierarhilor ei**, — însă pe scurt.*

Nădăjduesc, că va sluji și aceasta, măcar ca o schițare și îndrumare, pentru o istorie desvoltată, ce comportă însemnatatea celei dintai Mitropolii a țărei și a

Ierarhilor ei, cari au avut mari roluri de împlinit în curgerea vremilor vijelioase, prin care a trecut scumpa noastră țărișoară.

*Suntem mândri de marii noștri Ierarhi, cari au fost fala țărei; iar descrierea vieții lor, ca și a Catedralei mitropolitane, ne slujește ca un foarte însemnat motiv patriotic, pentru sărbătorirea glorioasei Domnii **de patruzeci de ani, a prea înțeleptului, prea piosului și viteazului nostru Rege Carol I.***

Arhidiacon, G. I. Gibescu¹⁾

1906 Februarie 9.

¹⁾ Insărcinat cu această lucrare, de către Inalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Primat al României, **D. D. Iosif**, care în ziua de 25 Decembrie 1906, a binevoit a mă hirotonisi preot pe seama bisericii **Domnița Bălășa**.

PARTEA I.

§ 1. Organizațiunea bisericească și politică a Românilor, până în secolul al XIV-lea.

Mai înainte de a descrie împrejurările în care a luat naștere «Mitropolia Ungro-Vlahiei», cred necesar, a face o privire retrospectivă, asupra situațiunei politice și religioase a acestei țări, cu mult anterioară datei de 1359.

Consider elucidată chestiunea, cum că creștinismul a pătruns în Dacia, imediat după cucerirea ei, sau chiar pe timpul Apostolilor. De și aspruma vremilor nu ne-a lăsat nici un act, totuși avem destule dovezi, spre întărirea acestui adevăr.

Apostolul *Pavel* a cutreerat în călătoriile sale, partea de meazăzi a Dunărei, iar Apostolul *Andrei* partea de meazănoapte, întemeind, peste tot locul, comunități creștine și organizându-le.

In privința bisericească, locuirorii din aceste ținuturi s'au desvoltat, la început, sub conducerea Romei, având un Arhiepiscop la *Sirmiu*, iar dela mijlocul veacului al V-lea, aveau centrul în *Tesalonic*, și până la anul 732, cu o întrerupere de 10 ani, adică între anii 535 și 545, când depindeau de *Iustiniana prima* (Scupae). Dela 732, sub Impăratul Leo Isaurul, Romanii din Iliria și din pro-

vinciile dunărene, sunt trecuți sub autoritatea Patriarhului de Constantinopol, și sub influența grecească.

Astfel Romanii, amestecați cu coloniștii din Dacia traiantă, denumiți apoi *Români*, au fost sub influența grecească până la creștinarea Bulgarilor, sub a căror stăpânire au ajuns; iar atunci s'a stabilit centrul puterii civile și bisericești în *Ohrida* sau *Ahrida*, și Biserica Românilor din Dacia, a fost trecută de sub jurisdicțiunea Patriarhului constantinopolitan sub scaunul arhiepiscopului *Ohridei*; apoi, pe timpul Asanilor, sub scaunul Arhiepiscopului dela *Târnova*, până la năvălirea Tătarilor, ori până după întemeierea Principatului Munteniei.

Manifestarea istorico-națională a Românilor din stânga Dunării, cu o proprie organizație bisericească și politică, cade în a doua jumătate a secolului al XII-lea; iar părțile ocupate de ei în acest timp, erau: partea răsăriteană a Țării-românești, apoi partea de meazăzi și de meazănoapte a Moldovei¹⁾.

Este interesant să se mai ști, că: Români locuiau în sate, așezate prin văi, la adăpost, sau chiar pe munți. Cei dela șes își făceau locuința lângă pădure, sau ascunsă în pământ (bordeiu). O mică biserică de lemn și un preot, care știa să citească slavonește, preîntâmpină trebuințele religioase ale credincioșilor. Un scaun de judecată pentru pământ și moșteniri; apoi se află în sat un bâtrân jude, în unele părți onorat cu titlul de «cneaz». Când vr'o primejdie venea asupra lor, cei dela munte se apărau, prăvălind bolovanii asupra năvălitorilor; cei din codri tăind arbori și lăsându-i să se țină numai în coajă, ca apoi la venirea dușmanului, să-i facă să cadă asupra lor, sau luând în mâini coase, măciuci și arcuri, mergeau, cu conducătorii lor în frunte, la luptă. Peste mai multe sate, ale cnezilor, se întindea sceptrul de pace, sabia ocrotitoare a «Voevodului» = Domn mai mare. În secolul al

¹⁾ Originile Principatelor române D. Onciu, pag. 28, 85.

XIII-lea se găsesc menționați în documente mai mulți voevazi de aceștia, în diferite locuri. Voevodul luă dijmă dela cei apărăți de dânsul; el își avea cetate în locuri bine asigurate; își ținea diacul (tălmaciul) sau de slavonește; întreținea legături cu streinătatea, care îi cunoștea astfel numele¹⁾.

Corespunzător cu această stare de lucruri destul de simplă, la ce altceva ne-am putea aștepta pe terenul bisericesc, decât la bisericuțe mici de lemn, câte una de obicei în fiecare sat, la puține chilii, pentru călugări, în locuri retrase; rar de tot, pe ici și colea, era cîte un schit; iar preoții de prin sate, erau de cele mai multe ori fără cunoștință de carte, cel mult putând ceti de pe cărți slave, rugăciunile necesare, celor ce locuiau împreună cu dânsii într'un sat. Școală de scris, de citit și de cântări nu puteau face²⁾). Hirotonia o primiau acești preoți, de obicei, dela învecinații episcopi bulgari, de peste Dunăre, sau, când și când,—pentru cazuri de nevoie sau greutăți, de a veni mereu pentru piece hirotonie peste Dunăre,—li se sfîntia de către acești episcopi învecinați, și câte un arhiereu, luându-și reședința unul într'o regiune, altul în alta, în vreun schit, și efectuând hirotonia preoților, de care poporul de prin sate avea nevoie.

Pentru întâiași dată existența unor asemenea episcopi ortodocși la Români din nordul Dunării, este adeverită, prin documente, în prima jumătate a veacului al XIII-lea. Scrisoarea Papei Grigorie al IX-lea, din 1234, către principalele unguresc Bela, vorbește despre acești episcopi (cari în scrisoare se numesc schismatici) în episcopatul Cuman, care se întindea și peste teritoriul dintre Carpați și Siret³⁾.

¹⁾ N. Iorga Istoria lui Ștefan cel Mare, pag. 9—11.

²⁾ N. Iorga. Istoria literaturii religioase, pag. 8.

³⁾ Documentul acesta este dat din Perugia la 14 Noembrie 1234. Papa Grigorie IX-lea, scrie principelui de coroană al Ungariei, Bela, o scrisoare,—alcăuită pe temeiul rapoartelor venite dela misionarii de propagandă,—prin care se constată existența unor popoare, *qui Walati vocantur*, care de și se socotesc printre creștini, totuși au diferite rituri și

Dela invazia Tătarilor, la 1241, și până la întemeierea Principatelor Române, știri privitoare la organizarea Bisericii Române, nu se mai află în documente contemporane.

§ 2. Întemeierea Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Cu începutul secolului al XIV-lea, istoria Românilor din Țara românească, intră într-o nouă fază; căci în locul Voivodelor de până atunci, de dincoace și de dincolo de Olt, de acum înainte avem o singură formațiune politică, care este concentrată în Principatul țării românești; iar numele Domnitorului țării este *Basaraba*, cu care se începe consolidarea dinlăuntru și dinafară.

După consolidarea politică, a urmat îndată și organizarea bisericească; căci acesta era procedeul obișnuit pe atunci, ca: formațiunei politice, să-i urmeze neapărat constituirea ierarchiei bisericești.

Când vor fi început cele dintâi demersuri în această privință, nu se poate afirma cu siguranță; căci din prima jumătate a veacului al XIV-lea, n'avem o mărturie istorică. Probabil că ele vor fi început chiar sub *Basaraba Voevod*, care a domnit până la anul 1338, dar fără să se fi ajuns la un rezultat definitiv.

Lui Basaraba îi urmează fiul său Alexandru. Acesta domni dela 1338 până la 1364. În timpul domniei sale, se întemeie, în anul 1359, *Mitropolia Ungro-Vlahiei*, cea mai veche dintre *Mitropoliiile țării*.

Domnitorul Alexandru Basarab, gândindu-se la stabi-

obiceiuri, ce nu se împacă cu numele de creștin. „Nam Romanam ecclesiam contemnentes non a venerabili fratre nostro.... episcopo Cumano-rum, qui loci diocesanus existit, sed a quibusdam pseudoepiscopis Graecorum ritum teneantibus universa recipiunt ecclesiastica sacramenta“. Hurmuzachi. Documente I, 132; Transilvania 1870, 44.

Tot acest document continuă spunând, că și Ungurii și Teutonii primesc sacamentele dela acei episcopi schismatici; adăogă apoi, că Papa a dat voe episcopului Cumanilor, ca să consacre dintre Români, un episcop pentru aceștia, ca sufragan al său, ca ei să nu mai aibă de a face cu acei „episcopi schismatici“.

lirea unui Mitropolit, și-a întors privirea dela Carpați într'o altă direcție, și cei dintâi indicați păreau a fi vecinii de peste Dunăre: Bulgarii și Sârbi. Dar nu s'a adresat la ei Domnitorul român; căci Statul bulgăresc, nu numai pe terenul politic stă rău, ci mai ales pe cel religios. Ací mișunau secte eretice, cum și misticismul particular, desvoltat în prima jumătate a secolului al XIV-lea, la muntele Athos, și cunoscut sub numele de *Isichasm*, sau *Quietismul*, al căror cap era Simeon¹⁾; apoi *Bogomilismul*,

¹⁾ Simeon era superiorul Mănăstirei Mama din Constantinopol și, prin instrucțiunile lui, monahii se puneau, prin diferite procedări, în starea de a contemplă prin uimire ființa lui Dumnezeu, fapt pe care și Dionisie Areopagitul îl recomandase ca cel mai înalt ideal al străduințelor mistice. Monahii punându-se pe vine, într'un colț al chiliei, apăsând barba în piept, fixând ochii asupra buricului, și împedicând pe cât se putea respirația, cădeau mai întâi într'o turburare a minței și simțau o întunecare a ochiului; dar dacă persistau mai mult timp în acea poziție, atunci turburarea minței dispărăea, înlocuindu-se cu o placere inexprimabilă, după care apoi se redeșteptau, înconjurați de razele unei lumi splendide. Ei se numiau pe sine *quietiști* (ησυχάζοντες) și pretindeau că razele splendide ce-i înconjurau, este lumina divină necreiată, de care a fost înconjurat Mânt. Hristos pe muntele Taborului.—Despre aceștia a auzit la 1340 un avă cu cultură clasică, din Calabria, anume *Varlaam*, care la început era pentru unire cu Biserica de Apus, iar după ce tratările sale de unire la Avignon, în anul 1339, nu avură nici un rezultat, a fost polemic contra Latinilor. El începând să scrie contra monahilor, acuzându-i de un misticism fals, numindu-i în deriziune δμφαλόφυχοι, adică privitori în buric, unde-și concentrează susțelet și caută a se lumină.

Atunci învățatul isihast *Grigore Palama*, a scris în contra lui Varlaam, spunând, că n-ar fi de tot cu neputință, ca cineva să vadă lumina dumnezeiască, pentru că și Apostolii au văzut-o la Schimbarea la față a Domnului Hristos pe muntele Taborului. Această lumină este o lucrare dumnezeiască (ἐνέργεια), ea vine dela Dumnezeu, dar e deosebită de ființă. Sa cea nevăzută. Varlaam răspunse atunci, că *isihaștii* cred în doi Dumnezei, în ființă nevăzută și în lucrarea văzută, care e deosebită de El.—Disputa a luat dimensiuni din ce în ce mai mari, până ce în 1341 ajunse la un sinod din Constantinopol și aici s'a dat o hotărîre contra lui *Varlaam*, care indignat, părăsi orientul, se întoarse în Italia, apoi trecu la biserică română. Discipolul lui Varlaam, anume Grigorie Acindin, și Nichifor Grigoras († 1359) istoriograful, continuă lupta contra *quietiștilor*, până ce în anul 1353 se ținură încă trei sinoade,—în care se stabili ca învățătură: că, fără îndoială, sunt lucrări dumnezești, ca lumina din Tabor, care se deosibesc de ființă dumnezeiască, dar sunt necreiate și țepind de ființă dumnezeiască. Aceste lucrări se numesc câte odată și *Dumnezeu* sau *Dumnezeire*. Sâmburele acestei învățături este, că ființă

(*plăcuții lui Dumnezeu*, cum se numiau acei sectari) care a reînnoit ideile Gnosticilor și ale Maniheilor și numără foarte mulți partizani¹⁾), cum și o altă sectă eretică, *Ada-*

lui Dumnezeu e nedespărțită de atributele Sale, totuși e o deosebire reală între ele, fără ca aceasta să vătăme unitatea lui Dumnezeu.

(Compendiu de *Istoria Bisericii* de N. Nitzulescu pag. 245. Compar. *Istoria bisericească* de P. S. Atanasie și P. S. Gherasim pag. 129, 130. Vol. II).

¹⁾) *Evhīții* și *Bogomili* sunt odrasle noi ale *Paulicianismului*, care și acesta este un rest degenerat din sectele gnostice și maniheice, ce se conservă până în secolul al VII-lea în Armenia și Siria.—Un oarecare Constantin din comuna Mananali, aproape de Samosata, în Siria, a adunat acele resturi eretice și le-a reformat. El s'a dedicat studiului sfintei Scriptură și a început să se credă, că este chemat să reînființeze creștinismul apostolic.—Contrastele biblice: Dumnezeu și lumea, lumina și intunericul, spiritul și materia, le explică în sensul dualismului. Sectatorii săi primiră numele de *Pauliciani*, adică adevarăți creștini, în înțelesul învățăturei pauline, și pe ortodocși îi numea *Romei*. Pentru Pauliciani, lucrul principal era religiozitatea internă; de aceea desprețuiau ceremoniile, postul, ascesa, ierarhia și amestecul statului în afacerile bisericești.

Nu primiau V. Testament și din cel Nou excludeau epistolele Ap. Petru. O autoritate absolută pentru dânsii constituiau numai scierile Ap. Paul. (Vezi Ist. Bis. de Nitzulescu pag. 198, 199).

Impăratul Ioan Tzimisches (969) a strămutat pe Pauliciani prin împrejurimile Filippopolei. Alexie I Comnenul se sili să-i aducă la ortodoxie, și a reușit în aparență să convingă pe unii, dar s'a înșelat, căci ei au trecut în restul Traciei, cum și în Bulgaria vecină, unde partizanii Paulicianismului se numiau *Bogomili*, iar cei din Tracia *Evhīții*, pentru că punneau mare preț pe rugăciune. În Bulgaria s'au numit *Bogomili*, probabil dela un preot bulgar, cu numele Teofil, bulgărește Bogomil, care a răspândit Paulicianismul.

Evhīții și Bogomilii se duseră până la Constantinopol, și aici apostolii Bogomililor intrară în starea monahală, cu toate că ei urgiseau monahismul. Alexie Comnenul (1218) i-a persecutat foarte crud, punând să-i ardă; dar secta n'a încetat, ci resturi din ei se întâlnesc prin văile Balcanilor, încă și în veacul al XVII-lea, trecând prin Serbia și Bosnia; ba au trecut și în Apus, unde erau cunoscuți sub numele de *Patari* sau *Patareni*, sub care nume se înțelege sau un *Pataria*, adică în limba micianează, *un sdrențăros*, sau niște oameni, cari ziceau adesea rugăciunea „*Tatăl nostru*“. Ei s'au răspândit și în țările locuite de Români, și în Rusia; iar sub numele de *Catari* sau *Curați*, s'au răspândit la Apus, în Italia și Francia.

Capul acestei secte a fost un oarecare *Baziliu*, medic, care a fost ars la 1118 din ordinul împăratului Alexie Comnenul.

Bogomili admiteau, că Dumnezeu, care are formă omenească ἀνθρωπόμορφος, însă fără corp, ἀσώματος, a născut doi fi: *Satanael* și *Logos* (5500). Unul din ei, *Satanael*, conspiră contra tatălui său, reușește a-și adună-

mitismul¹⁾, ce câştigase asemenea mulți aderenți. După aceea, statul sărbesc, de și atinsese cea mai mare întindere, totuși în privința religioasă, se află într'o situație critică, din cauza anatemei Constantinopolului, ce plană asupra poporului și a patriarhului sărbesc, proclamat la

mai mulți adepti, pentru ca împreună să se ridice mai pre sus de Dumnezeu, dar sunt igoniți din cer pe pământ, unde formară lumea din pământ și apă, folosindu-se de un principiu dat de Dumnezeu din lumea cerească.

Satanael conrupe pe om. La început seduce pe Eva și cu ea naște pe Cain și pe Calomena, fapt pentru care Dumnezeu i-a luat puterea creiațoare. Ca să măntuiască pe om, Dumnezeu naște pe *Logos* (Iisus Hristos), care se mai numă și Arhanghelul Mihail, din Fecioara Maria; Logos s'a zămislit prin urechea Fecioarei și s'a născut cu corp apparent, și numai în aparență suferind moartea, a învins pe fratele mai mare și l'a degradat din Satanael în simplu Satan, aruncându-l în iad și întemeind adevărata biserică a *Bogomililor*; iar Logos s'a suit la cer, de unde se roagă Tatălui pentru lume. Conducerea aleșilor este lăsată Sf. Spirit.

Vechiul Testament Bogomilii îl credeau că este opera lui Satan. Noul Testament îl primiau sub rezerva de a-i dă explicarea ce voiau. Ei admiteau din V. Test. Psalmii, 16 Profeti, 4 Evangeliști, Faptele Apostolilor și Apocalipsa. Dintre mistere primiau botezul, dar fără apă, numai prin impunerea Evangheliei lui Ioan și invocarea Sf. Spirit.

Bogomili nu primiau ceremoniile bisericești, nici ierarhia; ci puneau mare preț pe rugăciune și pietate. Rugăciunea domnească o recitau de șapte ori ziua și de cinci ori noaptea. Cei mai desăvârșiți din sectari urgineață mânarea de carne și căsătoria.

(Ist. Biser. de P. S. Atanasie și Gherasim. Vol. II, pag. 94, 95, 961. Compar. Ist. Dogmelor de D. G. Boroianu, pag. 133, 134, 135).

¹⁾ O sectă panteistă libertinistă, numită *a spiritului liber*, a apărut pe la jumătatea veacului al XIII-lea, având de întemeietor pe Amalrich de Bena, profesor la Universitatea din Paris, care a murit la 1204. El zicea, că Dumnezeu s'a întrupat în fiecare om cuviuos, de aceea fiecare om cuviuos, întru care locuеște Sf. Duh, este ca și Hristos. Sectarii s-au răspândit în Italia, Franța și Germania, în felurite forme; în Germania ei se numiau *frații și surorile spiritului liber*, iar poporul îi numea *Şvesterioni*, din cauza vagabondajului fraților, cu așa zisele surori. Ei ziceau că omul cuviuos n'are nevoie de legi morale și de sacamente, dar trăiau în desfrâneri de tot felul. Această sectă panteistă a intrat în înrudire, cu *Catarii* și cu *Bogomilii*, și a dat naștere la mai multe secte mici; așa erau în Austria, pe la începutul veacului al XIV-lea, iar în Boemia la începutul veacului al XV-lea, *Adamiștii*, o sectă antinomistă, care se zice, că voește să vadă omenirea intorcându-se la viață originală a lui Adam și Evei, umblau goli și aveau comunitatea femeilor. Această sectă ajunsese și în Bulgaria, dar pe la jumătatea veacului al XV-lea dispără.

(Ist. Bis. de P. S. Atanasie și Gherasim. pag. 102, 103).

1346, cu învoirea patriarhului de Târnova și a celui de Ochrida¹⁾.

După cum Domnitorul Țării românești, s'a ferit a cere binecuvântare pentru Mitropolitul său, dela o Patriarhie, care avea mult de lucru cu numeroase secte eretice, și care îi amenințau ortodoxia,—cum era Bulgaria,—apoi de sigur tot aşa va fi trebuit să se ferească a se adresă în acelaș scop, la o Patriarhie, ca cea sârbească, asupra căreia plană încă anatema dată de către căpetenia Ortodoxismului²⁾.

Astfel dar, Alexandru Basaraba, voind să aibă Mitropolit, a trebuit să se adreseze la Patriarhia de Constantinopole, care era cel mai vechiu și cel mai însemnat centru al Ortodoxiei,—după cum dovedesc actele Patriarhiei constantinopolitane.

Documentele cele mai însemnate, privitoare la întemeierea Mitropoliei Ungro-Vlahiei,—la care se referă toți istoricii noștri,—sunt cele cuprinse în «*Acta Patriarchatus Constantinopolitanus*», apărute la Viena în anul 1860.

Sub data de 1359 din Mai, se găsesc, în volumul I al acestei colecțiuni, două documente de cea mai mare importanță pentru lămurirea chestiunii noastre³⁾.

Cel dintâi cuprinde deciziunea luată de sinodul patriarhal din Constantinopol, prin care se încuviințează strămutarea Mitropolitului Vitzinei, ca Mitropolit al întregei

¹⁾ „Intemeierea Mitropoliilor în țară“. Dr. N. Dobrescu. Biserica Ort. Rom. an XXIX No. 5 pag. 534. 535.

²⁾ Arhiepiscopul Ioanichie al II-lea a fost proclamat Patriarh al Sârbilor, Bulgarilor și Grecilor, și intronizat ca atare, în urma hotărârei adunării naționale de episcopi și nobili, la Scopi, care adunare fusese convocată de Ștefan IV Dușan; iar acesta a fost încoronat Impărat. Atunci episcopii greci, cari veniră sub dominația Serbiei, fură alungați din scaunele lor; iar Patriarhul din Constantinopol răspunse la ridicarea Patriarhiei Sârbe, cu o anatema severă. Împăcarea s'a făcut abia sub țarul Lazăr (1376), recunoscându-se de Constantinopol Patriarhia sârbă dela Peci sau Ipec.

(Ist. Bis. de P. S. Atanasie și Gherasim. Vol. II, pag. 38, 39).

³⁾ Acta Patr. Const. I, pag. 383—388.

Ungro-Vlahii, hotărând totodată, ca acest Mitropolit să fie dependent în viitor de Patriarhia de Constantinopol.

Al doilea document, este o scrisoare adresată Domnitorului Țărei românești, din partea Patriarhului și sinodului său, prin care îi aduce la cunoștință, că a fost încuvințată strămutarea Mitropolitului Vitzinei, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, cu condiția arătată mai sus, în deciziunea sinodală. Astfel Patriarhul, vorbind de cererea Voievodului pentru *Iacint*, spune că cererea i-a fost luată în considerațiune, din cauza făgăduinței ce a dat și a obligațiuniei ce și-a luat Voievodul, față de Patriarhie, ca adică, după moartea lui *Iacint*, să nu primească Mitropolit din altă parte, decât numai pe acela, pe care-l va allege și hirotonisi Patriarhul și sinodul patriarhal.

Insă Patriarhului nu i-a părut de ajuns aceasta; căci mai jos adaogă în scrisoare: «că, e de datoria Voievodului, ca să se îngrijască, de a-și împlini făgăduința ce a făcut, ca adică el (Voievodul), precum și copiii, moștenitorii și urmașii lui, vor dă jurământ în scris, întărit de amândouă părțile, cum că după moartea lui *Iacint*, țara Ungro-Vlahiei va rămâneă sub dependența Patriarhiei, primind pe arhiereul ales și hirotonisit de ea».

După aceea Patriarhul, cere, ca Voievodul să-i trimită în scris acest jurământ, «pentru întărirea și asigurarea făgăduinței și a bunei înțelegeri, ca astfel să fie neschimbată și statornică zisa rânduială, și înfricoșată hotărire sinodală să amenințe pe cel ce ar împedica-o sau ar călca-o».

Din acestea reiese, că Patriarhul se îngrijă, ca să-și asigure în viitor autoritatea sa bisericească asupra Principatului țărei românești. Acest fapt însă, dă loc la două presupuneri: *întâia* este, că poate un caz analog avusese loc mai înainte, care nu fusese îngrădit de Patriarhie cu toate garanțiile suficiente, după cum se face de astădată cu jurământ în scris; *a doua*, că Patriarhia avea cunoștință despre oarecare raporturi ale Bisericii din Țara ro-

-C/105239-

mânească, cu o altă Biserică (care nu se numește), și ca să înceteze pe viitor asemenea legături, iată aceste măsuri serioase de prevedere și de asigurare. Iar după cele spuse mai sus, asemenea legături bisericești nu puteau avea în acel timp țara noastră, decât cu învecinata ierarhie bulgărească, anume cu scaunele episcopale dela Dunăre: Vidin, Silistra, etc.

Astfel dar, din cele două documente¹⁾ rezultă că: *în anul 1359 luna Mai, pe vremea Patriarhului Callist I, a fost numit de către Patriarchia din Constantinopole, în urma cererei Voevodului Țării românești, Alexandru, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Iacint, care până atunci fusese Mitropolit al Vitzinei. Deci, Iacint este cel dintâi Mitropolit al Ungro-Vlahiei, cunoscut în istorie.*

Reședința Mitropolitului de atunci, nu este numită în cele două documente, dar cu înlesnire se poate ști, că nu puteau fi alt undeva, decât acolo, unde era și reședința Voevodului țărei în acest timp, adică la *Curtea-de-Argeș*²⁾.

§ 3. Însemnarea cuvântului «Ungro-Vlahia».

Titulatura de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, a dat loc la interpretări greșite³⁾, și aceasta din cauză, că s'a dat cuvântului «Ungro-Vlahia» o altă însemnare decât aceea ce trebuia să i se dea. Astfel unii au înțeles prin *Ungro-Vlahia* «toate țările locuite de Români»; alții au interpretat cuvântul, luând în considerație pur și simplu părțile din care se compune el, și spuneau că: prin Mitropolit al Ungro-Vlahiei, se înțelege Mitropolit al Românilor din Valahia și Ungaria (Ardeal.)

Insă, trebuie să știm, că prin denumirea de Ungro-Vla-

¹⁾ Cercetate de D-l Dr. N. Dobrescu, ca și de alții.

²⁾ Catedrală să fi fost biserică „Sf. Nicolae domnesc” zidită de Io Basaraba (1310—1338), confundat cu Radu-Negru. (Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei G. M. Ionescu, pag. 70).

³⁾ Intem. Mitr. țărei. Dr. N. Dobrescu, Bis. Ort. Rom., pag. 541.

hia se înțelegea dela început (mai înainte de 1330), *Tara românească, ca principat dependent de Ungaria*, spre deosebire de o altă Vlahie, fără asemenea legături cu statul ungar.

Ungro-Vlahia însemnând *Tara românească*, numită de demult Valahia Ungurilor, sau Valahia dependentă de Ungaria, spre deosebire de Valahia bizantină (cea dependentă de Bizantini), urmează, că titlul de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, (căci formațiunea este de origină grecească = Οὐγγρο-Βλαχίας) nu înseamnă altceva, decât Mitropolit al Țării românești.

De când Vladislav Basarab primește ca feode ungurești ducatul Făgărașului și ținutul Amlașului, cu părțile Severinului, autoritatea Mitropolitului Ungro-Vlahiei se întindea și peste aceste părți. *Ungro-Vlahia*, ca titulatură, este o reminiscență din timpul când această țară era supusă regilor unguri.

§ 4. Cunoștințe despre cel dintâi Mitropolit.

Despre persoana primului Mitropolit al Țării românești, *Iacint*, se știe foarte puțin; mai numai atât, cât ne spune «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*», cum că el era un bărbat distins, cuvios, învățat; dar acestea puteau fi simple forme de curtuazie. Apoi se mai spune în «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*», că Iacint era unul din trei Mitropoliți dependenți de Patriarhul constantinopolitan, și că, înainte de a fi fost numit Mitropolit al Țării românești, el fusese Mitropolit al Vitzinei.

Să vedem, de unde era această localitate? Unii au zis, că *Iacint* fusese Mitropolit la Vidin, și deci Vitzina este Vidinul. Dar după cercetările făcute de cei competenți, în «*Acta Patriarchatus Constantinopolitani*» se face totdeauna deosebire între cele două localități, scriindu-le în mod diferit, întrebuiuțând pentru întâia formă *Bιτζίνη*, iar pentru cea de a doua *Βιδόνη*. Unii au mai crezut apoi,

că această localitate ar fi Vitzina din Albania. Nici această părere, cum s'a afirmat, nu este admisibilă; căci documentele citate spun lămurit, că Iacint eră Mitropolit într'o localitate apropiată de Domnitorul Țării românești.

După părerea D-lui Dr. N. Dobrescu¹⁾, această localitate Vitzina, este orașul *Măcin* din Dobrogea. Pentru susținerea acestei păreri invoacă următoarele argumente:

- a) «In transcrierea grecească adesea se găsesc literile M și B una în locul altelea (comp. și M B=B; iar c este, de bună seamă, redat prin bizantinul sau neogrecul tz (τζ)).
- b) «Imediata apropiere geografică a acestei localități din Dobrogea (numită de Bizantini Schitia Minor) de Țara românească, vorbește asemenea pentru posibilitatea încheierei oarecăror legături între un Domn al Țării românești și între un Mitropolit nu aşa îndepărtat, cum este, în cazul nostru, Iacint Mitropolit din Dobrogea învecinată».
- c) «Insuși *Acta Patriarchatus Constantinopolitanus*, întărește această opiniune, în timp ce ele numesc pe acest Mitropolit al Vitzinei; având în vedere situațiunea geografică, adică depărtarea lui de Domnul Țărei românești, πλησιάζοντα αυτῷ».

d) «Nu mai puțin vorbește în favoarea acestei păreri și faptul, că o parte din Bulgaria răsăriteană, ajunsese în prima jumătate a secolului al XIV-lea dependentă bisericeste de Patriarhia Constantinopolului. Așa, pe lângă Varna și câteva castele din prejurul ei, se arată ca dependente de Patriarhie, Silistra, Kaliakra, apoi și Vitzina (*Bιτζύρη*).

e) «In fine ultima probă, că Vitzina e *Măcinul*, ne-o

¹⁾ Un foarte distins licențiat al Facultăței noastre de Teologie, care a făcut studii speciale și în străinătate, în ramura istorică, de unde a obținut Doctoratul. Bis. Ort. Rom. loc citat mai sus.—

Compar. Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei G. M. Ionescu, pag. 41. Sau cum se exprimă *Dl. Al. T. Dumitrescu*, în broșura: „*Arrubium și Mitropolia din Măcin 1904*“, cum că *Mecin* este mai aproape de italienescul *Vecin*, și de bizantinul *Vitzin*, sau *Vitzina*, decât Turco-bulgarul *Măcin*, pag. 33.— De aceeași părere este și acest autor, că *Vitzinul* de care ne ocupăm, este *Măcinul* de azi.

dă geograful arab Idrisi, care a scris opera sa geografică pe la finele anului 1153. El descriind linia Dunărei, și făcând itinerarul, înșiră orașele de pe malul drept al fluviului, dela Belgrad în jos. Ajungând la Silistra (zice acest geograf), apoi la Beris klâfisa, până la orașul *Bisina* etc.» Acest oraș nu este altul, decât Măcinul de lângă Dunăre, precum s'a documentat mai sus.

§ 5. Reședința Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Dela înființarea Mitropoliei, în anul 1359, reședința Mitropoliilor a fost acolo, unde era și reședința Voevodului, adică la început în *Curtea de Argeș*; iar mai pe urmă¹⁾, devenind Târgoviștea capitala țărei, Mitropolitul asemenea și-a mutat reședința în acest oraș, sub domnia lui Neagoe Vodă Basarab și sub păstoria Mitropolitului Macarie, la anul 1517. Această strămutare s'a făcut, după ce s'a terminat și s'a sfînțit măreața biserică din Curtea de Argeș, pe care Neagoe o făcuse să fie *mănăstire și arhimandrie*. În acest scop, citez pasajul din «*Vieata și traiul Sfintiei Sale Părintelui nostru Nifon Patriarhul Tarigradului*».

«Iar Mitropolia s'a mutat dela Argeș în Târgoviște. «Și cum zise mai înainte Sfântul Nifon, acum se umplu «(adică se împlini) de Theolipt Patriarhul Tarigradului, «și de Macarie Mitropolitul, și de Neagoe Vodă Domnul «Ungro-Vlahiei, și de toți boerii cei mari și cei mici și «de tot sfântul sobor. Si aşa se tocmai, ca de acum nici «odată în veci să nu mai fie Mitropolie în Argeș, ci să «fie mănăstire și arhimandrie; iar în Târgoviște să fie «Mitropolie stătătoare, cum s'a așezat. Si se făcură a-

¹⁾ P. S. Episcop Ghenadie Enăceanu crede, că capitala țărei s'a strămutat dela Argeș la Târgoviște la 1452 și definitiv la 1456. Totuși Catedrala Mitropoliei continuă și mai departe a fi la Argeș. Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei, pag. 88.

«ceste lucruri cu mare opreală și blestem, ca să nu se mai citească, nici să se mute în veci, nici de Patriarh, «nici de Mitropolit, nici de Domn, nici de boeri, niciodată. «Acestea toate se aşezără, când fu cursul anilor 7025, «(1517) luna lui August 17 zile, în zilele credinciosului «Domn Io Neagoe Vodă¹⁾.

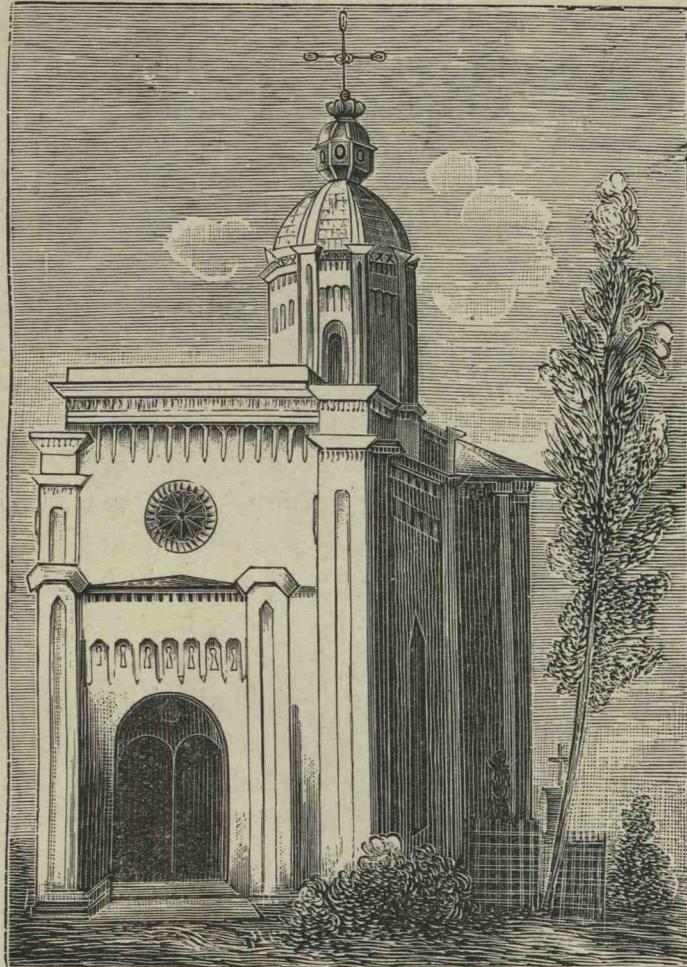
La anul 1665, sub Domnia Domnitorului Radu Leon și sub păstoria Mitropolitului Ștefan, reședința mitropolitană, ca și capitala țării, au fost strămutate dela Târgoviște la București. La aceasta au contribuit împrejurările politice; căci Turcii văzând, că orașul Târgoviște, prin poziția sa geografică,—find aşezat nu departe de granița Transilvaniei,—înlesnește periculoasele relațiuni cu această țară, au ordonat să se dărâme cetatea și mănăstirile ce o învecină și să se strămute reședința principilor la București, oraș mai în apropiere de granița turcească.

In București o catedrală proprie și un palat mitropolitan nu existau; de aceea biserică Sfântul Gheorghe-Vechi (din calea Moșilor de azi) și clădirile din jurul său de pe atunci și apoi cea cu hramul Sfânta Troiță, dela *Radu-Vodă*, au servit de Catedrală; apoi unii mai pun și biserică *dela Stelea* (care a fost cam în apropiere de locul unde se află azi templul jidovesc din Calea Văcărești, și în apropiere de sfânta Vineri Herasca, de unde și pâna acum avem strada Stelea), că ar fi servit pentru acest scop, de Catedrală a Mitropoliei.

Biserica *Sfântul Gheorghe-Vechi*, precum se constată dintr'un pecetluit al Mitropolitului Mitrofan Nisis (1716-1720) și din inscripțiunea cea veche, a slujit timp de 30 de ani, ca Mitropolie țării.—Iată cum se exprimă d. Hajdeu în această privință: «Când Domnia s'a mutat definitiv dela Târgoviște la București, Mitropoliții au părăsit frumoasa Mitropolie târgovișteană a lui Petru Cer-

¹⁾ Opera citată, pag. 121.

«cel și au venit la București. Aci au ales de Mitropolie, «Biserica lui Nedelcu Bălăceanu și a lui Mitrea Vornicul, cum spun unele documente, pentrucă această biserică era mai aproape de curtea Domnească »¹⁾). Această biserică a lui Nedelcu Bălăceanul, este *sfântul Gheorghe*

BISERICA CURTEA-VECHE

Vechi, clădită la 1562, care era în apropiere de biserică domnească, unde a fost prima reședință a Domnitorilor, după strămutarea Curței domnești din Târgoviște și unde se făcea ungerea lor.

¹⁾ Hajdeu: Negru Vodă, Istoria Bucureștilor, G. I. Ionescu-Gion pag. 189.

Biserica domnească, care și până azi poartă numirea «Curtea-Veche», a fost clădită de Mircea Vodă (Cionbanul), la 1546.

§ 6. Catedrala actuală și reședința mitropolitană din București.

S'a spus, că odată cu strămutarea definitivă a reședinței politice, s'a strămutat și reședința mitropolitană.

O catedrală proprie și un palat mitropolitan nu existau în București; de aceea biserică sfântu Gheorghe-Vechi, și Radu-Vodă, cum și clădirile din prejurul ei, au servit pentru acest scop.

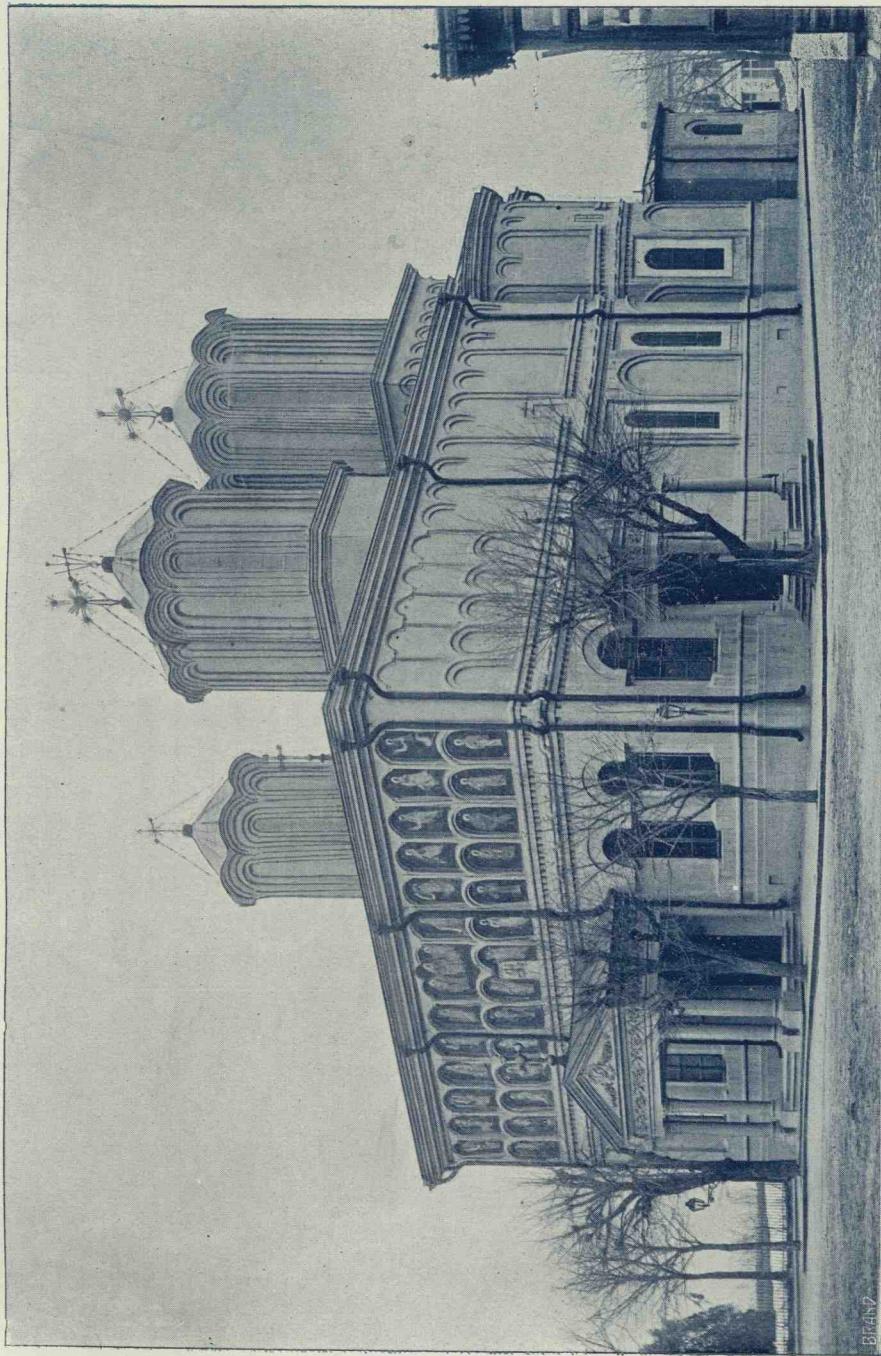
In anul 1654—după alte date la 1656—pe colina înaltă, frumoasă și puternică, cuprinsă în secolul al XVI-lea între drumul *Giurgiului* la stânga și între drumul *Mehedinților* la dreapta, la miază-zi de *Curtea Domnească* (azi Curtea Veche), și de *Târgul din năuntru*, unde se aflau vii domnești și lucruri domnești, Constantin-Vodă Șerban, fiul lui Radu-Vodă Șerban și al unei preotese, împreună cu Bălașa Doamna, soția sa, s'a hotărât să zidească mânăstire mare și împodobită, bogat înzestrată și cu multe turnuri¹⁾.

Domnul a numit ispravnici ai clădirii pe Radu Logofătu din vechea familie a Dudeștilor și pe Gheorghe Șufariul din Târgoviște; dar lucrările au mers încet, din cauză că cheltuelile erau mari, față de proporțiunile ce se proiectaseră pentru a se ridică o mânăstire măreată și strălucită; adică cu patru turnuri, o tindă largă, ziduri puternice și un acoperământ de plumb. Înnăuntru aveau să fie 12 stâlpi, din bucăți rotunde de piatră; având oarecare asemănare cu biserică delă Curtea de Argeș.

Când, la 1657, au venit pentru prima oară în București Patriarhul Macarie și diaconul său, Paul de Aleppo, marea mânăstire nu era încă isprăvită; dar acești oas-

¹⁾ Ist. Bucureștilor. G. I. Ionescu-Gion pag. 140.

VEDEREA DIN FAȚĂ A BISERICII CATEDRALE A SFINTEI MITROPOLII.

Bran

peți ai țării, cu clerul bucureștean, în corpore, au vizitat-o, și după rugăciunea Domnitorului,—Patriarhul a stropit-o, cu apă sfântă,—dar numai atât, căci nu era târnosită¹⁾.

Ca toți domnii de mai înainte, ca Neagoe Basarab, Petru Cercel și Matei Basarab, tot astfel și ultimul Basarab, adică Constantin Vodă-Șerban, avea mare râvnă pentru înfrumusețarea și îmbogățirea bisericii sale, încât chiar mai înainte de a fi sfântă, el a hărăzit-o cu multe moșii, care o ridicară deasupra celor mai multe din bisericile și mânăstirile din București. Dar vitregia vremilor, a făcut să nu se termine curând, iar Constantin se revoltă în contra Turcilor; apoi se retrage la Târgoviște, după aceea la Câmpulung, și în locul său a fost numit Mihnea III-lea; iar în urmă au intrat Turcii și Tătarii, în țară și în București. În timpul acesta mânăstirea era aproape gata, și se știă, că Constantin Vodă fusese hotărât să-i dea de patron pe *Sfinții Impărați Constantin și Elena*.

Mihnea al III-a a profitat de un moment de liniște, înainte de a fi scos din Domnie, și a târnosit biserică în anul 1658, în *Duminica tuturor sfintilor*, față fiind Mitropolitul țării, Ștefan, apoi episcopii: Râmnicului și Buzăului, cum și toți egumenii marilor mânăstiri din București și din Muntenia, tot clerul bucureștean și Patriarhul Macarie al Antiohiei.

De unii se susține, că biserică nefiind terminată decât la 1665, nu s'a oficiat în ea, până la 1669, din cauza nezugrăvirei; căci pe acele timpuri, cum spune Matei Basarab într'o epistolă către țarul Rusiei, Muntenia sufereă de zugravi.

E frumos chipul cum descrie d-l G. Ionescu-Gion, maestru în descrieri de acestea, sfântirea actualei Catedrale mitropolitane: «Toți Bucureștenii erau pe colina mânăs-

¹⁾ Paul de Aleppo.

«tirii, când Patriarhul venî în procesiune cu moaștele «sfînte dela mânăstirea lui Pană Vistierul (Sfânta Ecate-
rina) și, făcând ocolul nouei biserici, cu rugăciuni și cu «cântări, intră în biserică.—Sfințirea altarului, spălarea «prestolului, lipirea chipului celor patru Evangeliști, la «cele patru colțuri ale mesei sfînte, de însuși Domnul țării,
«se urmară cu împărătească pompă... Fu și un incident:
«Când Mihnea Vodă lipea chipurile Evangeliștilor pe
«colțurile mesei sfînte, îi trebuia monede,—pentru ce nu
«știu¹). Protopopii cari îl ajutau, îi dera unea egipteană,
«—probabil turcească;—Mihnea o refuză și certând pe
«Vistierul său, îi ceru una ungurească, de vreme ce Un-
«gurii sunt creștini, nu păgâni, ca Turcii. Paul de Aleppo
«admiră îndemânarea și destoinicia Domnului, când fu să
«facă, împreună cu Patriarhul, crucile pe sus și prin al-
«tar²). S'ar fi crezut, că nu făcuse decât asta, toată viața
«lui. Și în timpul când târnosirea se petreceă înăuntru,
«afară pe colină era mare veselie și mare petrecere. Ostașii
«Domniei se veselneau împreună cu poporul Bucureștilor;
«căci un nou locaș se ridică Domnului în orașul lui Bucur»³).

De atunci se prevedea că noua biserică va avea un viitor mai glorios decât al tuturor bisericilor și mânăstirilor române; adică avea să devină Mitropolia țării.

Mai târziu, când Radu-Vodă Mihnea și fiul său Alexandru, rezidiră mânăstirea bunicului lor Alexandru Vodă-

¹⁾ Probabil că, conform unei datine, când se făcea sărutarea sfintei Evanghelii și a sfintei Mese, după sfințirea bisericii, trebuia să se pună o monedă. Aceasta se practică și până azi, la unele sfîntiri de biserici; iar sumele ce se adună, se consacră la întâmpinarea cheltuelilor, nevoie la clădirea și îmfrumusețarea lor.

²⁾ E obiceiul, ca, în timpul când Episcopul face cruce, cu Sfântul și Marele Mir, în Altar și în toată biserică,—zicând: „Sfințească-se biserică aceasta etc... iar Sfântul Mir se află depus în vârful unei prăjini lungi, îmbibat în vată;—atunci și ctitorii cu alte prăjini la fel, după Episcop, sau delegatul său, însenmează asemenea cruciș, însă în vârful prăjinei se află aromate, iar nu Sfânt Mir, căci numai Episcopul și delegatul său are acest drept. (Nota autorului).

³⁾ Ist. Bucureștilor G. Ionescu-Gion 143.

Mircea, adică *sfânta Troiță din jos de orașul București*, (Radu-Vodă) și o făcură măreată și frumoasă, aveau de gând să o hotărască de Mitropolie a țării.

BISERICA RADU-VODĂ

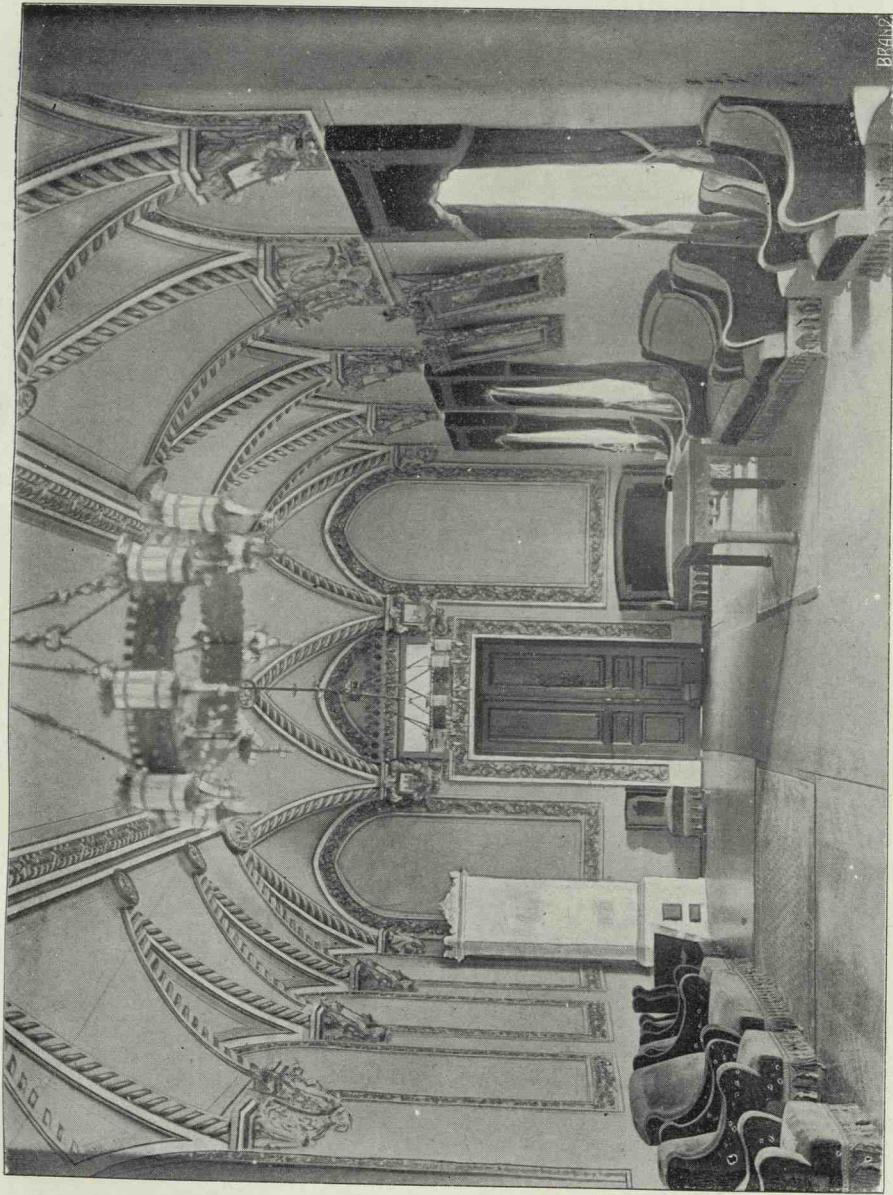
Dar nici *Sfântul Gheorghe-Vechi*, nici *Radu-Vodă*, nu rămăseră ca Mitropolie, ci mânăstirea lui Constantin-Vodă Șerban fu menită pentru acest scop. Iar Mitropolitul *Stefan* este cel dintâi, care a contribuit ca să fie astfel; deși fondatorul nouei biserici nu hotărâse aşa cevă, și, ca toți fondatorii de biserici și mânăstiri, a pus egumen la această biserică, îndată după zidire. *Primul egumen, și poate și ultimul ce-a avut viitoarea Mitropolie, a fost egumenul Nichifor*, care se cunoaște din domnescul hrisov al lui Antonie-Vodă dela Popești, din Ianuarie 1672,

dat în Bucureşti, pentru locurile și moşile Mitropoliei. Din acest hrisov reiese, că egumenul Nichifor eră un om devotat lui Constantin-Vodă Ţerban; căci tocmai din această cauză avusese, după mazilirea Domnului său, mult necaz dela Mihnea-Vodă, și fugise în țări străine, luând cu dânsul hrisoavele nouei mânăstiri, pe care le pierduse pe acolo; iar Antonie Vodă trebuì să le prenoiască.

Insă mai înainte de Antonie Vodă, în timpul lui Radu-Vodă Leon (1664-1669) și poate chiar în timpul celor doi Ghiculeşti (Gheorghe Ghica 1659-1660 și Grigorie Ghica 1660-1664), noua mânăstire ațâtase pizma egumenilor dela mânăstirile celelalte ale Bucureștilor, și mai ales a bogatului și a lacomului egumen dela mânăstirea lui Pană Vistierul. Acest egumen pretindea, că colina, pe care Constantin Vodă Ţerban zidise frumoasa lui mânăstire, nu fusese proprietate domnească, ci eră danie, și deci proprietatea mânăstirei *Sfintei Ecaterina*, adică mânăstirei lui Pană Vistierul. De aceea egumenul, împreună cu Anania, episcopul dela muntele Sinai, de care atârnă mânăstirea lui Pană, cerea ca biserică, colina și moșile date bisericii, să fie ale mânăstirii lui, pentru care a intervenit și un proces.

La 20 Mai 1668, fusese ales ca *cel dintâi Mitropolit în noua Mitropolie, Teodosie egumenul dela Argeș*; și în Iunie, acelaș an, a început procesul, în care cererea egumenului dela mânăstirea *sfintei Ecaterina* a fost respinsă de către tot Divanul, adică la 4 Iunie 1668, sub domnia și cu învoiala lui Radu-Vodă Leon.

Mitropolitul Teodosie, cu ajutorul Domnilor și mai cu seamă cu ajutorul lui Ţerban-Vodă Cantacuzino și Constantin-Vodă Brâncoveanu, a mărit avutul Mitropoliei, a întărit hrisoavele ce avea, a unit avereia Mitropoliei târgoviștene, cu avereia nouei Mitropolii din Bucureşti, și a făcut astfel, că două erau cele mai bogate mânăstiri ale țării românești: *Mitropolia bucureșteană și mânăstirea lui Radu-Vodă*.

VEDEREA SALONULUI CELUI MARE DE RECEPTIUNE, DIN PALATUL MITROPOLITAN.

§ 7. Averea Mitropoliei.

După ce s'a pus temelia actualei Catedrale, sus pe colină, Constantin-Vodă Șerban a dăruit mânăstirii sale o mulțime de sate și moșii. Averea aceasta a crescut atât de mult, încât la anul 1787, în timpul păstoriei Mitropolitului Cosma I, Mitropolia avea 122 de moșii în Ilfov, Dâmbovița, Vlașca, Prahova, Ialomița, Teleorman, Muscel, Argeș, Olt, Mehedinți etc., pe lângă care se mai adaugă încă 12, cumpărate și lăsate Mitropoliei de predecesorul lui Cosma I, adică Mitropolitul Grigorie II.

După aceeași catagrafie dela 1787, aflată la Academia Română, Mitropolia mai avea 149 de locuri, case, prăvălii, pivnițe în București; apoi 8 vii mari în dealul Bucureștilor, și în podgoria Piteștilor, și 4 mori mari.

Și mai avea Mitropolia 20 de schituri, cu moșile, casele, grădinile și viile lor afară din București. În București avea: 1) schitul Sfântul Spiridon; 2) biserică Sfântul Elefterie; 3) schitul Hagi-Dimei (nu se știe dacă această biserică nu este tot una cu schitul Maicilor)¹⁾; 4) schitul din dealul Bucureștilor ce se numia *Bărbațescu* și este făcut la 1764 de Mitropolitul Grigorie II-lea; 5) mânăstirea *Toți-sfinți*, adică *Antimul*; 6) biserică Luccaci, ce este făcută de Mitropolitul Ștefan; 7) biserică *Vergului*, de Mitropolitul Daniil; 8) biserică sfântul Nicolae din Selari; 9) biserică Popa Hierea; 10) biserică sfântului Ștefan din Calea Călărașilor și altele.

Dacă Mitropolia din București ar fi păstrat toate obiectele și vestimentele sacre ce a posedat,—de sigur că unul din cele mai bogate muzee religioase din Europa ar fi și acela al Mitropoliei noastre.

Răposatul Ionescu Gion, în *Istoria Bucureștilor*, (pag. 149) spune că la Mitropolie: «erau nouă mitre, din care «unele aveau una oca de aur, și rubine, smaragde și

¹⁾ Ist. Buc. Ionescu-Gion pag. 195—196.

«diamante, de-ți luă ochii; una aveă 310 mărgăritare de mare preț. Erau 38 de cruci de piept cu diamante; erau 14 cârji; erau basmele de cârji, (ce se mai numesc «*sangulii*), cusute cu mărgăritare, una aveă pe dânsa 43 «de rubinuri; altele erau cu topazuri și cu 193 grăunțe «de mărgăritare; erau aere și poale, erau epitafuri și engolpioane, cap-de-opere de bogății, de sărmă de aur, «de pietre scumpe, de ploae de mărgăritare. Câte doamne «și câte boeroaice nu lucrară ani întregi, ele, fetele și «poslujnicile lor, la câte o perdea a Maicii Domnului! Cătifeaua de Genova și de Lyon, stofa de aur dela Venetia alcătuiau fondul pe care brodau, pentru Sfânta Fecioară, româncile de odinioară».

Ar fi trebuit, ca muzeul Mitropoliei și azi să refleteze trecutul nostru glorios, în privința bogățiilor ei, păstrând cărora măcar unele odoare rămase din vremuri; dar nu i-a fost dat nici această cinste, de a avea un muzeu. Astăzi abia mai posedă câteva obiecte și veșmintele sfinte, pentru mărturia vremilor și a oamenilor ce vor urmă și cari vor judeca trecutul.

Grecii au furat pe nemiluite, cele ce au găsit în mânăstirea lui Constantin Vodă Șerban, în contra căroră Matei Vodă Basarab, aruncase cu dreptate famosul blestem: «foc și vifor, vânt și pară, să fie partea paharului vostru». Tot aşa au furat Grecii și celealte mănăstiri pământene, sau încinate, luând până și manuscrisele și hrisoavele, ce au fost cu miile în biblioteca Mitropoliei.

Mitropolitul Nectarie I, grec, care a păstorit între 1813—1819, de necaz că era silit să se retragă, a ars actele Mitropoliei cu sutele, mai cu seamă pe cele care conțineau dreptul, recunoscut de Patriarhii Constantinopolului, Mitropoliei din Muntenia și din Moldova, de a nu avea decât Mitropoliți români¹⁾.

Cum a făcut Nectarie, tot aşa au făcut, încă vr'o câțiva

¹⁾ C. Erbiceanu, Cronicarii vechi.

înainte și după el. Și astfel s'au perdut nenumăratele bogății ale Mitropoliei noastre.

§ 8. Inscriptiile Bisericii mitropolitane și a dependințelor ei.

a) *In exterior.*

I. Cum se observă mai la toate bisericile, o pisanie, în românește, aici nu găsim; căci pisania cea veche, ce a fost săpată, nu mai există azi în fruntea Catedralei mitropolitane. Ea a fost înlocuită prin alta grecească, aurită, care pomenește numai pe sfintii patroni «Constantin și Elena», și poartă data de 1793; care inscripție a fost pusă de Mitropolitul Filaret al II-lea, în cursul păstoriei sale foarte scurte¹⁾.

II. În timpul domniei lui Constantin Vodă Șerban, este stabilit, că s'a început zidirea bisericii sfintei Mitropolii, după cum se dovedește cu următoarea inscripționă, ce s'a scos după originalul, care a existat d'asupra ușei pe dinăuntru, dar care a fost acoperită de cafasul, ce s'a făcut pentru cor în timpul păstoriei Mitropolitului Nifon²⁾. Inscriptiunea aceasta zugrăvită, s'a mai putut găsi, grație împrejurării, că s'a conservat într'un calendar³⁾; iată-o:

« Această sfântă și dumnezeească biserică s'a început « din temelie în leatu 1656, de răposatul Domn Constan- « tin Șerban Basarab Voevod, și săvârșindu-o numai de « roșu, s'a scos din Domnie; apoi la leatu 1665 orându- « indu-se Domn Radu Leon Voevod, după ce a înfrumu- « sețat-o cu toate cele trebuincioase, cu sfat de obște au

¹⁾ Ist. literaturii române în sec. al XVIII-lea, pag. 370. Iorga.

²⁾ Acest cafas la început a fost făcut pe timpul păstoriei Mitropolitului Nifon, (1850—1875), fiind Ministrul al Cultelor, Generalul Chr. Tel, și era aşezat cam în mijlocul bisericii, între stâlpi; iar I. P. S. Mitropolit actual Iosif, în prima sa păstorie, l-a strămutat unde este astăzi.

³⁾ Calendar antic. 1862, pag. 34, de Pr. Gr. Musceleanu.

«așezat-o a fi scaun al Mitropoliei țărei, aflându-se atunci «Mitropolit Teodosie. Iar în leatul 1834, răposatul Mi- «tropolit Grigorie văzându-o cu totul învechită, povățuit «de râvnă, a început toată prenoirea ei, învelitoarea cu «plumb, zugrăvitul, pardoseala și celelalte înlăuntru și a- «fară, pe care grăbindu-l sfârșitul vieței, din porunca Prea «Inălțatului nostru Domn, Alexandru Ghica Voievod, dân- «du-se ocârmuirea Sfintei Mitopolii supt îngrijirea Prea «Sfinților Episcopi, Neofit Râmnic, Ilarion Argeș, Chesa- «rie Buzău, prin îngrijirea Măriei Sale și osârdia acestora, «a luat săvârșire toată prenoirea și înfrumusețarea. 1839 «Aprilie 1».

III. De o importanță mai secundară, găsim d'asupra pridvorului celui nou, la intrarea din față, și această inscripție :

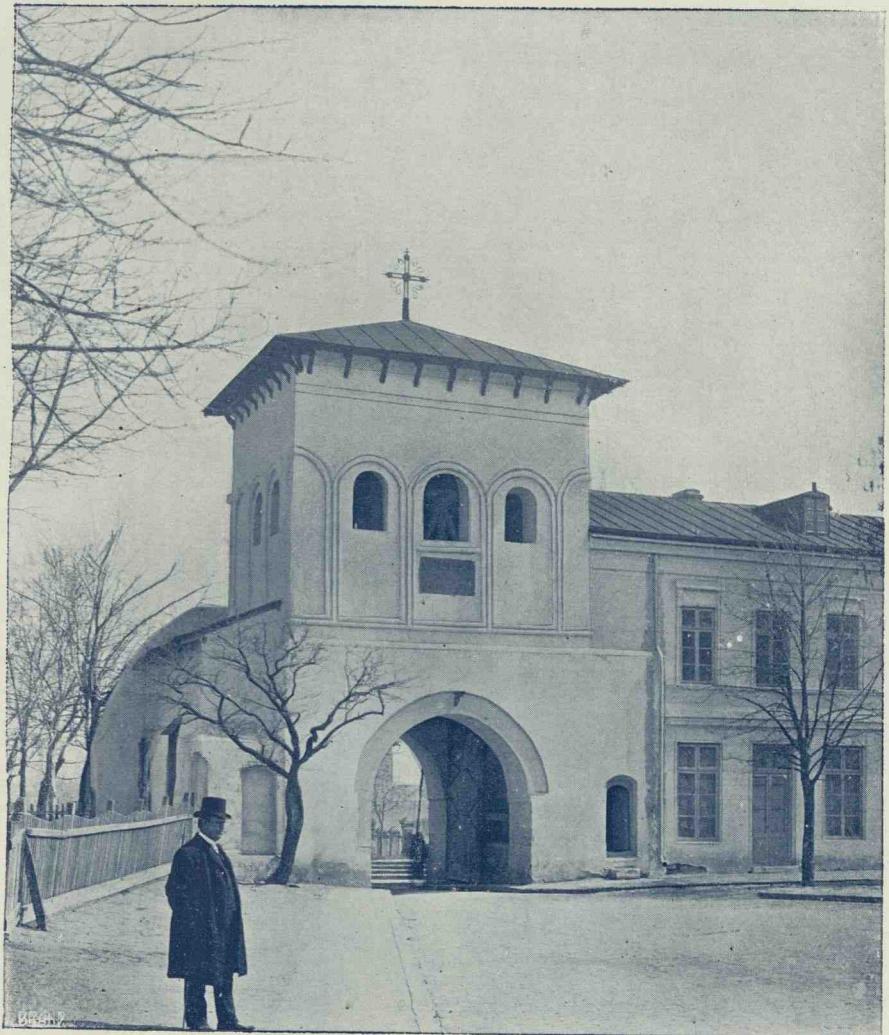
«Invălitu-s'a această biserică din nou, tencuindu-se a- «fară peste tot, înfrumusețându-să și înlăuntru cu icoane «și altele ce se văd, de Prea Sfîntul Mitropolit Chir Do- «siftei, întru a doua Do(m)nie a Măriei Sale Io Alexan- «dru Moruz Voievod, Iulie 28, leat 7307 (1799 după Hr)».

Se știe că acest Dosiftei Filitis a fost urmașul direct al lui Filaret. De aceea se înțelege, că lucrările începute de acesta la Mitropolie, au fost continuate de Dosiftei și sfârșite.

IV. Cu privire la zidirea clopotniței dela Mitropolie, găsim următoarea inscripție, pe partea dinnăuntru a curții :

«Această clopotniță iaste zidită și ridicată de lumina- «tul și blagocestivul Domnul Io Constantin Brâncoveanu «Basarabu, la anul dela nașterea Spăsitorului (H(risto)s «1698, m-ța Septe(m)vrie 24 de zile, când și al noulea «an al oblăduirii sale eră».

V. În partea de răsărit a Sfântului Altar al Catedra-

VEDEREA CLOPOTNIȚEI SFINTEI MITROPOLII,
DIN SPRE BISERICĂ.

lei mitropolitane, se află o piatră înaltă, ca un stâlp conic¹⁾, pe care este următoarea inscripție:

«Răposat'au în Domnul Prea Sfințitul Mitropolit Chir Teodosie la anul 7216 (1708), Ghen. 27 de zile, la al '87 pl (=și jumătate) de ani a vieții sale, în zilele pre(a) «luminatului Domnului Io Constantin (Basarab,) Voevod, «păstorind turma lui Hs. ani 39 și 9 luni, și s'au îngropat aici: 1708».

Mai jos găsim acestea:

«Răposat'au în Domnul Prea Sfințitul Mitropolit Chiru Ștefan; Sep. 23, 7247 (1738)».

Acest Ștefan al II-lea a fost ucenic al Mitropolitului Teodosie, care la rândul său a fost ucenicul lui Ștefan I.

Mai sus de aceste inscripții, se găsesc aceste cuvinte:

..... «Neofit.....
arhierarhi..... A-
nastasie». Iar re-
stul e neînțeles.

b) In interior.

VI. Înnăuntrul bisericii, pe peretele dela intrare, se găsesc zugrăvite chipurile ctitorilor, adică Domnul Constantin Voevod, Doamna și fetița lor.

VII. După ce am arătat cele ce se pot vedea

¹⁾ Restaurat la anul 1876, de către repausatul Mitropolit Calinic Miclescu. (Nota autor).

în exterior, să vedem și inscripțiile de pe pietrile mormântale din interiorul bisericii mitropolitane.

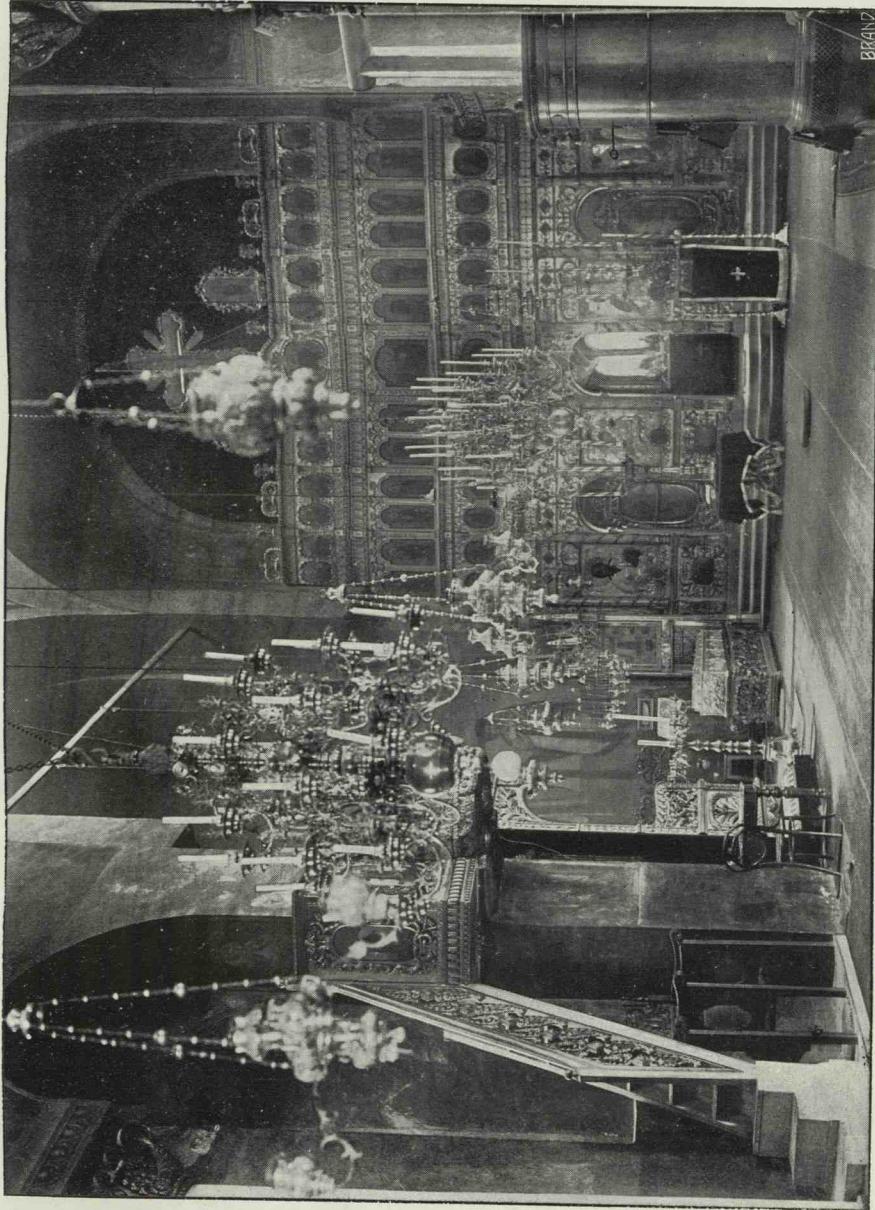
Cum intră în stânga, pe mormântul din față, găsim acestea :

« Cenușa veche strămoșească
 « Datori sunt fiii s'o cinstească,
 « Această sfântă datorie
 « Plătind'o și eu (cu) cucerie,
 « La acest mormânt vechiu și părintesc,
 « Cum să a soției mele și frățesc,
 « Pentru aceasta aici am așezat
 « Și numele lor jos am însemnat
 « 1836, Iulie 1 ».

« Marele Logofăt Bunea, cu soția sa Grăjdana, Marele-Vornic Vlaicul, Marele-Vornic Grigorie, Marele-Clucer Petru, cu soția sa Chiajna, Marele-Vornic Manu și cu soția sa Maria și cu fiu-său Ioann, Marele-Clucer Șerban cu colonelul rusesc Constantino; Ruxandra născută Ghica, soția Vornicului Scarlat Grădișteanu, carele se află în viață, Efrosina născută Roset, soția Marelui-Vistier și Cavaler Grigorie Grădișteanul, (a)șezătorul pet(r)i, toți aceștia Grădișteni ».

VIII. Apoi pe alt mormânt în fund găsim :

« La lt. 7000 (1492) zidindu-să, de către răposatul Vel Dvornic Nedelcu Bălăceanu și jupâneasa Anca, Sf(â)nta biserică Sf(â)ntul Gheorghe Vechi, care după vreme fiind Mitropolie a țării, și ca niște ctitori ce era, s'au făcut și îngropăciune acolo, dar mai pe urmă, mutându-să căthedra Mitropoliei, unde acum se află, urmă ca și cîronomii, ca niște ctitori ai Mitropoliei țării, a-și muta și îngropăciunea la Stânta Mitropolie, dovedindu-se aceasta din piatra ce s'au găsit pusă pe mormânt dela l-t. 7149 (1640) unde se arată scrise acestea : « Subt această pia-

VEDEREA INTERIOARĂ A BISERICII SFINTEI MITROPOLI, CU TÂmplă.

«și înțelepciune, ai vestitelor Domnii ale Moldovei și țării românești, în câmpii grase ale țărei românești de cai hrănitioare, spre mărirea lui Dumnezeu celui mare, «și ca amintire a sufletului său râvnitor, a întemeiat această biserică. Căci această sfântă Mitropolie ațâtă spre mânătuirea cărñii, ce s'a dat celor făcuți din lut, pe pământ. Iar pentru bisericile pe cari cu temelii adânci din nou le-a clădit, întreabă-mă doar pe mine cel umilit. «Ci lucrările acestea s-au învrednicit de sfânta supraveneghere a lui Daniil, arhiereul cel ce păzește străšnic ceea ce e bine. In anul dela nașterea Domnului 1723. Dimitrie Gh. Notară».

In partea dreaptă dela intrarea în Paraclis se află chipurile ctitorilor, adică al Domnitorului, Doamnei Maria, și ale fiilor lor. Iar pe peretele despre miaza-noapte se află chipul Mitropolitului *Daniil*, care a reparat Paraclisul.

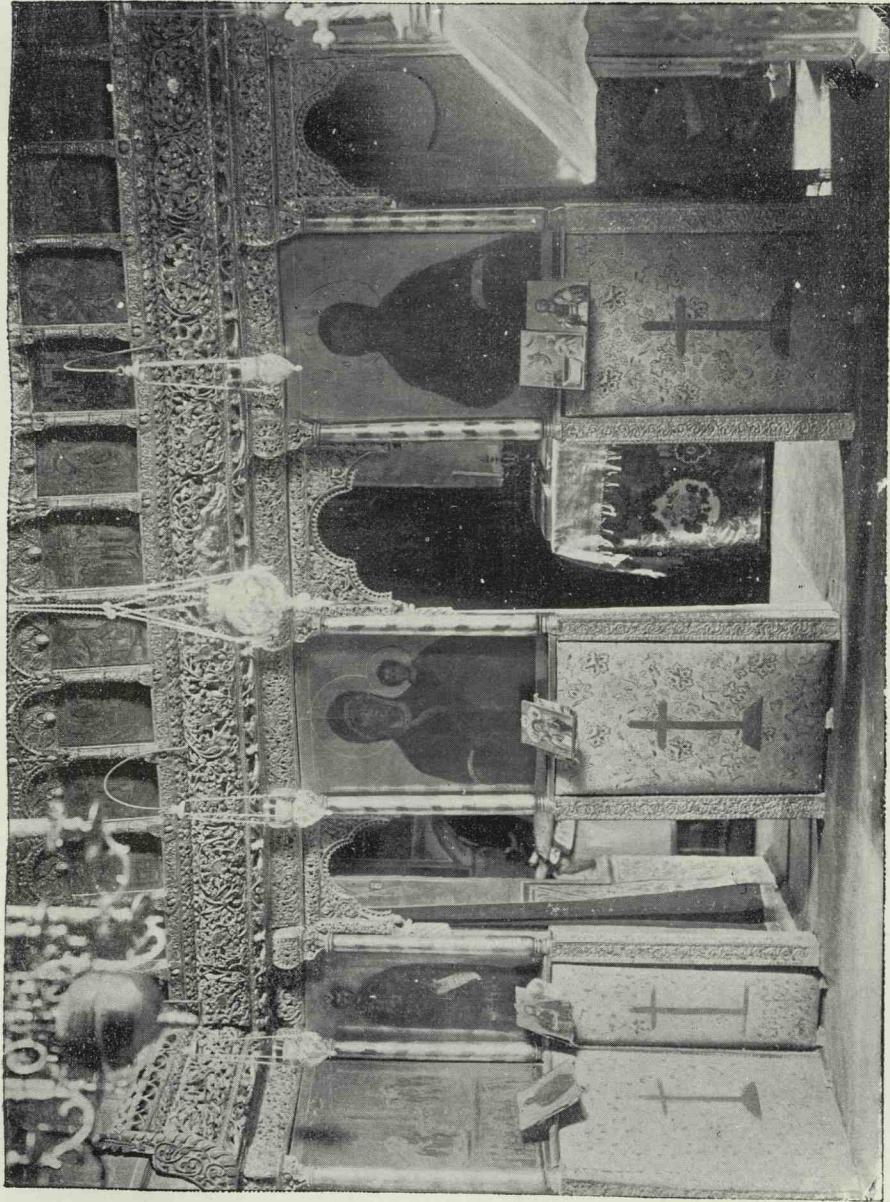
Acest Paraclis, s'a restaurat a doua-oară, la 1880, în timpul pastoriei repausatului Mitropolit *Calinic Miclescu*, prin pictorul G. I. Pompilian. Până la această dată, Paraclisul era închis, și se păstrau întrânsul cosciugele, în care erau oasele morților scoase din jurul Mitropoliei.

d) Alte inscripții.

X. Inscripția de pe crucea aflată în fața celor 4 coloane, dela începutul suirei pe dealul sfintei Mitropolii și în fața bazenului actual de apă, de partea cealaltă a drumului, sau mai bine zis, pe locul pieței «Bibescu-Vodă¹⁾.

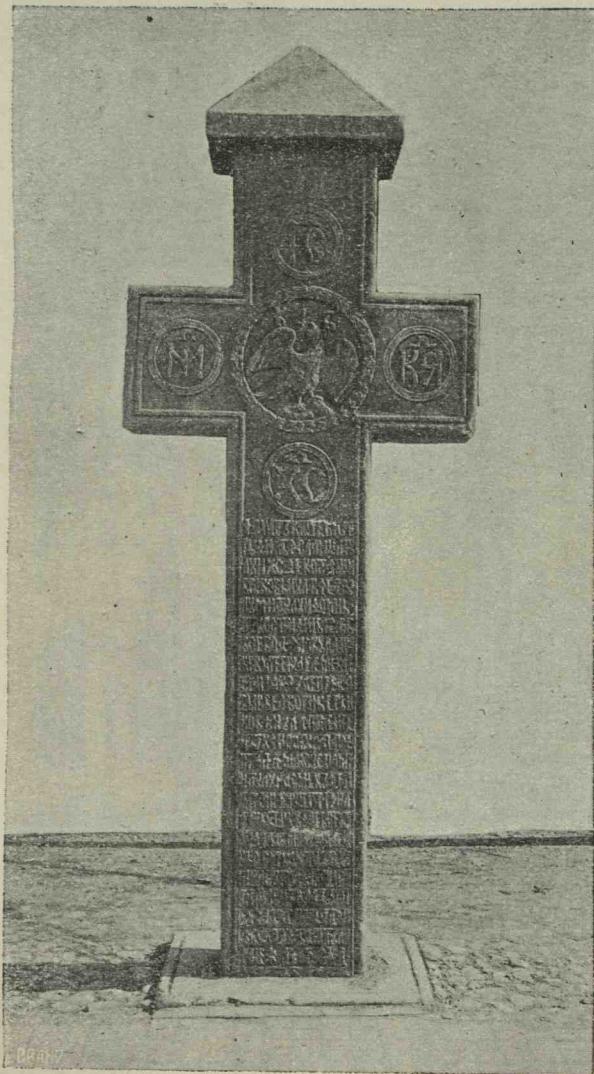
«Această cruce iaste ridicată în slava Domnului Hs. de Constantin Brâncoveanul Basarab, feierul luminatului Domn Io Constantin Basarab Voevod, în locul altei cruci ce era de lemn, care era ridicată de Preda Biv Vel Vornic Brâncoveanul în pomenire pentru fiu-său Papa Post.

¹⁾ Actuala piață din fața sfintei Mitropolii este pe locul unde a fost odinioară palatul „Bibescu-Vodă“.

VEDEREA INTERIOARĂ A PARACLISULUI SFINTEI MITROPOLII, CU TÂMPLA.

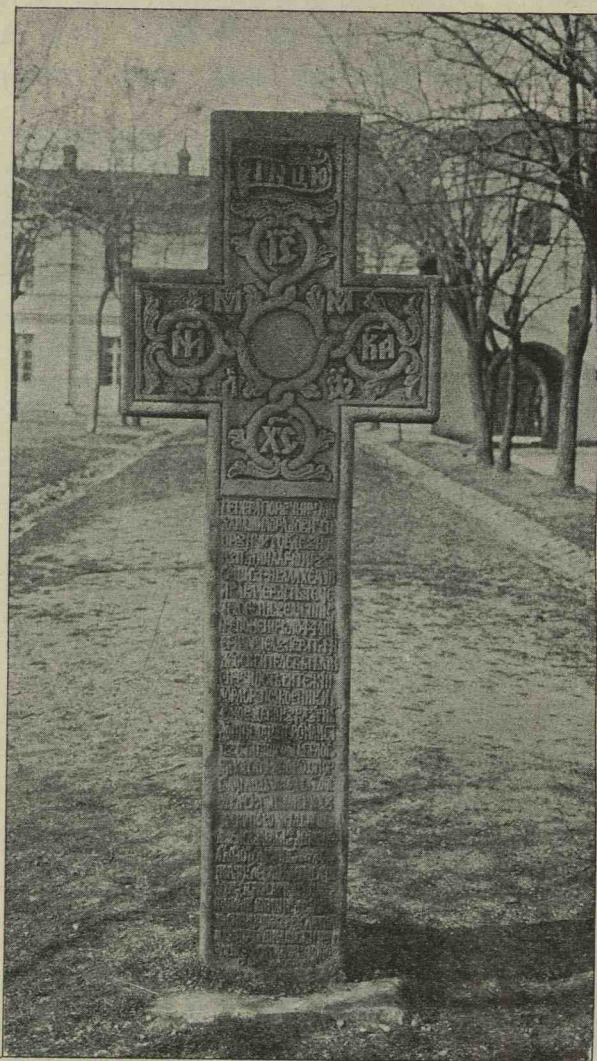
«părintele mai sus pomenitului Domn, că într'acestaș loc
 «au perit, în zilele lui Constantin-Vodă Șerban, ce a fost
 «Domnul în urma lui Matei-Vodă, când s'au ridicat do-
 «robanții asupra Domnului și a boerilor țării, la leat 7163
 «(1655); și stricându-se crucea de lemn s'au rădicat a-
 «ceasta de piatră la Iulie 20, leat 7221 (1713)»¹⁾.

¹⁾ D-l N. Iorga, spune că omorul dela 17 Februarie 1655 al boerilor de către seimenii răsculați, s'a făcut în București. Dacă Papa fiul lui

XI. Inscriptiunea aflată pe crucea de pe dealul Sfintei Mitropolii (pe stânga cum urci sus).

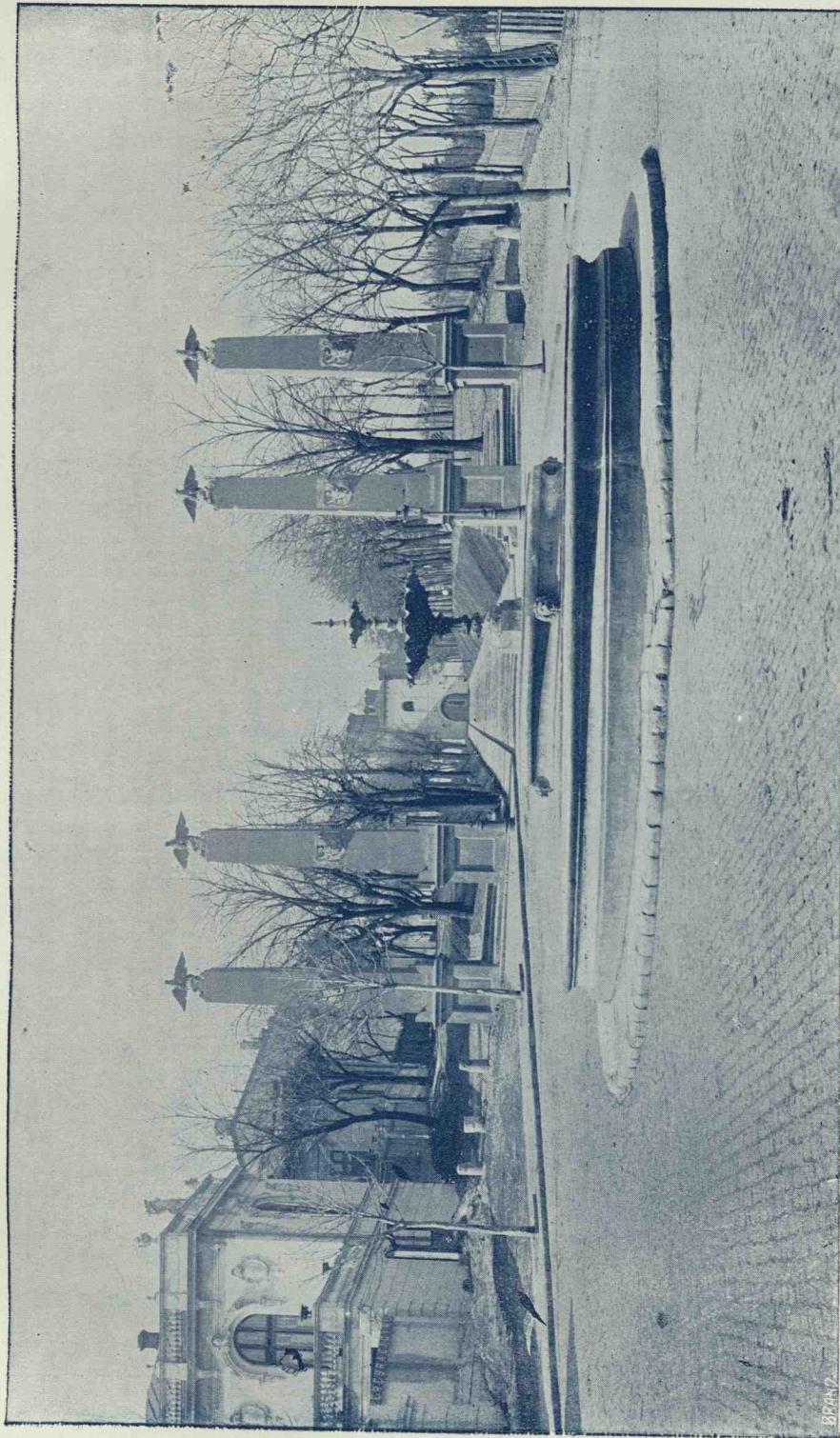
«Gheneral porucinic Mihail Miloradovici, poruncitor de

«un trup din al armii rusești din Valahia și cavaler de

Preda Brâncoveanu a fost ucis chiar în locul acesta,—în fața actualei Mitropolii,—se vede că pe el erau curțile domnești făcute de Constantin-Vodă, întemeietorul Mitropoliei.

Inscriptii din Bisericile României, N. Iorga, pag. 245.

VEDEREA CELOR PATRU COLOANE, DE LA INTRAREA PE DEALUL SFINTEI MITROPOLII, CU ALEEA.

BRAH

«multe cete, orândueli, și spre pomenirea ofițerilor celor «periți în deosebitele bătălii, spre cinstea vitejiilor lor: «polcovnic Isaiov, de polcul Cazacilor»... (Aci urmează mai multe nume).

Iar pe partea cealaltă a acestei cruci, se află o inscripție rusească, de bună seamă, în același cuprins.

D-l N. Iorga citând scrierea «Cronicarii Greci», spune că acel Miloradovici a fost numit comandant al trupelor rusești din Țara românească, în toamna anului 1809, și a plecat în Rusia la 26 Ianuarie 1810.

XII. Inscriptia aflată pe *stâlpul de pe dealul Mitropoliei*, lângă clopot, pe care a fost tunul meridian, ce vestea Capitalei ora 12 din zi.

Aci găsim un vultur ce ține o carte deschisă în ghia-rele sale, pe care se află scrise următoarele cuvinte:

«Românilor! Unirea,
«Credința și dragostea, fie-vă deviza,
«Și prin paza legilor, și păstrarea drepturilor câștigate,
«Veti ajunge la fericirea voastră».

Jos se află emblema unirei, adică două mâini care se strâng; apoi mai jos o cruce. Datează deci, acest stâlp, dela Unirea Principatelor.

XIII. Cele 4 coloane dela intrarea pe dealul Mitropoliei, în vârful cărora se află la fiecare câte un vultur cu crucea în cioc, iar la mijlocul stâlpului este un cap de bou—emblemele Munteniei și Moldovei,—s'au ridicat de asemenea în timpul Unirei Principatelor (1859).

XIV. *Clopotele Mitropoliei* au fost turnate pe timpul Mitropolitului Teodosie și returnate de Mitropolitul Ghe-nadie, care din patru clopote a făcut trei (1895).

XV. Inscriptia clopotului celui mare de pe dealul sfintei Mitropolii:

«Turnat-s'a acest clopot al Mitropoliei Ungro-Vlahiei
 «în anul mântuirei 1888, din un clopot mic al Mitropo-
 «litului Teodosie 1693, din altul mare al Mitropolitului
 «Grigorie 1829¹⁾), și cu ajutorul fondurilor adunate prin

¹⁾ Acest clopot, al Mitrop. Grigorie, a stat mut și aruncat la pământ
 dela moartea acestui mare Ierarh, 1834 Iunie 22, până la 1888.

«subscriere publică în zilele Regelui Carol I și al Elisa-
 «vetei Reginei, prin inițiativa și stăruința Mitropolitului
 «Primat, *Iosif Gheorghian*. Spre lauda și mărirea A-tot-
 «Puternicului Dumnezeu, Protectorul și Sprijinitorul Re-
 «gatului României și a sfintei Biserici ortodoxe autoce-
 «fale Române»¹⁾.

§ 9. Odoarele sfintei Mitropolii.

Dintre acestea mai cu importanță istorică avem:

I. O icoană îmbrăcată în argint, cu inscripția:

*Παρὰ τῆς ἵερας Βασιλείης πατριαρχικῆς τοῦ μεγάλου Σπύλης
 ἐν Μπελεπονήσις δίδοτε. q 463.* adică:

«Dela sfântă împărătească, patriarhicească mănăstire a Mega-Spileului în Pelopones, s'a dat, la 1463».

Cum spune D. Iorga, această icoană, foarte veche, a fost adusă de vre unul din Mitropoliții greci din veacul al XVIII-lea²⁾. Această icoană făcătoare de minuni se scoate spre închinare la slujba Sfântului Acatist, din săptămâna a V-a din Postul cel mare (adică Vineri).

II. Un vas (pentru Sfântul Mir-Mare) de cristal roșu, legat în argint, poleit cu aur, ce poartă inscripția: «*Justin Episcopul Romanului*», dar fără indicarea anului. Acest vas este rămas dela Mitropolitul Calinic Miclescu.

III. O cruce dela Mitropolitul Teodosie (1706, cu 13 mărgăritare, 10 rubinuri, 5 smaragde și 4 diamante, iar florile cu smalt, având lemn din crucea Domnului).

IV. O cruce cu smaragde legată în aur, veche, dar fără inscripție.

V. Un potir, disc, stea, copie și un tas, sau tiplotă,

¹⁾ Clopotul cântărește 8140 kgr. Este înalt de 3,41 m. și larg de 1.96 m. Sfințirea lui s'a făcut la 17 Martie 1888 în prezența M. S. Regelui.

²⁾ Inscriptii din Bis. Rom. pag. 244.

linguriță de argint, suflate cu aur, lucrate artistic. Potrul are pe el patru iconițe în smalt, reprezentând pe sf. Ioan Botezătorul, Maica Domnului, Domnul Hristos și Răstignirea; iar la piedestal cei patru Evangeliști. Toate aceste sunt dăruite de M. S. Regele Carol I, 1868. Tot M. Sa a dăruit și un policandru pentru Paraclis.

VI. O candelă mare de argint, artistic lucrată, este la Paraclisul Sfintei Mitropolii, așezată în fața ușilor împărătești, și dăruitură de Augusta mamă a M. Sale Reginei Elisaveta.

Asemenea este o icoană dăruită de A. S. R. Principesa Maria.

VII. Opt mitre, din care două au însemnatate istorică mai mare: a) *Mitra* care «s'a făcut cu cheltuiala a bun «credinciosului Domn Io Constantin Basarab Voevod Brân «coveanu. Anul dela Hristos 1693».

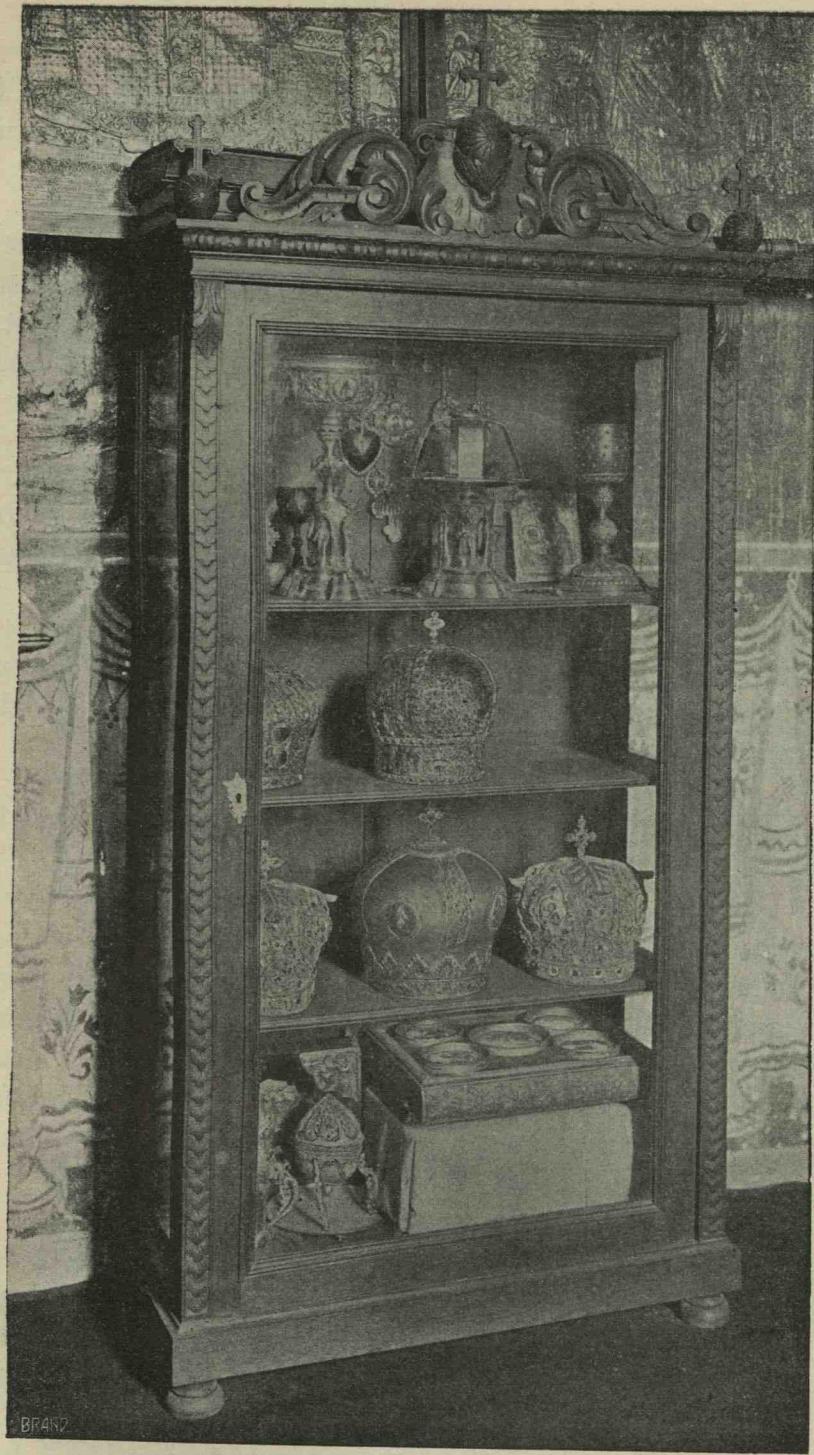
Aceasta este mitra făcută pentru Mitropolitul Teodosie, pe care el a purtat-o; ea este cusută pe mucava cu fir de aur și cu multe mărgăritare, având de jur împrejur cei 4 Evangeliști, asemenea cusuți în fir, iar în vârf crucea de aur cu smaragde și rubine.

b) *Mitra de aur* de Veneția, cu rubine, sinaragde și mărgăritare, iar florile de smalt. De jur împrejur sunt în relief: 1) Nașterea Domnului, 2) Schimbarea la față, 3) Pogorârea Duhului Sfânt. 4) Înălțarea, 5) Adormirea Maicei Domnului, 6) Buna-Vestire, 7) Invierea, 8) Botezul Domnului.

Se crede că această mitră datează din timpul Mitropolitului Cosma 1787.

VIII. O cârjă de abanos ,(pάθος, cum e scris pe ea) făcută de Dionisie Mitropolitul 1679.

IX. Un asdrab (baston înalt ca de 2 metri) de abanos, cu care, în vechime, mergea Arhidiacolon înaintea Mitropolitului, când acesta venea în biserică.

ODOARELE SFINTE AFLATE IN PARACLIS.

X. O cârjă lucrată în cristal roșu, ce se zice că fi fost dăruită de Impărăteasa Ecaterina a Rusiei, probabil pe vremea Mitropolitului Grigorie II, 1764.

XI. O cârjă de fildeș, cu inscripție grecească, având între cei doi șerpi, o iconiță, pe față reprezentând pe Sfinții Împărați, iar pe revers pe sf. Grigorie Teologul. Această cârjă este dăruită de Grigorie Brâncoveanu și Elisabeta, 1822.

XII. Patru encolpioane,¹⁾ vechi, fără inscripții, dintre care unul cu smaragde și rubine, ce pare a fi fost o decorație rusească,—căci reprezintă un scriitor,—și i s'a adaus o cruce, spre a servi de encolpion.

XIII. Două cruci pentru gât, rămase dela Mitropolitul Calinic, dintre care una poartă inscripția: «Mitrofan dela Biserici». .

XIV. Sicriul în care se află Moaștele sfântului Dimitrie Basarabov, poartă această inscripție:

«Făcutu-s'a acest sicriu de argint, împodobit cum se «vede, prin osteneala și cheltuiala Episcopului de Argeș «Ghenadie al II și a cător-va buni creștini, să fie spre «pomenirea urmașilor, care văzând aceasta, să se îndemne «să facă și alte fapte mărețe și folositoare neamului românesc. Acest sfânt sicriu s'a făcut în zilele Măriei «Sale Carol I, viteazul domn al României, la anul măntuirei 1879, luna Decembrie, București».

Ceva mai sus găsim aceste cuvinte:

«Aducerea moaștelor a fost pe vremea Mitropolitului «Grigorie 1774, începerea acestui sicriu în zilele repausatului Mitropolit Nifon 1874».

Cu privire la aceasta, urmează să complectăm că, moaș-

¹⁾ Ἐν κόλπος = pe piept. (Adică iconiță încadrată ce atârnă de un lanț pe pieptul Arhierilor).

BRAND

VEDERE A SICRIULUI CU MOAȘTELE SFÂNTULUI DIMITRIE
DIN BISERICA SFINTEI MITROPOLII.

tele Sfântului, sunt găsite de generalul rusesc Petre Sal-ticov în anul 1774, în satul Basarabov din Bulgaria, în expediția ce o întreprinsese acolo; și apoi le-a dăruit Sfintei Mitropolii din București, prin îndemnul lui Hagi Dimitrie Biv Vel Sluger și s'au aşezat în catedrală la 13 Iulie 1774, în ziua Soborului Arhanghelului Gavril, în Duminica în care se cântă slujba sfinților Părinți.

Vechiul sicriu, în care s'au păstrat moaștele sfântului, se împodobise cu argint la 1786, de către Mitropolitul Grigorie, în zilele Domnului Io Mihai Constantin Şuțu Voievod, până ce s'a făcut din nou în anul 1879¹⁾.

Dintre odoare mai notăm următoarele vestminte:

XV. *Un sacos*, ce are în spate aceste cuvinte, cusute în fir de argint:

«Κτημα Νεοφυτου τοῦ Κρητος» 1716.

Iar la poale se indică numele celui ce a lucrat la acest vestmânt arhieresc, adică al ierodiaconului Christofor din Mănăstirea Zograv.

Acest sacos, de o bogătie rară, fiind cusut în fir de aur și de argint, (în mangă, adică eșit afară, relief) pe fond de argint, are în spate 16 Prooroci,—cari ies din rădăcina lui Iesè,—cu Maica Domnului în mijloc, aducând aminte de cuvintele: *Toiag din rădăcina lui Iesè* (care se găsește aci reprezentat) și *floare dintr'insul Hristoase*... Apoi în față se găsesc cusuți în fir 14 Apostoli, aducând aminte de cuvintele Mântuitorului: «Eu sunt bu-ciumul și voi vițele», și având jos «Buna Vestire», iar mai sus pe Domnul Hristos.

XVI. O poală pentru icoane, cusută în fir de aur și

¹⁾ Nota din: „Paraclisul către Sfântul Prea Cuviosul Părintele nostru Dimitrie cel nou“, pag. 71, de Arhim. Evghenie Humulescu,

Compar. „Dicționar Aghiografic“, pag. 209 de P. S. Dr. Gherasim Timuș, Ep. Argeș. „Vițile Sfintilor“ pag. 728, tipărite de un pios creștin prin îngrijirea P. S. Nifon, Vicarul Sl. Mitropoliei 1902.

argint, din anul 1752, reprezentând vedenia lui Iezechil Proorocul, *despre invierea morților*.

XVII. O altă poală, din acelaș an, la fel cusută în fir, având pe *Maica Domnului* în mijloc și pe de lături șase iconițe, reprezentând idei din *Acatist*, iar mai jos *Rugul lui Moisi*.

XVIII. O altă poală, reprezentând pe *Sfânta Treime* și Incoronarea *Maicii Domnului*, cu alte șase iconițe, cusute în fir.

XIX. O perdea (sau zveră), cusută tot în fir de aur și argint, reprezentând 12 Prooroci, având în mijloc pe *Arhanghelul Mihail*, iar de-asupra *Maica Domnului*, toate aceste iconițe eșind dintr'o viță de struguri.

XX. O altă perdea, reprezentând 12 Apostoli, având în mijloc pe Domnul Hristos, asemenea eșind dintr'o viță de vie.

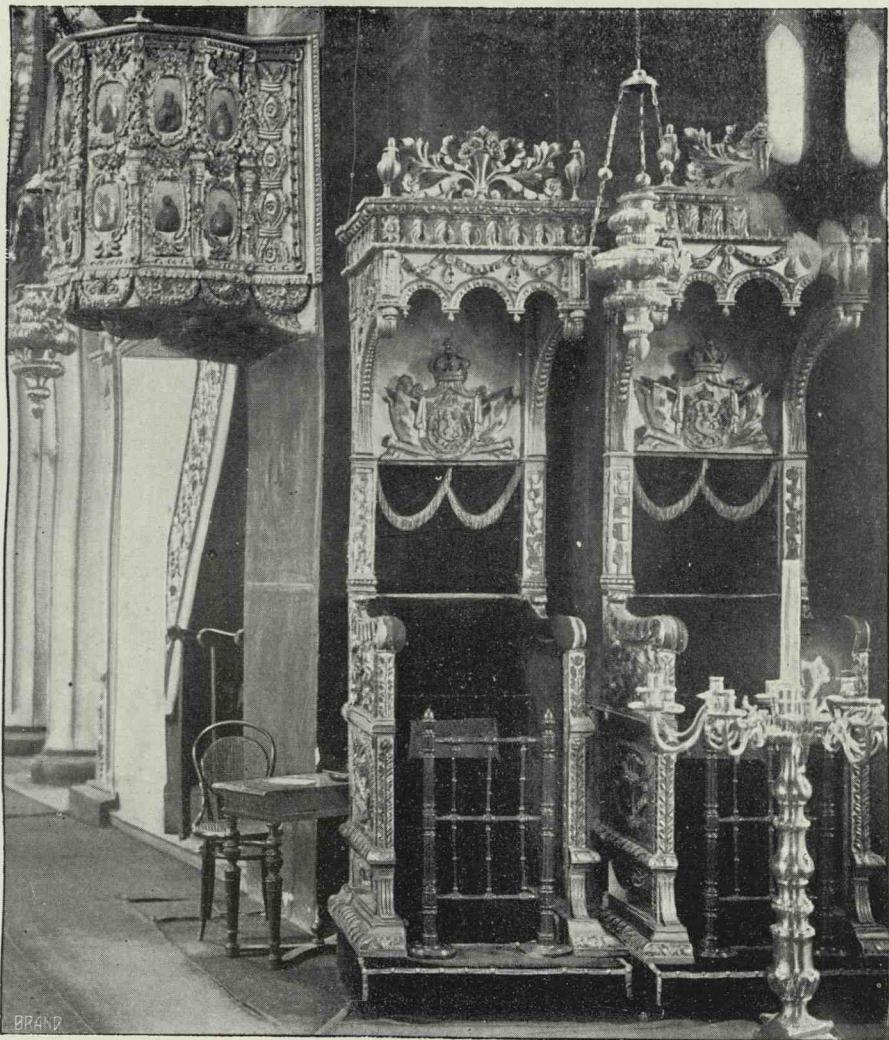
XXI. O altă perdea (zveră), având cusute în fir, aceste cuvinte: *Radu Iliașcu Vodă 7212 (1704)*.

* * *

XXII. Pomelnicul Sfintei Mitropolii.

Este legat în piele, scris de mână, pe hârtie bună, având pe poarta cărții, *recto*, un chenar tras din condei, de toată frumusețea, sus pe frontispiciu Dumnezeu-Tatăl și mai jos Sfântul Duh, în chip de porumbel; iar pe *verso* «Sfinții Impărați Constantin și Elena», și de-asupra în nor «Dumnezeu-Fiul». Sub sfinții Impărați se găsește scris: Pisat. «Dimitrache Ierei, ot Sf. Gheorghe-cel-vechiu 1773».

Reproduc aci mai jos, titlul acestui pomelnic și o predoslovie.

VEDEREA INTERIOARĂ A BISERICII SFINTEI MITROPOLII, CU
TRONURILE REGALE ȘI AMVONUL PENTRU
CETIREA EVANGHELIEI.

«Acest pomelnic fiind scris în zilele răposatului Mitropolit Grigorie, s'au fost amestecat prin cărți în bibliotecă și nu se știă; dar acum în zilele Preaosfîntului meu Stăpân Chirio Chir Dosithei Mitropolitul Ungro-Vlahiei, s'au găsit de mine cel jos arătat, în care din porunca Preaosfinției Sale s'au mai trecut cele înainte arătate. 1809 Avgust 26.

În zilele Prea blagocestivului Împărat a toată Rosia Alexandru Pavlovici».

(s) *Dionisie eclesiarhul Mitropoliei.*

Predosloviea Săborencului adecă a pomelnicului acestuia.

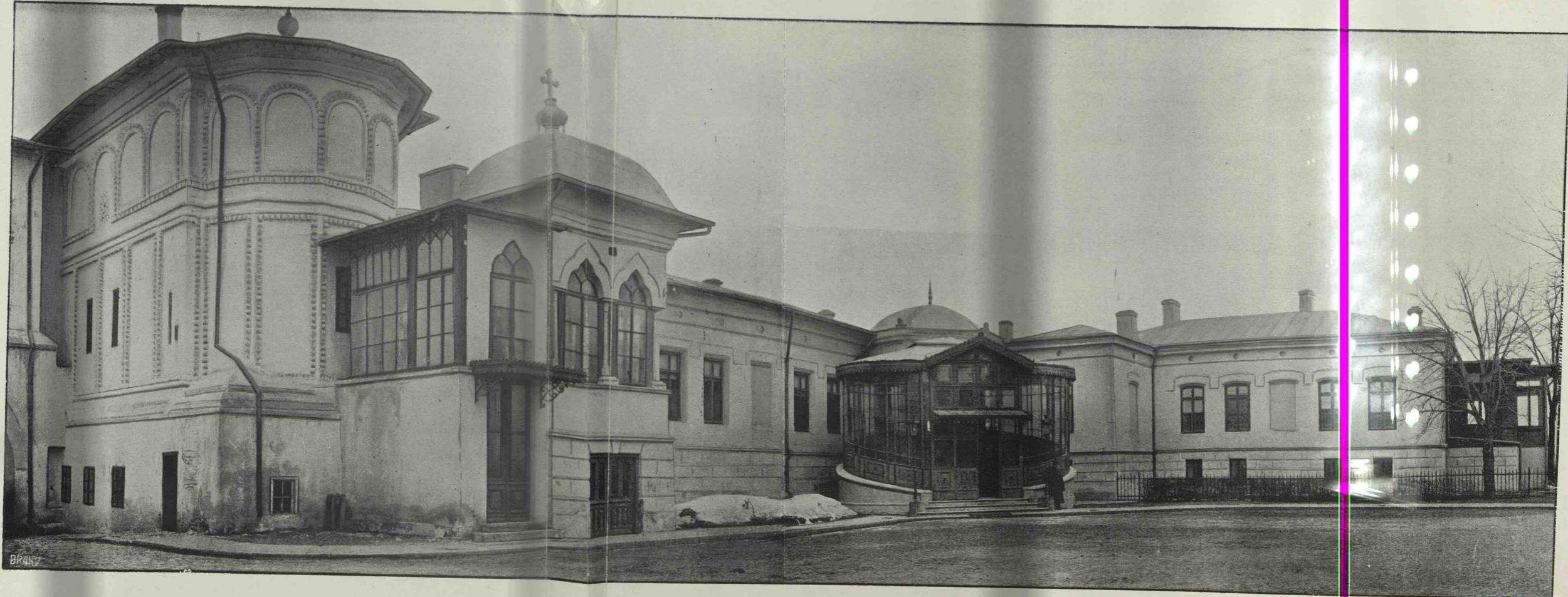
In vremea când eră anii d'inceputul lumii, domnind bunul creștin Iò Constantin Voevod, carele au zidit și au înălțat din temelie sfânta și dumnezeiasca Mitropolie din București, hramul Sfintilor Impărați Constantin și Elena; și intr'acea vreme isprăvind'o de zidit, i-sa întâmplat de s'au lipsit și din domnie, și au rămas de dânsul numai biserică negrijită, goală, fără de nici o podoabă și îmfrumusețare și cu nimic miluită, și eră de dânsul rămasă mânăstire proastă. Iar după aceia când au fost anii din ceputul lumii 7170, iar dela nașterea Domnului nostru Iisus Hristos 1662, domnind bunul creștin Iò Grigorie Voevod, fiind intr'acea vreme Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungro-Vlahia Chir Ștefan, s'au făcut a fi Mitropolie, și în vremea acestui Prea Sfințit Părinte, s'au fost tocmit ca pré ușor și pré prost pomel nec sfintei biserici, întru care să scriia pravoslavnicii creștini, după tocmeală și obiceiul sfintei biserici, precum au dat și au lăsat singuri de Dumnezeu văzătorii sfintii Apostoli, și purtătorii de Dumnezeu sfinti Părinți.—Iar când au fost mai pe urmă, în zilele bunului creștin și prea luminatului Domn a toată țara Ungro-Vlahiei Iò Duca Voevod, când eră anii din începutul lumei 7183, iar dela Hristos 1675, cu sfatul și porunca și blagoslovenia Prea Sfințitului nostru Chir Varlaam, Arhiepiscopul și Mitropolitul a toată țara Ungro-Vlahiei, s'au prefăcut și s'au înnoit acest pomelnic, cu mai bună scrisoare și izvocea, pre carte nouă, spre mai frumoasă alcătuire și aşezare; și s'au scris într'acest sinodic, adică proscrimariu, întâi toți cei mai dinainte ce s'au aflat în cel vechi pomel nec, Domni și Doamne, și arhierei și boeri și jupâneșe. Drept aceea cade-să și altor pravoslavnici, cari vor pohti și vor vreă să-și scrie numele lor la pomelnicul acesta, să aibă a milui și a dă sfintei biserici, precum este obiceiu, de un nume

(.) bani, sau alt dar împotriva acestui preț, sau de multe nume, cu sate, cu moșii, sau cu țigani, sau cu mori, sau cu vii și dobitoace, să fie de hrana și ajutorul celor ce slujesc bisericii, și se roagă lui Dumnezeu ziua și noaptea pentru erarea păcatelor și îndreptarea vieței lor. Încă și cu alte înnoiri și îmfrumusețări ori în ce chip, sau cu alte scule de argint, și cu odăjdi și altele în chipul acestora ce să cuvine a fi de treabă, se vor nevoi pentru folosul sufletelor lor, întru slava și mărirea Puternicului și Izbăvitorului Domnului nostru Iisus Hristos, iar acelora întru pomenire de veci. Si când ar fi niștine să se scrie, să fie prin știința Mitropolitului carele ar fi, și cu blagoslovenia lui; iar alt nimeni din eclesiarhi sau din alții cari vor fi slujitori bisericii, pentru prieteșugul sau rudenia, sau într'alt chip cu vreun meșteșug să n'aibă voe, nici să îndrăsnescă a scrie pe neștine, sau să se scrie însuși pre sine, într'acest chip, precum am zis, fără blagoslovenie și fără știre pe taină; iar de se va află vreunul a îndrăznî de câte s'au zis și se poruncește mai sus, unuia ca aceluia să i se ia darul, și să fie căzut și lipsit din sfânta rânduială și scos dela biserică cu rea urgie, de va fi preot sau diacon, iar de va fi mirean să-l afurisească și să-l gonească dela biserică, și aşa să aibă a se țineă acest ustav și această tocmeală care este dată și mare dela sfintii Părinti ai sfintei biserici, întru slava Tatălui și a Fiului și Duhului Sfânt, Amin.

§ 10. Palatul mitropolitan, celealte dependințe și împrejurimile.

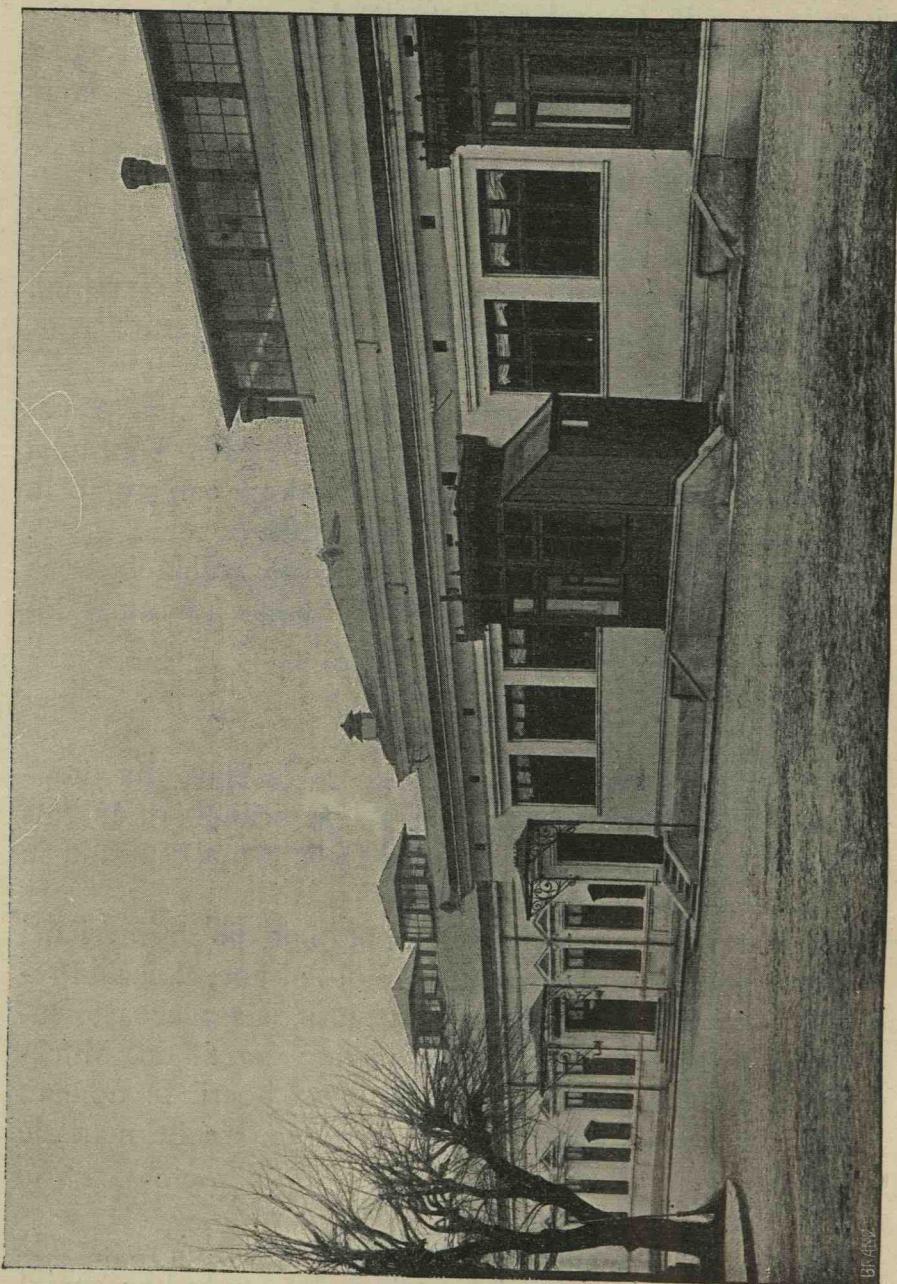
Suirea la Mitropolie a fost totdeauna în partea de răsărit, unde sunt azi cele 4 coloane de zid, care poartă pe ele emblema unirei. După cum se poate deduce din inscripția dela Paraclisul sfintei Mitropolii, pe care am reprodus-o mai sus, ctitorul Paraclisului, cum și al *patalului mitropolitan* și cancelariei, este Nicolae Mavrocordat pe vremea căruia era Mitropolit,—dela 1720 înainte—Chir Daniil, al cărui chip se află înăuntru la stânga intrării în Paraclis.

Despre prefacerile, sau înnoirile, ce vor fi avut loc, în cursul vremurilor, nu ni s'au păstrat date din ve-

VEDEREA PALATULUI MITROPOLITAN, DIN FAȚĂ, CUPRINZÂND ȘI PARACLISUL.

de sus, unde s'a destinaț o sală spațioasă, pentru conservarea vaselor și vestimentelor sfintite.

PALATUL CAMERII DEPUTAȚILOR.

Mai târziu s'a curățit curtea sfintei Mitropolii, de fosta locuință insalubră și deteriorată a *eclesiarhiei și vestmântăriei*, ce se află din dreptul actualei *sere*, destinată pentru flori, până la clopotniță.

Alte înfrumusețări, s'au făcut cu privire la împrejurimile Catedralei, care împrejurimi, până la 1876, inspirau desgust, ori și teamă în privința pericolului sănătăței, exalând miazme vătămătoare, din băltile ce se aflau în partea de nord, unde azi se află Bulevardul Maria.

In partea aceasta, plecând dela locul unde se află azi clopotul cel mare, se află până la 1876, o râpă, (un povârniș repede), unde se aruncau gunoae, iar jos mlaștină veșnică. Fericitul întru pomenire Mitropolitul Calinic, prin stăruință și dorul său de înfrumusețare, a făcut să se nivелеze locul, să se astupe gropile din partea de nord și să se împrejmuiască dealul. Totuși complectarea plantațiunei și împrejmuirea dinspre partea de nord a Mitropoliei, dela cele patru coloane și până în strada Filaret (azi *II Iunie*), nu s'a terminat decât la începutul arhipastoriei (1887) a I. P. S. Mitropolit Iosif, actual Primat al României.

Nu pot trece cu vederea, că la această înfrumusețare a contribuit și răposatul Ministrului Vasile Gheorghian, de la Departamentul Agriculturei, Industriei și Domeniilor (la 1887), fratele bunului nostru Arhipăstor. Astfel s'a dat un aspect cu totul deosebit, de ceea ce era mai înainte; apoi s'a făcut bulevardul actual, unde odinioară,—chiar după 1876,—se făcea targ de râmători.

In partea de sud, a *Palatului Camerii*, asemenea a fost, până la Mitropolitul Calinic, un cuib de necurătenie, și grație acestui Mitropolit, s'au astupat gropile, s'a nivelaț locul, s'a împrejmuit și s'a făcut o grădină cu tot felul de pomi roditori, și cu vie, asanându-se astfel și împrejurimea aceasta a Mitropoliei, și dându-i-se un aspect de podoabă, cum merită.

Celelalte dependințe, din curtea a doua a sfintei Mitropolii, unde este locuința D-lui Dr. I. Cornoiu, Directorul Cancelariei mitropolitane, cum și a o parte din personalul Catedralei, au rămas neschimbate, dela construcția lor, care pare să fi fost pe la sfârșitul domniei lui Știrbei, sau pe timpul domniei lui Alexandru Dimitrie Ghica Voievod (1858), care Domn proiectase reclădirea unei Catedrale noi, cu dependințe, după un plan sistematic, în care se cuprindea înconjurarea Mitropoliei din toate părțile cu zid. Atunci s-au și început lucrările, dar vicisitudinile timpului le-au suspendat, rămânând până azi semnele zidurilor, ce se văd în partea de apus și meazăzi, de o parte și alta a aleii ce face intrarea la Mitropolie. Până la Mitropolitul Calinic, în partea aceasta de apus nu putea intra nici o trăsură sus, iar acest vrednic Mitropolit a mijlocit de să făcut actuala alei, de o companie de soldați din geniu. Ca dovadă despre proiectarea ce se făcuse pe timpul lui Vodă Alexandru Dim. Ghica, dau aci stamila «Comisiei pentru reedificarea sf. Mitropoliei», cum și medalia ce s'a bătut cu acea ocasiune.

VEDEREA CASEI DIN A DOUA CURTE A SFINȚEI MITROPOLI, CE SERVEȘTE DE LOCUINȚĂ DOMNULUI DR. I. CORNOIU, DIRECTORUL CANCELARIEI.

PARTEA II-a.

Seria cronologică a Mitropolitilor Ungro-Vlahiei.

A fixă datele *sigure* ale păstoriei tuturor Mitropolitilor, cum s'au succedat pe scaun, dela înființarea Mitropoliei, nu s'ar putea face, întru cât pentru mulți dintre ei nu există certitudine. Se vor înregistra însă, după isvoările ce le avem la dispoziție.

1. S'a stabilit, că cel dintâi Mitropolit a fost *Iachint Critopulo* (1359), fost al Vitzinei, sau Măcinului din Dobrogea. El se intitulă Mitropolit al întregei Ungro-Vlahii și prea respectat (Ουγγροβλαχίας καὶ ὑπέρτιμος). Din actele patriarhale reiese că, grecul Mitropolit Iachint, a fost un bărbat cuvios, învățat și vrednic. El a păstorit Biserică Ungro-Vlahiei din luna Mai 1359 și până la Noemvrie 1370; cât va mai fi trăit după acest an, adică după venirea fratelui său Antim, ca Mitropolit al Severinului, nu se știe, de oarece el singur spunea, că este bătrân și bolnav¹⁾. Lui Iachint i-a urmat

2. *Hariton* (1372). Acesta este amintit pentru prima dată în «Acta Patriarchatus» în anul 1379—1380, când, alătura cu Antim al Severinului, ia parte la sinodul din

¹⁾ Ist. Mitr. Ungro-Vlahiei. G. M. Ionescu, pag. 72, 73 bazat pe *Acta Patriarchatus*. c. I. p. 533.

Constantinopol, pe timpul Patriarhului Nil, la excomuniarea Mitropolitului din Iconiu, care lovise pe un preot îmbrăcat în sfintele veșminte.

3. *Antim* (1381—1394). Acesta a fost mai întâi Mitropolit la Severin. Despre activitatea sa în Biserică românească, nu se menționează nimic în hrisoavele și cronicile țării; de oarece el, împreună cu colegul său Atanasie dela Severin, era mai mult un servitor devotat al Patriarhatului, decât al intereselor românești; astfel că îi era mai plăcut Constantinopolul, cu grecii săi, decât Eparhia Ungro-Vlahiei, dela care primea laptele și lâna oilor, fără să poarte vr'o grije de ele.—Mircea Vodă cel Bătrân a luat măsuri în potriva Mitropolitilor cari aveau ca locuință de predilecție Constantinopolul. Lupta aceasta a lui Mircea, are ca urmare desființarea Mitropoliei din Severin și reducerea ei la rangul de episcopie¹⁾.

4. *Timoteiu* 1402 sau 1403, a păstorit Eparhia Ungro-Vlahiei până la anul 1442. Despre dânsul se spune, că împreună cu Voievodul Mircea cel Mare, ar fi scos Biserica Ungro-Vlahiei de sub jurisdicția Patriarhiei din Constantinopol, supunând-o Achridei, de și aceasta nu se dovedește. Un fapt însă este sigur, și anume, că desfașarea de Constantinopol s'a făcut, dar nu se confirmă, cum că aceasta ar fi avut loc sub păstoria Mitropolitului Timoteiu, sau că a ocasionat-o sinodul dela Florența

¹⁾ Paharnicul Alexandru Geanoglu Lexviadax, în istoria sa, se silește a dovedi, că Antim, a fost primul Mitropolit, aducând, pentru susținerea sa, cuvintele de pe pecetea ce se află la începutul Pravilei tipărită la Târgoviște, în 1652. Această pecete se află odată săpată pe piatra ușii dela intrarea Paraclisului sfintei Mitropolii, însă fără literile din pecetea dela Pravilă. Azi încă se află această stemă, însă modificată, în sala cea mare de recepție, pe peretele despre răsărit.

După alții, se zice că numele celui de al doilea Mitropolit, ar fi fost *Atanasie*; apoi după el ar fi urmat *Teodor*.

Ist. bisericească de Lesviadax 1845, pag. 390.

(1439), când Patriarhul dela Constantinopol primise unirea cu Roma, pe baza celor patru puncte; și de aceea se manifestă antipatie de pretutindeni, pentru scaunul de la Constantinopol. Lesviodax spune, că de și nu se găsește Timoteiu, trecut în pomelnicile Mitropoliei, dar s'a găsit notat în Istoria bisericească a lui Meletie Arhiepiscopul Atenei¹⁾; și Meletie spune, că Mitropolitul *Timoteiu*, pe vremea Patriarhului Antonie al Constantinopolului, fiind bolnav, s'a îmbrăcat în *schima cea mare*, apoi însă-nătoșindu-se și fiind în întregimea mintii, i s'a îngăduit să aibă arhieria, ca mai înainte; căci după canoane, un arhiereu când se face schimnic, nu mai poate sta în lume.

5. *Macarie I* (1442—1465). În timpul păstoriei acestui Mitropolit, Biserica Ungro-Vlahiei este autocefală, și era în relaționi duhovnicești cu Arhiepiscopia din Achrida.

Stefan cel Mare, făcând cunoscut Arhiepiscopului Achridei moartea Mitropolitului Moldovei, îl rugase să vină la Suceava, spre a hirotoniști un alt Mitropolit. Doroteu a răspuns Voevodului, că nu poate veni din cauza primejdiei drumurilor, dar îl roagă să cheme pe *Macarie* al Ungro-Vlahiei «pentru că și acela este al *Eparhiei noastre*»—zicea Doroteu²⁾.—Din acestea reiese, că Mitropolia Ungro-Vlahiei și a Moldovei nu mai erau sub jurisdicția Patriarhiei din Constantinopol.

6. După Macarie ar fi urmat *Iosif I* (1465), cum spune Lesviodax, bazat pe condiți, după care pune pe

7. *Macarie II-lea* (1480—1483) despre care se menționează într'o scrisoare adresată lui Bator Ștefan, Craiul Ardealului³⁾.

¹⁾ Ist. bisericească, pag. 396.

²⁾ Ist. Mitr. G. M. Ionescu pag. 92.

³⁾ Archiv Br. No. 544 Ist. Rom. Tocilescu pag. 227.

Notă. Dl. Hașdeu și răposatul Ghenadie Enăceanu spune că după Macarie II-lea ar fi mai fost un Mitropolit, cu numele *Pahomie*, la 1490.—Arhiva Ist. I. p. 35.

8. *Nifon* (1499—1507). Acesta se consideră ca *organizatorul Bisericii Ungro-Vlahiei*. El a fost în două rânduri Patriarh (1487—1499) al Constantinopolului. Apoi căzând sub urgia Sultanului Baiazed (Amira), a fost închis în temniță la Adrianopol (cetatea Odriiului).

Radu al IV-lea cel Mare, Domnul Munteniei (1494—1508), trecând prin Adrianopol, în călătoria sa spre Constantinopol, pentru a face pace, a aflat despre Nifon, și a mijlocit la Sultanul, spre a-l liberă și a-i dă voe să vie în Valahia. Sultanul încuvîntând liberarea, Nifon a venit în Valahia, unde a fost așezat ca Mitropolit, bucurându-se de mare cinstă. Când i s'a încredințat Mitropolia (1499), Radu i a zis: «Eu să domnesc, iar tu să ne înveți legea lui Dumnezeu, și să ne fii tată și păstor¹⁾.

Nifon, împreună cu Domnitorul, a organizat Biserica Ungro-Valahiei, înființând pe lângă Mitropolie, două episcopii sufragane, adică a *Râmnicului și a Buzăului*. După 8 ani de pastorie, la 1507, Nifon, pentru strictețea sa canonică, opunându-se la despărțirea dintre boerul Bogdan și soția acestuia,—despărțire cerută chiar de Radu cel Mare, care voea să dea de soție aceluia boer, pe sora sa,—Nifon, zic, a fost alungat de pe scaun, și chiar din țară. El blestemând pe Domn, s'a retras la muntele Athos, unde după un an (1508) a murit, și toți călugării Athonului i-au îngropat trupul cu cinstă, în luna August în 12 zile²⁾. Biserica l'a pus în catalogul *sfinților*, sărbătorindu-se amintirea lui la 11 August, fiind venerat de către Români, Greci, Sârbi și celealte Biserici ortodoxe. După aceea Neagoe Basarab, (1513—1521), urmașul lui Mihnea, a adus moaștele sfântului Nifon în țară (ca să se ierte greșala lui Radu cel Mare), trimițând în acest scop pe Danciu Logofătul, fratele lui Neagoe, la muntele Athos. Aceste moa-

¹⁾ Vineață păr. Nifon, scrisă de Chir Gavril Protul, tipărită de Iosif Nănieșcu, pag. 34—35.

²⁾ Ibidem pag. 55.

ște au fost depuse mai întâiu în mânăstirea Dealului; unde fusese înmormântat Radu Vodă¹⁾.

Mai pe urmă au fost duse (capul și o mână) la mânăstirea dela Argeș a lui Neagoe, după ce ei sfințire, care a fost la 15 August 1517, fiind de față Patriarhul Constantinopolului Theolipt și Macarie Mitropolitul Ungro-Vlahiei²⁾.

9. *Maxim*, care a fost rudă cu prințul Serbiei, este urmașul lui Nifon, pe scaunul de Mitropolit al Ungro-Vlahiei. El a fost fiul despotului sărbesc Ștefan Nemania. A îmbrăcat schima monahală în biserică zidită de el în Serbia, numită «Ierusalimul cel de sus». Fratele său Ioan murind fără moștenitori, a fost silit să ia coroana sărbească, dar el n'a primit; atunci fiind alungat din Serbia, a mers la Radu Domnul Munteniei, care l'a primit cu bucurie. Suirea lui pe scaun este legată cu următoarea împrejurare istorică: Radu al IV-lea cel Mare, Domnului Munteniei, voia să recapete ținutul Putnei, răpit de Ștefan cel Mare; de aceea s'a iscat un război între Radu și Bogdan al III-lea (1504—1517) supranumit cel chior, (sau încrucișat), Domnul Moldovei. Atunci a intervenit între dânsii călugărul *Maxim*, care a mijlocit pace, zicând: «Nu se cuvine a vă lupta între voi, fiind de acelaș sânge și lege, și astfel făcându-vă pradă străinilor». Cu chipul acesta a reușit a-i împăca în anul 1507. Dar Domnul, a înălțat pe scaunul mitropolitan al Munteniei, pe *Maxim*, chiar fără voia lui, precum se spune.

După moartea lui Radu cel Mare, a urmat la tron Mihnea, care după câtva timp turcindu-se, a început să persecute Biserica. Atunci *Maxim* fiind însărcinat într'o misiune diplomatică în Ungaria, nu s'a mai întors în țară,

¹⁾ Viața păr. Nifon. pag. 87.

²⁾ D-l G. M. Ionescu în *Ist. Mitr.* pag. 92 spune: „Dela anul 1496-97 se crede că a păstorit Eparhia Mitropoliei Ungro-Vlahiei expatriarhul Nifon, deși cronicarii timpului, nu fac să reiasă acest fapt din istorisirile lor“.

ci,—cum se spune,—a rămas în Sirmium și a înființat o mânăstire în Cruședol. Apoi sub domnia lui Neagoe s'a întors în țară, cu care ocaziune a *cununat pe Neagoe cu vara sa Despina*; după aceea așeză pe Macarie în locul său și se retrase pentru totd'auna în Cruședol, unde, la anul 1516, a murit, cinstit de către Români și Sârbi, fiind venerat ca sfânt numai de acești din urmă¹⁾.

10) *Macarie III* a fost Mitropolit pe timpul Domniei lui Neagoe Vodă, care a domnit între 1512—1521. În timpul acestui Domn au început a veni în țară călugări greci, și a se practică obiceiul, spre a se închină mânăstirile noastre unor mânăstiri din muntele Athos, dela Ierusalim, Alexandria, Antiohia și altele. Călugări greci venind în mânăstirile noastre, ca supraveghetori ai unor mânăstiri supuse, rămâneau aici și le jefuiau averile, în chipul cel mai necinstit.

Iarăși se mai știe, că pe timpul acestui Mitropolit, a strămutat Neagoe reședința Mitropoliei dela Argeș la Târgoviște (1517), cu mare solemnitate; iar măreața biserică dela Argeș a rămas ca chinovie de monachi, așezând aci pe chir Iosif, ca Arhimandrit. Se mai spune, că sub Neagoe s'a făcut sfîntirea Mirului în țară, de către Patriarhul Constantinopolului, Partenie.

In timpul păstoriei lui Macarie III, Neagoe Basarab a adus dela Muntele Athos, moaștele sf. Nifon, al cărui secretar fusese Neagoe, înainte de a fi domn,—pentru ca astfel să se ridice anatema de asupra țării și de asupra lui Radu cel Mare. Moaștele au fost duse la mânăstirea Dealului, unde se află mormântul lui Radu; și după ce s'a făcut noaptea privighere, au pus coșciugul sfântului peste al Domnului, iar Neagoe ar fi primit înștiințare în vis, dela sf. Nifon, că Radu este iertat. Apoi moaștele au fost duse la Târgoviște și de aci le-au trimis înapoi la

¹⁾ Pomenirea Sf. Maxim în 18 Ianuarie, la Sârbi. In sinaxarele noastre nu se află.

mânăstirea Dionisiat. Călugării, recunoscători pentru darurile ce au primit dela Neagoe, i-au trimis în dar *capul și o mână a sfântului Nifon*, care într'un sicriu de argint se află și azi la mânăstirea Argeșului, cum am menționat mai sus.

Macarie ar fi păstorit până la 1521, când i-a urmat, fără însă a se ști cu siguranță,

11 *Ilarion*, pe care Lesviodax îl pune în anul 1524, neștiindu-se cât a păstorit.

12 *Varlaam*, (1535—1545) este cunoscut dintr'un hrisov dela 1538, cum și din inscripția dela bolnița mânăstirei Cozia, făcută de Petru Voevod numit și Radu Paisie. Varlaam poate să fie acela, căruia Neagoe îi dăduse staturi la călugăria lui¹⁾.

Varlaam a zugrăvit Mitropolia din Târgoviște în anul 1538, și tot în timpul acestui Mitropolit, Radu dela Afumați a dat un hrisov, prin care ținutul Brăilei avea să depindă de Eparhia Episcopului de Buzău. Dar Turcii cucereind Severinul (1479), apoi Giurgiul și Brăila, Episcopul de Buzău n'a putut să se folosească de aplicarea hrisovului, căci acestea au trecut sub Patriarhia dela Constantinopol, înfințându-se *Mitropolia Proilaviei*²⁾.

13 *Anania*³⁾ 1545—1558, pe timpul lui Radu Paisie, sau Petru-Vodă, și mai în urmă pe timpul lui Mircea-Vodă zis Ciobanul.

Sub Mitropolitul *Anania* (1545) s'a sfârșit tipărireia *Molitfelnicului* slavonesc, început sub Varlaam. Cu suirea pe tron a lui Mircea Ciobanul, domn foarte crud, boerii au fugit în Ardeal; dar Mitropolitul Anania n'a plecat, ci se pare, că el a perit de mâna acelui tiran. Sub

¹⁾ Iorga. Ist. lit. rel. până la 1688. pag. 62.

²⁾ Ist. Mitr. G. M. Ionescu pag. 99.

³⁾ Iorga. Ist. lit. rel. până la 1688. pag. 62.

Mitropolitul Anania s'a mai scris o frumoasă *Evanghelie*, care se păstrează în biblioteca imperială din Viena¹⁾.

După uciderea lui Anania, se crede, dar după date nesigure, că au urmat încă patru Mitropoliți și anume:

14 *Simeon*,

15 *Efrem*,

16 *Mitrofan*, și

17 *Daniil*. După cari, Mircea-Vodă Ciobanul, a așezat ca Mitropolit pe Eftimie²⁾.

18 *Eftimie*, 1568—1577. Cu acest nume se găsește ca ctitor «*Vlădica Eftimie*» în biserică «*Sf. Nicolae*» din satul Oltenii, vre'o 4 chilometri mai sus de R.-Vâlcea. S'a crezut deci, că Eftimie, fiind Episcop la Râmnic, sub dânsul său a început zidirea bisericei dela Olteni, ca și aceea a Episcopiei, și să a terminat sub *Episcopul următor, Mihail*. Dar P. S. Atanasie, actual Episcop al Râmnicului, dovedește cu probe, că Eftimie ctitorul dela Olteni și dela biserică Episcopiei, nu este *Eftimie*, Mitropolitul Ungro-Vlahiei, despre care ne ocupăm, ci *Antim* Mitropolitul Severinului, schimbat prin tradiție în «*Vlădica Eftimie*», ca unul care a fost atât întemeietorul Mitropoliei dela Severin, cât și al Episcopiei Râmnicului³⁾. *Eftimie Mitropolitul*, este altă persoană, decât ctitorul dela Olteni și dela Episcopia Râmnicului. La 1568 Eftimie se amintește de Coresi, în prefața *Sbornicului* (Mineiului) slavonesc. Apoi în anul 1574, se află încă păstorind Țara românească, și se dovedește din *Octoihul* slavonesc, ti-

¹⁾ Iorga. Ist. lit. rel. pag. 67—73, 105.

²⁾ Iorga. Ist. lit. rel. pag. 73.

³⁾ Sunetul reprezentat prin litera grecească Θ, cu care se scrie Anthim (Ανθιμος), Teodosie (Θεοδόσιος), Athanasie (Αθανάσιος), Theodor (Θεόδωρος), Theofil (Θεόφιλος), etc. a fost pronunțat totdeauna de Români ca ft, de aceea se aude: Aftim, Fteodosie, Aftanasie, Fteodor, Fteofil, etc. Deci, prefacerea lui Anthim în *Aftim*, *Aftimie*, și de aci în *Eftimie*, nu poate fi exclusă.

Istor. Eparh. Râmn. N.-Severin. 1906 pag. 9.

părit de diaconul Coresi, din porunca lui Alexandru Voievod, fiul lui Mircea Ciobanul.

Sfârșitul arhipăstoriei lui Eftimie se pune la 1577, când a urmat Mitropolitul Serafim, despre care pomenește Coresi în predoslovia *Psaltirei slavonești*¹⁾. În timpul lui Eftimie Mitropolitul, Alexandru Voievod, fiul lui Mircea Ciobanul, a reconstruit biserică sf. Treime a Radului Vodă din București.

19 *Serafim*, 1577—1584. Se pomenește numele său ca Mitropolit în *Psaltirea* slavonească a diaconului Coresi, dela 1577. Mihnea Voievod l'a detronat și l'a trimis în surghiun la Snagov, dar se vede că l'a reintegrat după doi ani, la 1579.—»De curând Ardealul avea un Vlădică românesc nou, de lege pravoslavnică, pe lângă superintendentul din familia Tordași, *Ghenadie*... el se întorcea la Brașov, ca hirotonisit al Mitropolitului *Serafim*, la 23 Decembrie 1578»²⁾.

La Snagov, Mitropolitul Serafim a făcut paraclisul din dreapta. El a păstorit Eparhia Ungro-Vlahiei timp de șapte ani. Pe piatra sa mormântală dela Snagov, este numit *Arhimitropolit*.—Epitaful există încă de pe vremea lui Mihnea Vodă, care a părăsit domnia la 1591³⁾.

20 *Mihail I*, care ar fi păstorit dela anul 1586.

21 *Nichifor* » » » » » 1590.

22 *Michail II*, » » » » » 1595.

23 *Eftimie II*, (1595—1603) despre care hrisovul din 8 Decembrie 1599⁴⁾, spune că la anul 1595, când Mihai Viteazul ținea calea lui Sinan Paşa la Dunăre, Domnița cu toți și cu toate jupâneșele au fugit la munte. Vornicăseasa Neaga a Vornicului Mitrea, unul din ctitorii bise-

¹⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 89.

²⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 89.

³⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 105.

⁴⁾ Arhiva stat. condica Mitr.

ricii *Sf. Gheorghe-Vechi*, a căzut în mâinile păgânilor, iar averea ei a fost stăpânită de *Eftimie* Mitropolitul țării.

Tot Mitropolitul Eftimie a semnat împreună cu Theofil, Episcopul Râmnicului și cu Luca dela Buzău, un act la mănăstirea Cozia, relativ la scutirea de dări a mănăstirilor.

Eftimie pare să fi fost grec. El a fost ales pe timpul războiului ce a avut Mihai Viteazu cu Turcii,—cum am anunțat mai sus,—și a intrat repede în legătură cu Patriarhia din Constantinopol, care n'a uitat să amintească atunci drepturile ei, asupra scaunului muntean, datând dela Nifon¹⁾. Eftimie a iscălit în fruntea celorlalți martori pe tratatul încheiat la 1598, de Mihai cu împăratul german. Asemenea îl găsim la 26 Iunie 1599, dând mărturii pentru tratatul dintre Mihai și Andrei Batory, Principele Ardealului. El negociase și tratatul din 1595 al lui Mihai cu celălalt Batory, Sigismund. Eftimie nu s'a despărțit de stăpânul său niciodată, dar după uciderea lui Mihai, el nu s'a împăcat mult timp cu urmașul acestuia, Radu Șerban, ci își petrecu anii din urmă în pribegie și uneltiri²⁾.

La rând în pomelnicul sfintei Mitropolii, al Mitropolitilor țării, se vede figurând *Ieremia*, după Eftimie; dar din inscripția paraclisului mănăstirei Cozia, ar rezulta, că la 1604 era Mitropolit *Serafim*, de sigur nu cel dela 1577-1584³⁾. În *Istoria Literaturiei Religioase a Românilor*, d-l Iorga, spune că la plecarea lui Eftimie, locul de Mitropolit l'a luat *Luca* de Buzău, un chipriot învățat⁴⁾.

24 *Serafim II*, (1604).

25 *Luca*, (1605—1629).

Acesta, după unii, a fost de origine grecă,⁵⁾ iar D-l Ionescu-Gion, spune că ar fi fost originar din comuna Ver-

¹⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 105.

²⁾ Iorga, Ist. lit. rel. pag. 106.

³⁾ Ist. Mitr. Ungr.-Vi. G. M. Ionescu pag. 105.

⁴⁾ Opera citită pag. 118.

⁵⁾ „Condica sf.” Ghenadie En. pag. 414.

nești, județul Buzău¹⁾). Mitropolitul Luca la 15 Septembrie 1615, a fost catorisit de Patriarhul Constantinopolului, pentrucă n'a mai dat ajutor bisericilor din Orient; sau, mai pe față, fiindcă n'a dat bani la suirea sa pe scaunul mitropolitan.

D-l. Iorga²⁾, spune despre acest Mitropolit, cum deja am anunțat, că era de origină grec din Chipru, și că era om învățat,—exprimându-se despre el astfel: «E adevarat, că Mihai Viteazu s'a servit de muți greci, între cari învățătul chipriot Luca, Episcop de Buzău, apoi Mitropolit».— Luca a fost foarte lăudat pentru învățătura lui, dar n'a lăsat în urmă-i nimic, decât niște manuscrise slavone, date mănăstirei sale Izvoranu, din județul Buzău.

Numele său figurează în mai multe hrisoave, ce se păstrează în Academie, și anume la 1615, la 1618, la 1619, și la 1623, găsindu-se ca Mitropolit până la 1629.

După Luca, se vede figurând în pomelnicul sfintei Mitropolii, un Anastasie, despre care nu s'a pronunțat istoria cu precizie.

26. Grigorie I, care a păstorit între 1629—1637.

Mai multe documente confirmă datele cu privire la păstoria acestui Mitropolit. Astfel în 1629, a cerut Grigorie, dela Alexandru Vodă Iliași, un vad de moară, unde a și făcut cele trebuincioase pentru moară, care era situată pe Dâmbovița, între podul dela sf. Elefterie și scoala superioară de medicină veterinară, de azi³⁾.

La 3 Aprilie 1632, Mitropolitul Grigorie I a cumpărat un loc, din gardul viei domnești, până în ulița cea mare⁴⁾. După ce biserică Stelea a fost arsă, în timpul lui Sinan Paşa (1595), Mitropolitul Grigorie, împreună cu neguțătorii mahalalei, a reclădit-o și o transformă în Mitropolie a țării, cum spune un act al Mitropoliei din 1632.

¹⁾ Ist. Buc. pag. 202.

²⁾ Ist. Lit. Sec. XVIII, pag. 28.

³⁾ G. M. Ionescu, Ist. Mitr. Ungr.-VI. pag. 115.

⁴⁾ Ist. Buc. Ionescu-Gion pag. 107 și 222 cf. Condica No. 5 a Mitr.

27. *Teofil*, care a păstorit dela anul 1637—1642.

Mai înainte de a fi Mitropolit, el a fost Episcop al Râmnicului. În anul 1595, Mihai Vodă, așteptându-se la o apropiată și serioasă campanie cu Turcii, caută să intre în legături de prietenie cu țările vecine, în care scop el trimite soli la toate curțile. La Sigismund Báthory, prințul Transilvaniei, trimite pe Mitropolitul țării, Eftimie, pe cei doi episcopi ai țării și cu alți boeri. Între acești doi episcopi fu, negreșit, și episcopul Teofil I al Râmnicului. Sunt documente la episcopia Râmnicului, ce confirmă datele despre păstoria lui Teofil, care pare să fi păstorit mai numai în vremea domniei lui Mihai Vodă Viteazul, și poate tot el va fi fost episcopul, care a îmbrăcat în haina călugăriei pe Teodora, mama lui Mihai Viteazul, dându-i numele *Teofana*¹⁾. Mitropolitul Teofil, care de sigur era român, a fost folositor literaturii românești. El a pus pe un călugăr numit *Mihail Moxalie*, să traducă un crono-graf. Pentru prima oară se dădea Românilor povestirea întâmplărilor biblice și a vieților împăraților țarigrădeni, care era o carte de cetire foarte plăcută și răspândită în răsăritul grecesc și slavon²⁾.

Cu toate că Teofil era iubitor al introducerii limbii românești în biserică, a trebuit să dea aprobare dorinței lui Meletie Macedoneanul, egumenul mănăstirei Govora, ca să tipărească *Psaltirea slavonească*. Tot cu binecuvântarea lui Teofil, s'a tipărit în această tipografie și o prescurtare din *Pravila bisericească*.

Din inscripția aflată pe vechiul sicriu, dela mănăstirea Bistrița, se dovedește că între anii 1611—1623, Teofil fusese egumen la acea mănăstire, când Radul Voievod, fiul răposatului Mihnea Voievod, a făcut acel sicriu, pentru a se așeză într'insul moaștele sfântului Grigorie Decapolitul. Totodată acea inscripție ne mai dovedește, că moaștele sfântului se păstrau în peșteră, unde, negreșit

¹⁾ Ist. Eparh. R. N. Sev. P. S. Atan. p. 32, 33.

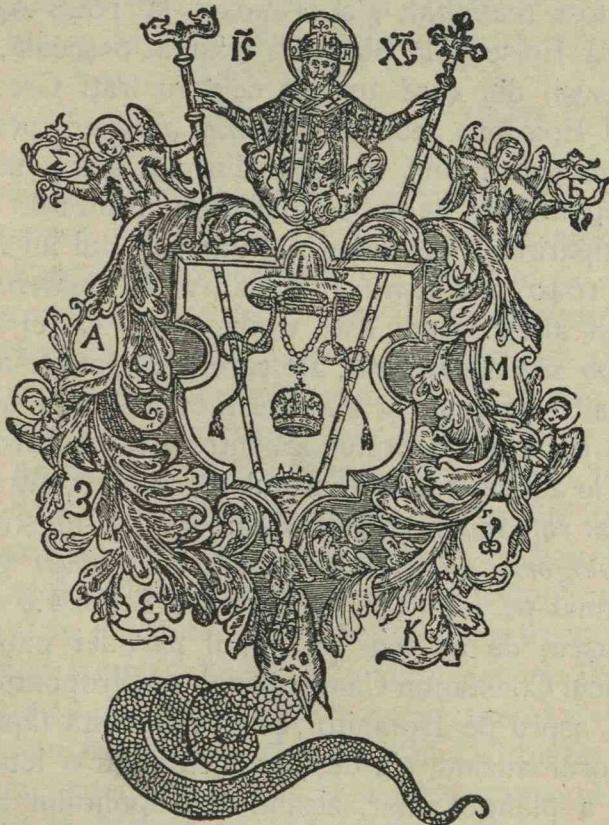
²⁾ Iorga Ist. lit. Rel. pag. 128, 129.

trebuie să fi fost o bisericuță, anterioară celei făcută de Mitropolitul Teofil, la anul 1637.

In 14 Mai 1640, Mitropolitul Teofil face parte din comisia trimisă de Matei Basarab în Transilvania, spre a asigură de prietenia sa pe George Racoți¹⁾,

In anul 1644, din porunca lui Matei Basarab, cu nevoie împotriva lui Teofil, s'a tipărit *Evanghelia învățătoare*, la mânăstirea Dealului, fiind începută la Govora. Apoi în anul 1646, Teofil sfătuiește pe Matei Basarab să tipărească un *Liturghier*, la mânăstirea Dealului. Iar la 1647 Teofil moare.

28. *Stefan*, 1647—1653. Acest Mitropolit s'a născut

„Stema Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, aflată în Pravila lui Matei Basarab, tipărită la Târgoviște în anul 1652“.

¹⁾ Iorga. Studii și Docum. IV pag. 217.

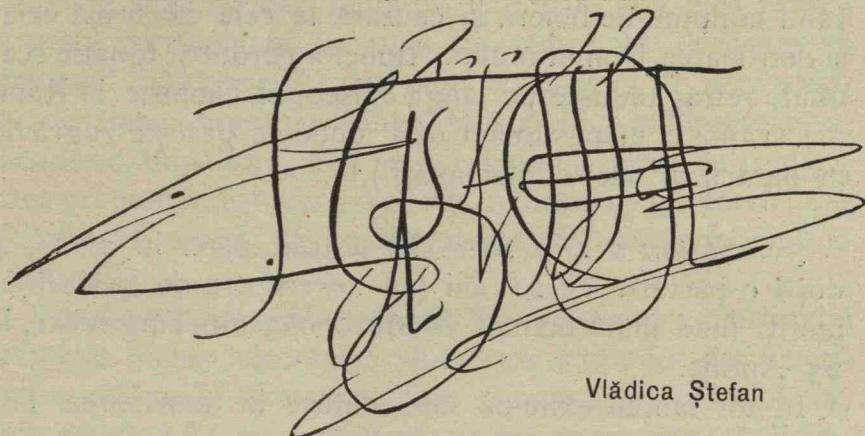
din părinți săraci. În prefața dela «*Indreptarea legei*» din 1652, tălmăcitorul, îndreptându-se către Ștefan, ca să-i mulțumească, lămurește, că el era «*dintron loc ca acela și sat de jos, al Ungro-Vlahiei*». D-l Iorga crede, că acest muntean, trecuse prin vre-o mănăstire moldovenească, unde va fi primit școala cea nouă și bună a lui Varlaam¹⁾. Unii spun, că s-ar fi născut în Râmnicul-Vâlcii. Erudiția ce și-a câștigat-o în mănăstire, rodnica sa activitate, ca tipograf, l'au ridicat, la 1637, pe scaunul episcopal din Buzău. De aici, peste 10 ani, Matei Basarab l'a înaintat la cel de Mitropolit, în București; de unde, prin intrigile grecilor, la 1653, a fost înláturat până la 1657, când a fost reabilitat, și apoi moare la 1668 Aprilie 25. Când era Episcop la Buzău, a înființat o școală, condusă de el însuși, din care au eșit celebrii frați Greceni. Tot el, fiind Episcop, face în *Divanul domnesc* propunerea, după care grecii sunt alungați din mănăstiri (1640).

Mitropolitului Stefan se datorește ajutorul, ce a dat pentru tipărirea *Pravilei*, sau Nomocanonul lui Alexie Aristen, (1640) a *Cazaniei* (1642), a *Evangheliei cu tâlc* (1642) și altele. Apoi este traducătorul cărței intitulată: *Mystirion sau Sacrament*, ale cărei elemente le-a scos din Molitfelnice grecești și slavonești. Alcătuirea acestei lucrări se datorește faptului, că între alte atacuri, pe care calvinii le aduceau ortodoxismului, erau și contra sfintelor Taine; iar românilor, calvinii le imputau, că nu știu ce cred. Când *Grigorie Ghica*, pus la cale de partidă grecească, a indemnăt pe miniștrii săi favoriți, Stroe Leordeanu și Dumitrașcu, de au ucis pe capul partidei naționale, pe Postelnicul Constantin Cantacuzino,—Mitropolitul Stefan a mustrat aspru pe Domnitor, pentru această faptă. Atunci Domnitorul auzind, s'a deșteptat ca dintr'o letargie, și a început a plângere amar, zicând Mitropolitului Stefan, că moartea lui Constantin s'a făcut fără stirea sa²⁾.

¹⁾ Iorga. Ist. lit. rel. p. 168, 169.

²⁾ Fotino, Tom. II, pag. 115.

Mitropolitul Ștefan se intitulă: «*Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop, Mitropolit al Târgoviștei, al Plaiului și a toată Ungro-Vlahia, Exarh al Sf. Scaun apostolesc al Constantinopolului*», — cum se vede de pe coperta *Pra-vilei celei mari*.

Vlădica Ștefan

29. *Ignatie*. Acesta a figurat ca loc-țiitor de Mitropolit, în restimpul dela 1653—1657, și apoi s'a întors Ștefan pe scaun. Paul de Aleppo spune, că Patriarhul de Antiohia, la intrarea sa în Târgoviște, în ziua de 30 Noembrie 1653, a fost întâmpinat de Kir Ignatie Mitropolitul local¹⁾.

El inlocuise pe Mitropolitul Stefan; și aceasta se va fi întâmplat, negreșit, în urma unor intrigî țesute de el la curte, în potriva lui Stefan Mitropolitul, având trecere la Matei Vodă, și fiind sprijinit, poate, și din alte părți.

Cu suirea pe tron a lui Constantin Șerban Basarab (Cârnul), și după restabilirea liniștei, Mitropolitul Ștefan e reintegrat în drepturile sale; iar Ignatie a trecut din nou la Episcopia Râmnicului Noul Severin,—unde fusese—și mulțumindu-se din când în când a mai semnat: «Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit D. Ignatie al Râmnicului și a toatei țări²⁾», dar el n'avea scaun, ci rătacea prin orașul R. Vâlcea, ca Mitropolit depus.

¹⁾ Arhiva ist. pag. 88.

²⁾ *Ștefan Mitrop. Ungro-Vlah.* de Pr. G. Negulescu, pag. 34, 35. Monografia părintelui Negulescu dela biserică Batiștea, și azi supleant

Se bănuiește, că Ignatie, ca «sârb» de neam, ar fi fost amestecat în răscoala semenilor, «sârbi», și ei, cari amărăseră ultimele zile ale lui Matei Vodă, se resculară din nou, și în vremea lui Constantin Vodă Cârnul, se revârsără peste țară «ca niște lupi turbați», jefuiră totul, ucizând multime de boieri, și cauzară în cele din urmă chiar și detronarea Domnitorului. Atunci a perdit și Ignatie scaunul, retrăgându-se pe lângă episcopul Dionisie la Râmnice, și apoi la mănăstirea Cozia, unde se găsește zugrăvit, în paraclisul acestei mănăstiri¹⁾.

30. *Stefan a II-a oară.* El a trăit până la 1688, și după o păstorie de 21 ani (cu întrerupere de trei ani) a murit, fiind înmormântat în Mitropolia din Târgoviște, la 25 Aprilie.

In tot timpul exilului său, stătuse la mănăstirea Tismana, fiind metania sa, cum s'a crezut. Venind a doua oară pe tronul Mitropoliei, a avut grija, ca să repară tot ce a dărâmat Ignatie Sârbul, să cumpere la loc tot ce se furase și să restatornicească toate.

Dela Stefan datează *Condica de hirotonii* a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, sau *Condica sfântă*. Totuși trebuie să fi existat și înainte de Stefan o asemenea condică, în care se trece alegerea unui arhiereu, episcop ori mitropolit, ipopsifierea lui, și mărturisirea de credință.

31. *Teodosie.* Aceasta era de origină din Transilvania, dela Veștem, și se trăgea din familia Cantacuzenilor, care era foarte mult persecutată de greci, pe acele timpuri.

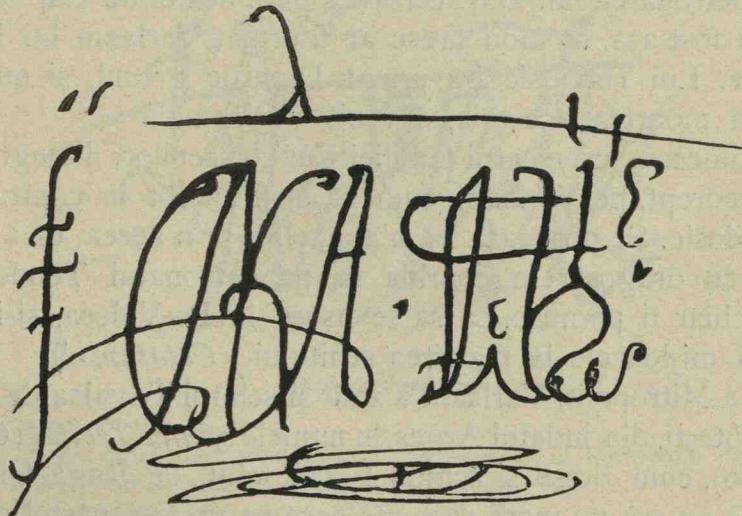
El s'a stabilit în mănăstirea Cozia, unde se și călugări. Instruit în mănăstire, cunoștea limba greacă, slavă și latină, dar nutrea în sufletul său focul sacru pentru prosperarea patriei, și a Bisericii naționale. Din călugăr sim-

al Consistoriului apelativ din București, este o lucrare cât se poate de meritoasă, ce tratează despre „Stefan Mitropolitul“.

¹⁾ Ist. Ep. R. N. Sever. de P. S. Atanasie, pag. 43—46.

plu, deveni apoi egumen al mânăstirei din Curtea de Argeş; și de aci fu ridicat la demnitatea de Mitropolit al Ungro-Vlahiei, în următoarele împrejurări: Radu Leon Voevod, pentru a liniști spiritul poporului, întărâtat în contra abuzurilor grecești, a cedat Cantacuzineștilor, cari erau cei mai infocați luptători naționali, și a ales pentru scaunul mitropolitan pe ruda lor, adică pe Teodosie egumenul mânăstirei Argeş, *fiind instalat la 21 Mai 1668*, cu ocaziunea hramului sfintei Mitropolii. La hirotonia sa, Teodosie, după unii, este singurul dintre arhiereii români, care pronunță *simbolul credinței* în limba românească; dar de alții se crede, că și *Stefan* ar fi rostit simbolul în românește.

Teodosie, ajuns Mitropolit, fiind în fruntea partidului național, cerea neconenit alungarea străinilor din funcțiunile politice și bisericești. Dar și aceștia, la rândul lor, împreună cu Dionisie cel destituit din episcopatul de Râmnic, nu încetau de a acuză și a înnegriri pe Mitropolitul Teodosie, către Patriarhul Constantinopolului, zicând: că un simplu egumen al Argeșului, a usurpat arhiepiscopatul Valahiei.

Vlădica Teodosie

Venind a doua oară pe tron, Grigorie Ghica,—la 1 Decembrie 1672,—care pusese la cale *omorârea Postelnicului Const. Cantacuzino* și persecuția familiei lui, se năpusti acum și asupra lui Teodosie, care se trăgea din familia Cantacuzenilor. Deci, a fost destituit, după îndemnul boerilor, și trimis la închisoare în mânăstirea Cozia, și pe urmă la Tismana, punându-i în locu-i pe:

32. *Dionisie grecul* (1673). Acesta fusese mai înainte egumen la mânăstirea «sfânta Troiță» a Radului Vodă, și sprijinea pe grecii din țară, împreună cu Grigorie Ghica.

La hirotonie el a pronunțat simbolul credinței în limba greacă și slavonă, și în românește a scris numai profesiunea de credință. Dionisie însă moare în curând și îi urmează Varlaam al Râmnicului.

33. *Varlaam* (1673—1679).

Acesta, din egumen al mânăstirei Glavacioc (județul Vlașca), a fost ales Episcop al Râmnicului N.-Severin (1671). Pe când era Episcop, a fost învinovătit, că ar fi uneltit contra Mitropolitului Teodosie și ar fi lucrat pentru detronarea lui. Dar lucrul nu pare destul de clar: dacă ar fi fost aşa, în mod firesc ar fi urmat Varlaam lui Teodosie. Lui Teodosie i-a urmat Dionisie grecul, și numai după moartea acestuia, a venit Varlaam.

Ludescu, cronicarul familiei Cantacuzenilor, îl înegrește pe nedrept, pe Varlaam, cum că ar fi uneltit în contra lui Teodosie. Se probează că n'a uneltit, prin aceea, că a primit cu dragoste în eparhia sa pe detronatul Teodosie; ba chiar îi permite, ca să se așeze în R.-Vâlcea, și-i înlesni mijloacele la rezidirea schitului «*Cetățuia*.¹⁾

Ca Mitropolit, Varlaam a zidit și schitul Trivalea de lângă Pitești, din județul Argeș, în numele *sfinței Troițe* (1679-1680), cum zidise și schitul Fedeleșoiul, de lângă Olt.

El nu era un mare cărturar, însă pe vremea păstoriei lui

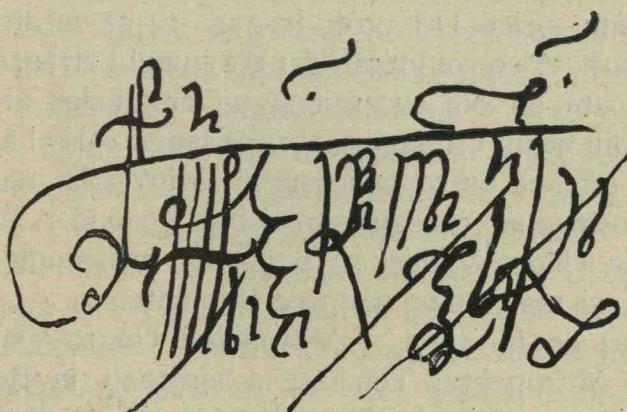
¹⁾ Ist. Epar. Râm., P. S. Atanasie, pag. 53, 54, 55.

(1678) se tipărește «*Cheiă înțelesului*», a autorului rus Ioanichie Galetovschi, arhimandrit de Cernigov. Tot în vremea lui s'a înnoit pomelnicul Mitropoliei, care fusese mai'nainte făcut de către Mitropolitul Ștefan¹⁾.

Tot în vremea Mitropolitului Varlaam, s'a înființat în Oltenia o a treia Episcopie a țării, numită «*Episcopia Strehaei*», cu reședința la mânăstirea din Strehaia (1673-1688)²⁾.

Teodosie surghiunit, în al doilea an al Domniei lui Duca Vodă, a suferit șase ani (1673—1679), îndurând amărăciunile temniței și exilului, în care timp s'a îndeletnicit, când cu traducțiunea operilor religioase, când cu meșteșugul de ceasornicar, la care avea o mare deprindere³⁾.

In cele din urmă, dreptatea a triumfat și nevinovăția marelui Ierarh a fost dovedită; căci la 1679, venind la tron Șerban Cantacuzin, Mitropolitul Teodosie a fost reinstalat pe scaun, în ziua de 26 Aprilie, după judecata ce a avut loc, în fața soborului țării⁴⁾. Atunci *Varlaam* a declarat, că Grigore Ghica i-a impus Mitropolia, și deci

Vlădica Varlaam

¹⁾ O copie după acest pomelnic se află și azi în s. Mitropolie, cu data dela 1809, a cărui prefată am dat-o în partea I.

²⁾ *Al. Lepădatu*, Anal. Acad. XXVI, p. 1.

³⁾ Mitrop. țărei de I. D. Petrescu pag. 109.

⁴⁾ Iorga. Ist. lit. rel. pag. 203.

își depune cârja în fața soborului. Domnitorul i-a luat-o și a dat-o lui *Teodosie*.

Retrăgându-se Varlaam dela Mitropolie, în 15 Aprilie 1679, el își va fi păstrat titlul său de Vlădică, petrecând în liniște, poate chiar la *Trivalea*, lângă Pitești. Iar în 1688, Constantin Vodă Brâncoveanu, îi va fi dat pe viață mânăstirea Răncăciorul din județul Muscel¹⁾.

34. *Teodosie a II-a oară* devenit Mitropolit, a desfășurat o mare activitate bisericescă și națională, până la 1708 Ianuarie 27, când a murit, fiind îngropat la spatele altarului sfintei Mitropolii, unde se vede și acum monumentul cilindric de piatră, pus pe mormântu-i.

Istoria literaturii înregistrează multe opere, ramase din timpul lui Teodosie.

Amintim numai pe cele mai principale, din care se vede și patriotismul luminat al Domnitorului Șerban Vodă Cantacuzino: *Liturghia din 1680*, *Evanghelia 1682*, *Apostolul 1683* și *Cea dintâi Biblie*, tradusă în românește la 1688.

Cărți s-au tradus multe în timpul lui Teodosie, dar ar fi o greșală,—zice D-l prof. Iorga,—ca să se atribue acestui ierarh, vr'un rol literar; dar eră bunul bătrân, mai nainte de toate, un om cucernic și un credincios al Domnitorilor din neam Cantacuzinesc, pe lângă cari el a stat²⁾.

Drept este, că nu se cunoaște alt Mitropolit mai activ ca Teodosie, mai energetic și mai bun gospodar, sub care Mitropolia Ungro-Vlahiei să fi căpătat mai multe moșii, ca danie, și mai multe metoace închinate.

Condica de hirotonii a Mitropoliei Ungro-Vlahiei ne arată, că Mitropolitul Teodosie a hirotonit în București 4 arhierei pentru Biserică Transilvaniei, și anume: pe *Iosif* (1680), ca prim Mitropolit al Ardealului, pe *Ioasaf* (1682) și în urmă, în restimpul de 10 ani, pe *Sava III* (1684) și *Varlaam* (1687—1693); iar actele de hirotonie ale lui

¹⁾ Ist. Ep. Râm. P. S. Atanasie pag. 60.

²⁾ Iorga, Ist. Lit. Rel. pag. 203.

Teofil (1693—1697), și *Atanasie* (1698—1700), care a primit unirea cu Biserica romano-catolică,—nu sunt semnate de Teodosie.

35. *Antim* s'a numit *Ivireanul*, pentrucă și-a avut originea din provincia Iberia sau Iviria (Georgia)¹⁾.

Patria sa fiind sub stăpânirea Turcilor, Andrei,—căci acesta era primul său nume,—a căzut rob și a fost adus la Constantinopol; însă prin iștețimea sa și-a dobândit libertatea, rătăcind prin multe locuri, până când Patriarhul Dositheiu, fost al Ierusalimului, și înălțator la curtea Brâncoveanului, l'a chemat la sine, îl va fi încredințat poate episcopului Mitrofan al Buzăului, dela care va fi învățat meșteșugul tipograficesc²⁾. Aici el dovedind că posedă multe talente, ca: tipograf, caligraf, xilograf, pictor, etc, Voievodul Constantin Brâncoveanu îl aduse la București și i-a încredințat conducerea tipografiei mitropolitane, ca unui îscusit tipograf. Andrei fiind mai pe urmă îmbrăcat în schima monahală, poate de către Mitrofan al Buzăului, și-a schimbat numele în *Antim*.

La 1691 Antim, se găsește ca ieromonah la tipografia Mitropoliei; iar, după doi ani, la 1696, se găsește egumen la mănăstirea Snagov, unde continuă meșteșugul de tipograf, tipărind cărți în românește și grecește.

După o muncă de 9 ani, la mănăstirea Snagovului, și pe când el nici nu se gândeau, la 1705 Martie 16, votul Sinodului, adunat în București, din porunca Domnitorului Constantin Brâncoveanu, îl alege Episcop în locul lui Ilarion al Râmnicului, care fiind acuzat de mai multe fapte³⁾, a fost depus și caterisit de acel sinod, compus din 7

¹⁾ D-I. D. Petrescu, în *Mitropoliile țărei*, pag. 212, susține că Antim a fost de origine român, iar dacă i s'a zis Ivireanul, își conservă numai suvenirul locului său natal, care îi amintează tristul eveniment al familiei sale, care a emigrat în Iviria (Georgia).

²⁾ *Iorga*. Ist. Lit. Rom. pag. 419.

³⁾ Pe timpul acesta Mitropolitul Atanasie din Transilvania, a fost prins în cursă de Iezuiți, primind unirea cu catolicii, și în această cursă a căzut și Ilarion al Râmnicului.

membri, sub prezidenția lui Dositheu, Patriarhul Ierusalimului. Iar după trei ani, sără două luni, adică la 1708 Ianuarie 28, Antim a fost ales ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, după moartea marelui Mitropolit Teodosie.

In această demnitate rămâne el până la 1716 August 29, când fanariotul Domn Nicolae Mavrocordat, în complicitate cu Patriarhul Ieremia din Constantinopol și cu sinodul patriarhal, născocesc, că Antim ar fi «*mag, vrăjitor, revoluționar, conspirator în contra împărătiei și a domnului, urgisit de Dumnezeu și părtaș la alte crime*»; ei îl părăsc, ei îl judecă, ei îl osândesc, sără să-l întrebe măcar de formă. Pe baza acestor acuzațiuni, ei îl destituie, îl caterisesc și-l scot chiar și din cinul monahal; apoi batjocorindu-l, luându-i din cap potcapiul și punându-i un fes roșu, l'au aruncat într'un car și l'au dat pe mâna unor turci¹⁾, spre a-l duce la muntele Sinai; dar după ce l'au trecut Dunărea, și ajungând în Galipole, lângă râul *Dulcia*, care trece prin Adrianopole, l'au tăiat în bucați și l'au aruncat în râul ce se numește azi *Mari'a*.

Mitropolitul Antim, pe lângă că a fost un bărbat învățat, apoi a fost un artist în toată puterea cuvântului, cum îl descrie și *Del Chiaro*²⁾. El a desfășurat o activitate prodigioasă, în cei șapte ani ai arhipăstoriei sale, pe terenul bisericesc, ca și pe cel *politic-național*.

Antim era un poliglot, cunoscând limbile: georgiană, greacă, arabă, turcă și slavonă; și deci, ca literat, are un merit mare, inprimând mai multe cărți în limba română, slavonă, greacă, latină și arabă. Notez aci pe cele mai însemnante.

Fiind egumen la Snagov, a tipărit:

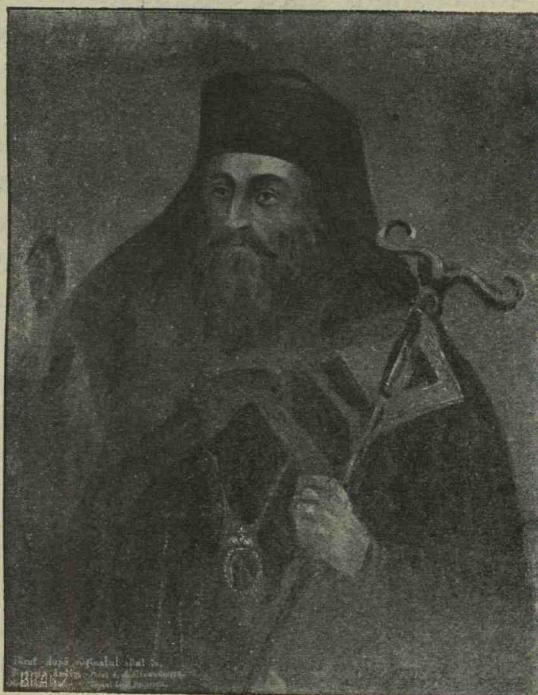
1. Orânduirile slujbei sfintilor Impărați Constantin și Elena (1696).

¹⁾ In noaptea de 12—13 Septembre, Mavrocordat a ordonat turcilor de a închide pe Antim.

²⁾ *Del Chiaro*, agentul venețian care a trăit mulți ani în București, a fost contemporan cu Antim și l'a cunoscut de aproape.—Note biogr. despre Mitr. Antim Ivir. de P. S. S. Episc. Melhisedec p. V. „Predice”.

2. Evanghelia românească (1697).
3. *Carte sau lumină*, cu drepte dovezi, din dogmele Bisericii răsăritene, și despre deosebirea Catolicilor, de Maxim Peloponesianul 1699.
4. Mărturisirea ortodoxă, în grecește 1699.
5. *Învățături creștinești și «Floarea darurilor»*, din grecește (1700).

Fiind Episcop al Râmnicului, a tipărit:

ANTIM MITROPOLITUL
Pictură murală din biserică «Antim».

1. Evanghelia 1705.
2. Molitvelnicul (1706).
3. «Antologhion, adică floarea cuvintelor» (1705).
4. Mineiul și
5. Octoihul (1706).

Fiind Mitropolit al Ungro-Vlahiei, a tipărit:

1. «Cuvânt rostit cu ocaziunea suirei sale pe scaun».

2. *Didahiile* sau *predicile*, în două volume¹⁾). Acestea formează podoaba tuturor operilor sale literare. Nu e locul de a însără toate celelalte tipărituri, în greceşte şi alte limbi.

Pe terenul *nățional*, Antim este cel mai infocat apărător al românismului, contra fanariotismului, ceea ce a și fost cauza morții sale premature.

Pe lângă monumentele literare, Antim a lăsat posteritatei și monumente de zid și fundațiuni. În București a ridicat șase edificii, între care este mănăstirea Antim, pe care a înzestrat-o cu bogate fonduri, și la care el însuși a servit, ca arhitect și sculptor.

36. *Mitrofan* 1716—1720. Acesta din Arhiereu cu titlul de *Nissis* «a fost ales Mitropolit al Ungro-Vlahiei; el fusese duhovnicul Domnitorului Constantin Brâncoveanu și al Doamnei. Acestui Mitrofan, grec de origină, care era sfetăgoreț dela mănăstirea Dionisiului»²⁾, i se atribue cooperarea la caterisirea lui Antim; căci el îndreptățind crima ce se săvârșise cu acest martir, zice: «Antim nu s'a ținut de datoria arhierească, ci promise a se amestecă și în cele politicești». Din nota aflată însă în *Condica sfântă* a Mitropoliei, ar reesi că el a fost simtit de Nicolae Alexandru Voevod, ca să-și lase liniștea sa din mănăstirea sfântului «Ioan Botezătorului» și să vie ca Mitropolit al țării.

Apoi se notează aci, că era un bărbat venerabil și învățat în cele sfinte³⁾.

Mitrofan a ocupat scaunul Mitropoliei până la 1720,

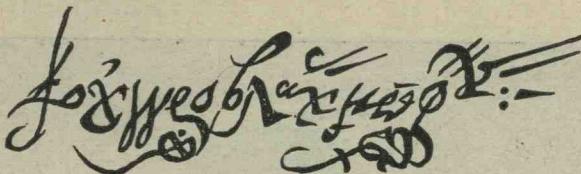
¹⁾ Primul volum: *Predice făcute pe la praznice mari* (1709—1716), publicate după manuscrisul dela 1781, de Ministerul Cultelor, de prof. I. Bianu, la 1888, cu notițe biografice, de P. S. S. Episc. Melhisedec. Acest volum coprinde și „*Scrisoarea ce au scris Vlădica Antim către Măria Sa Costandin Vodă Basarab*”, la leat 7220 Ghenarie 13; cum și „*Răspunsul ce a dat a doua oară*” Duminică la Februarie 3.

Al doilea volum: „*Didahiile*”, pentru toate Duminicile..., cu o prefată tot de P. S. S. Melhisedec 1889.

²⁾ Iorga. Ist. lit. rom. pag. 423—426.

³⁾ Ghenadie Enăc, *Condica sfântă*, pag. 117, 118.

când pare a se fi retras la Mânăstirea Sinaia (România) unde, pe la 1723 ar fi devenit egumenul acestei mânăstiri, până la 1731, luna Mai¹⁾.

Al Ungro-Vlachiei Mitrofan

37. *Daniil* (1720—1732), de mic copil a fost crescut în mânăstirea Aninoasa, județul Muscel, de către Teodosie monahul, ctitorul și egumenul acelei mânăstiri, unde și Daniil a fost în urmă egumen²⁾. El apoi a fost episcop la Buzău, pentru care eparhie a fost hirotonit de către Mitropolitul Antim³⁾. Din Episcop al Buzăului, Daniil este ales Mitropolit la 21 August 1720, în locul lui Mitrofan.

După trei ani de păstorie, Mitropolitul Daniil a restaurat paraclisul sfintei Mitropolii, adăogându-i pe lângă patronul cel vechiu, «Sf. Gheorghe», un al doilea patron, pe Profetul Daniil.

Reparațiunea aceasta a constat din facerea unor uși de lemn, sculptate în mod artistic; din facerea din nou a catapetesmei, de o execuție foarte fină, ca ideie reprezentând cuvintele Mântuitorului: «*Eu sunt buciul și voi vițele*»; și în fine din restaurarea picturii. Cu această ocazie, a fost pictat și portretul Mitropolitului Daniil, pe peretele despre mează-noapte, îmbrăcat în *sacos*, cu cărja în mâna și cu mitra bombată pe cap⁴⁾.

La 1728, Mitropolitul Daniil a reparat «*biserica cu sfinți*» (Popa Fiorea), și după obiceiul multora, se zice că a zidit-o din temelie, fără să mai amintească de Popa

¹⁾ Ghenadie Enăc. *Condica sfântă* pag. 117, 118.

²⁾ Gion. Ist. Buc. pag. 147.

³⁾ I. D. Petrescu Mitr. țării. pag. 124.

⁴⁾ Ghenadie. *Condica sfântă*, pag. 120.

Fierea¹⁾). Tot aşa s'a făcut şi cu biserică Vergu, zidită de Vergu Vartolomeiu, pe care Daniil a reparat-o numai²⁾.

Sub păstoria lui s'au tipărit câteva cărți de ritual:

DANIIL MITROPOLITUL
Pictură murală din Paraclisul Mitropoliei.

I. *Octoihul*, 1720; 2. *Evanghelia* 1723; 3. *Slujba ca-*

¹⁾ Gion. Ist. Buc. pag. 210.

²⁾ Ibid. 224.

nonului celui mare, al Sf. Andrei Criteanul și a săptămânnii Patimilor 1726, tipărită cu cheltuiala protopopului bucureștean Nicolae ot Prund,—care carte s'a împărțit în dar pe la biserici.

Daniil Mitropolitul Ungro-Vlahiei

38. *Ştefan al II-lea* (1732—1738). Acesta din echișiarh al sfintei Mitropolii, devine Episcop de Buzău, la 1720 Septembrie 14, și a administrat această Eparhie până în anul 1732, când, în acest an la 25 Ianuarie, este ales Mitropolit al Ungro-Vlahiei¹⁾.

In zilele acestui Mitropolit, cum se dovedește din inscripție,—s'au făcut reparațiuni radicale mănăstirei Mărcuța, ce fusese zidită de Jupân Dan Vel Logofăt, la 1587; iar pe vremea Mitropolitului Teodosie, care a luat-o sub chivernisirea sa,—după stăruința jupânesei Vișana, nepoata ctitorului Dan,—s'a făcut metoch sf. Mitropoliei. În urmă, pe vremea lui Grigore Ghica Voievod, Mitropolitul Ștefan a înfrumusețat-o cu slom (amvon), cu clopotniță, etc. la anul 1734 Septembrie 20.

Se mai spune despre Mitropolitul Ștefan, că ar fi zidit biserică Lucaci; dar nu pare a fi adevărat, căci această biserică trebuie să fi fost clădită cu mult mai nainte, de un boier Lucaci, iar în vremea Mitropolitului Ștefan, făcându-i-se reparațiuni, se va fi scris în pisanie, că el a zidit-o²⁾.

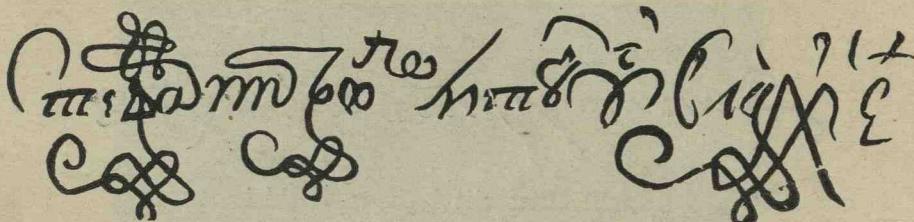
Sub păstorila Mitropolitului Ștefan, care a fost român, s'a tipărti la 1736: 1) «*Antologhionul*», adică «*Floarea*

¹⁾ Condica sfântă pag. 22 și Pomelnicul Mitropoliei, unde se notează că era pamântean.

²⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 199.

cuvintelor», în a doua ediție, 2) «*Viețile sfinților*» rezumate, și 3) «*Octoichul*».

Tot subtel, pare să se fi tipărit mai nainte Kiriacodromionul (1732)¹⁾.

Ștefan Mitropolitul Ungra-Vlahiei.

39. *Neofit I*, (1738—1754). A fost grec, de origină din Creta, și arhiereu cu titlul «*de Mireon*». Din dascăl al copiilor Domnitorului, a ajuns Mitropolit, la 1738 Noembrie 26, sub domnia lui Constantin Voievod Mavrocordat. Acest Mitropolit a fost un om învățat și activ, care a încurajat tipărirea a o mulțime de cărți în limba română²⁾.

La 1741, Mitropolitul Neofit, amărât de încălcările egumenului dela Mihai-Vodă, îi intentează proces acestuia. Mitropolitul a aruncat blestemul asupra tuturor locuitorilor din mahalalele: «*Biserica Albă*», «*Arhimandritul*», «*Golescul*» și «*Gorganul*», dacă nu vor spune adevărul cu privire la hotarele proprietăților Mitropoliei. Procesul a fost câștigat de Mitropolit, dar cu multă osteneală³⁾. De atunci s'a ridicat crucea dela «*Podul Calicilor*», de către Mitropolitul Neofit⁴⁾, pentru a veșnicì memoria faimosului proces. Această cruce s'a scos la iveală de *M. S. Regele* la 1867,—pe atunci *Domnitorul Carol I*⁵⁾.

La 1746, Mitropolitul Neofit al Ungro-Vlahiei semnează două hrisoave, privitoare la desrobirea țăranilor⁶⁾.

¹⁾ Iorga. Ist. lit. Rom. pag. 513.

²⁾ Iorga, Ist. lit. pag. 444, 519, 520.

³⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 203.

⁴⁾ Astăzi str. Cazărmei No. 53.

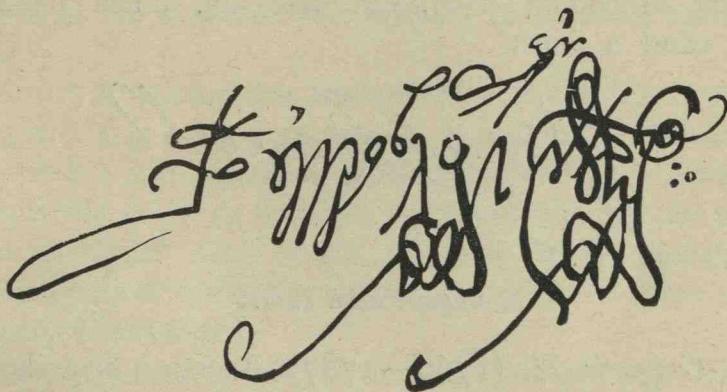
⁵⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 372.

⁶⁾ Bis. Ort. Rom. 1875 pag. 315.

La 1750 mânăstirea Cernica, care fusese închinată la Patriarhia de Alexandria, se iă înnapoï de către Grigore Vodă Ghica, cu învoiala lui Chiril al Constantinopolului și prin stăruințele lui Neofit Mitropolitul țării, și se leagă a plăti anual din vistieria țării, câte 2000 lei Patriarhiei din Constantinopol, după cum hotără marele boer Cernica Vornicul, la începutul secolului al XVII-lea¹⁾.

Intre lucrările literare ale lui Neofit, numărăm: I) La 1741 *Evhologhiul*, II) la 1742 *Catavasierul*, imprimat în tipografia cea nouă; apoi tot în acest an, III) *Cuvântările vestitului Ilie Meniat*, traduse din grecește, din chiar ordinul Mitropolitului, IV) la 1745, *Pravoslavnica mărturisire*; apoi în acelaș an, V) un *Ceaslov*; VI) în 1746 *Mărgăritarele*; VII) în 1747 un alt *Evhologhiu*; VIII) în 1748 *Psaltirea*; IX) în 1750, un *Orologiu mic*; X) în 1753 se tipări *Adunarea de multe învățături*.

Neofit a fost și un sprijinitor al scoalelor. De altfel a fost și un scriitor distins. El a scris în grecește un tratat «Despre miruire», pentru a lămurî pe Domnitorul Constantin Mavrocordat asupra acestei ungeri din candela ce arde înaintea Iconostasului, și a povestî pe larg vizita sa pastorală din 1746²⁾, cum și acea făcută în 1747).

Al Ungro-Vlahiei Neofit

Biserica «Sfântul Elefterie» e zidită după 1748 de

¹⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 273.

²⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 514, 515.

Mitropolitul Neofit I, din banii lăsați de neguțătorul Maxim Cupețul, și este considerată ca schit al Mitropoliei ¹⁾. După o păstorie de 16 ani, Neofit moare în anul 1754.

40. *Filaret I*, (1754—1760). Acesta era grec, din Zachint, și păstorește după Neofit, care îl chirotonisise încă dela 1748 Martie 24, ca Episcop al Buzăului, din egumen al mănăstirei «Sfânta Ecaterina» din București.

Ajuns Mitropolit, a conlucrat și el pentru tipărirea de cărți. Pe vremea lui, viitorul Episcop de Buzău și apoi Mitropolit, Cosma I,—pe atunci numai monahul Cosma, eclesiarhul sfintei Mitropolii,—se ostenea la tipărirea unei *Psaltiri*, care apără în tipografia mitropolitană, în domnia lui Constantin Mavrocordat. Tot în vremea arhipăstoriei lui Filaret, pe la 1760, s'a tipărit, în aceeași tipografie, un «*Lavaicon*» sau *Viețile părinților din pustie*²⁾.

Acestui Mitropolit ii este închinată, de către Chesarie Daponte, în 1758 «*Explicarea Liturghiei*», cu câteva versuri, ce exprimă părere de rău pentru decăderea neamului grecesc și speranță pentru viitor. La 1759 s'a imprimat în București, pentru a doua oară, «*Slujba Sfântului Visarion*»³⁾, cu cheltuiala Mitropolitului Filaret. •

Acest Mitropolit păstorește șase ani, adică până la 1760, când a murit.

Al Ungro-Vlahiei Filaret

41. *Grigorie II*, (1760—1787). Acesta a fost ales ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, la 28 Iulie 1760⁴⁾, din Ar-

¹⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 137.

²⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 515.

³⁾ Iorga, Ist. lit. Rom. pag. 448.

⁴⁾ In Pomelnicul Mitropoliei se notează astfel: „Acesta a fost Vlădica

hiepiscop titular al *Mira-Lichiei*. A fost un Mitropolit bun, dând sprijin pentru îmbogățirea literaturii bisericești în limba patriei. Mai înainte de alegere, Grigorie funcționase ca egumen al mănăstirei Colțea din București.

In politică acest Mitropolit înclină spre Rusia. Astfel se explică că la 1770, luna Aprilie, el, împreună cu Domnitorul Grigorie Ghica, cu Episcopul Cosma de Buzău, și cu boerii: M. Cantacuzino, ctitorul m-rei Sinaia și Nicolae Brâncoveanu, se duce la Petersburg, în timpul răsboiului dintre Ruși și Turci, spre a mulțumi Ecaterinei II-a, pentru că a ajutat Țara și Biserica.

Sus pe dealul Bucureștilor, în coasta Lupeștilor, unde au avut vii boerii Bărbațești, Mitropolitul Grigorie II, pe la 1766, a făcut un schit Mitropoliei, care a luat numele de *Bărbațescu* (vechiu), iar hramul bisericei este «Sfântul Nicolae»¹⁾. Iar la 1776, Grigorie a dat pentru această biserică moșiile Lăceni și Ulmeni din Teleorman, lăsate la dispoziția lui de către răposata Profira Mogoșoaia.

La 1768 Mitropolitul Grigorie II, poate ajutat de Alexandru Vodă Ipsilante, a ridicat biserică Oboru-Vechiu, la crucea lui Mogoș, cea mai înaltă și cea mai frumoasă din toate crucile de piatră, bucureștene²⁾ și a potrivit că crucea să fie cuprinsă de biserică și să cadă tocmai în altar.

La 1777 Alexandru Ipsilante, cu sfatul Mitropolitului Grigorie și a celor doi episcopi sufragani, a dat un hrisov pentru administrarea mănăstirilor, arătând calitățile și îndatoririle celor ce voesc să se călugărească, cum și purtarea mirenilor când se află trecători pe la mănăstiri³⁾.

Mitropolitul Grigorie al II-lea a tipărit un mare număr de cărți bisericești:

La 1760 *Evanghelia*, iar în anii 1768 și 1769: *Catava-*

Mireon ot mănăstirea Colțea și s'an făcut Mitropolit la Iulie 28 leat 1760.

¹⁾ Gion, Ist. Buc. pag. 176.

²⁾ Ibidem, pag. 207.

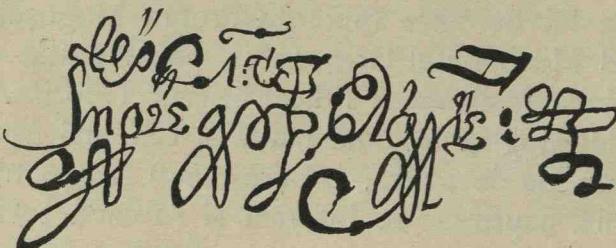
³⁾ V. A. Ureche, Ist. Rom. I, pag. 50.

sierul, Cazania, Penticostarul, și Triodul. În anul 1774 el face să apară *Invățătura bisericească*; în 1775 *Psaltirea*, apoi *Antologhion* sau *Rânduiala sărbătorilor* și un *Cea-slov*. Prin îngrijirea lui, s'a tipărit la 1779 *Slujba sfântului Dimitrie Basarabov*. Apoi la 1780 apare o *Liturghie*, și în urmă un *Catavasier*; în 1784 un *Apostol*; după aceea în 1786 un *Antologhiu*, în al 26-lea an al păstoriei sale; în sfârșit, în al 27-lea an al păstoriei, i se sfărșește viața,

Tot pe timpul său, pe la 1780, Neofit Cavșocalivitul, directorul școalei grecești din București, ar fi scris românește *Praștia*¹⁾.

Data repausării Mitropolitului Grigorie II²⁾ este 1787 Septembrie 18.

Titulatura sa, confirmată de Patriarhul Constantinopolului, Sofronie, este aceasta: «*Prea Onorabil Exarh al Plaiurilor, locoțiitor al Cezariei-Capadochiei și Ancirei*».

Grigorie al Ungro-Vlahiei

42. *Grigorie III.* Acesta a devenit episcop la Râmnic, și mai înainte fusese egumen la Cozia. Fecior lui Gheorghești Socoteanu, este strămoș direct al mamei tatălui lui Alexandru Lahovari, marele bărbat de stat, și ni se spune, că el ar fi fost însurat și ar fi avut copii, înainte de a intră în călugărie³⁾. La 1764 Mai 21, și-a dat demisiunea, așezându-se în Craiova. În absența Mi-

¹⁾ Erbiceanu, Rev. Teol. an. III, pag. 89.

²⁾ Bis. Ort. Rom. an. XXVI pag. 222.

³⁾ Ist. Eparh. Râm. N. S. de P. S. Atanasie p. 141.

tropolitului Grigorie al II-lea, care se duse în Rusia, cu Grigore Ghica Vodă, Domnitorul Emanuel Ruset a adus că Mitropolit pe Grigorie acesta, numit și Socoteanu, la anul 1770 Iulie 26¹⁾), și continuă a se consideră ca Mitropolit al țării până la sfârșitul anului 1770, adică numai câteva luni, când Grigorie al II-lea s'a întors la scaunul păstoriei sale. Apoi și Domnitorul Emanuel Ruset, cum și Patriarhul Samuel, au scris Mitropolitului Grigorie al II-lea să ierte cele petrecute, fiind provocate de împrejurări; iar interimatul lui Grigorie al III-lea încetează, fără a se mai vedeă pe arena activităței²⁾.

Ca fost Mitropolit al țării, Grigorie III ș-a păstrat până la moarte titlul de «proin Mitropolit». Către sfârșitul vieței el va fi stătut la Govora.

Grigorie acesta a zidit frumosul *paraclis* dela episcopia Râmnicului și biserică «Toți sfinții» din R.-Vâlcea³⁾.

Sub păstoria Mitropolitului Grigorie al II-lea, la 1774 Iulie 13, s'au adus în Mitropolie moaștele *sfântului Dimitrie Basarabov*, hărăzite țării de generalul rus Petru Salticov; apoi a regulat, ca sărbătoarea acestui sfânt să se țină în ziua de 27 Octombrie a fiecărui an.

Grigore al Ungr.

43. *Cosma* (1787—1792). Locul său de naștere, se zice că ar fi fost în jud. Argeș⁴⁾.

El se sue pe scaunul de Mitropolit, după moartea lui Grigorie al II-lea, adică la 9 Octombrie 1787, din episcop

¹⁾ Cond. sfântă pag. 192—193.

²⁾ Ibidem, pag. 206—208.

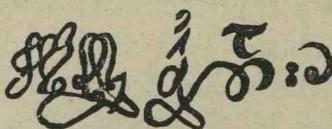
³⁾ Ibidem, pag. 141—146.

⁴⁾ Vezi și pomelnicul Mitropoliei.

al Buzăului, în timpul domniei lui Nicolae Petru Mavrogheni Voevod.

Acest Mitropolit pământean păstrește până în Septembrie 1792, când a repauzat în Domnul. Lui i se atribue o *mitră de aur masiv*, cu rubine, smaragde și mărăgăritare, iar florile de smalt, ce se află și azi în sfânta Mitropolie a Ungro-Vlahiei, și care mitră ar fi lucrată de mâna lui¹⁾.

Manifestul dela 1788 Februarie 8, pe care l'a adresat Mavrogheni, arhimandriților, egumenilor, boerilor de toate clasele, mazâlilor, breslașilor, etc., împreună cu *Mitropolitul Cosma*, urmărea, ca nu cumva locuitorii țării să dea crezământ vre-unui manifest austriac, ce ar fi putut străbate în țară. Din aceasta se vede rolul său politic²⁾.

Cosma al Ungr.

44. *Filaret al II-lea*, (1792—1793), a fost ales Mitropolit la 1792 Octombrie 23, în zilele Domnitorului Mihail Șuțu Voevod.

Răposatul episcop Ghenadie Enăceanu, afirmă că Filaret ar fi fost de origină grec³⁾, dar răposatul episcop Melhisedec al Romanului, întărește că a fost român⁴⁾. Filaret fusese mai întâi arhimandrit de scaun al Mitropoliei din București, pe la 1776, sub Mitropolitul Grigore al II-lea. El era iubit de Domnitorul Alexandru Ipsilante și de Mitropolitul Grigorie, cari obținură voea dela Patriarhul Sofronie, ca să facă pe Filaret Mitropolit cu titlul «al Mirelor»⁵⁾. În această calitate Filaret trăia

¹⁾ Cond. sfântă, pag. 241.

²⁾ V. A. Ureche, Ist. Rom. tom. III, pag. 131.

³⁾ Bis. Ort. Rom. Aprilie, 1881, pag. 459.

⁴⁾ Schițe biografice din viața *Mitr. Filaret*, 1886, pag. 32, 64.

⁵⁾ Ist. Ep. Râmn, N. S. pag. 152.

în Râmnicul Vâlcii, fiind conlucrător cu episcopul Chesarie al Râmnicului, la traducerea și publicarea cărților bisericești. Chesarie chemase pe Filaret și-l însărcinase să continue editarea *Mineelor*, până la fine, lucru pe care Filaret îl îndeplinî¹⁾). Apoi, în locul lui Chesarie, a fost ales Filaret, ca episcop al Râmnicului.

Cu acest prilej, se născu cestiunea, dacă Filaret, care fusese Mitropolit de Mira-Lichia, putea să fie pogorât la rangul de episcop. Patriarhul Sofronie al Constantinopolului s'a exprimat afirmativ, și astfel a fost aprobată alegera și strămutarea lui Filaret, ca episcop de Râmnic, unde a păstorit 12 ani²⁾.

Ca episcop de Râmnic, Filaret a desvoltat o mare activitate, traducând multe cărți în limba română; apropiind pe lângă sine pe cărturarii: Dionisie eclesiarhul și Naum Râmniceanul; de aceea el va fi neuitat în istoria redeșteptării noastre, întâi ca episcop și apoi ca Mitropolit; el împreună cu Enache Văcărescu, a fost un puternic și harnic apostol cultural.

Filaret pentru învățătura lui, pentru darul cuvântului, pentru zelul pastoral, se bucură de o mare stimă.

¹⁾ Chesarie a tipărit Mineele pe lunile: Octombrie—Martie, iar Filaret pe Aprilie—Septembrie.

²⁾ Condica sfântă, pag. 229, 230. Cf. Schițe biogr. „Filaret al II-lea“ de Episcopul Romanului Melhisedec, pag. 55—56. Patriarhul a scris Mitropolitului Grigore al Mirelor, care trăia în București, ca să proclame pe Filaret ca Mitropolit, și împreună cu ceilalți Episcopi din țară, s'au adunat în biserică Mitropoliei, să facă forma de alegere bisericească, ce se chiamă „*psifiare* și *ipopsifiare*“ sau aruncare de sorti. La această alegere, candidați puși de formă au fost Mitropolitul Lidiei Grigorie, Dositeiu Filitis, Episcopul de Buzău și Filaret al Râmnicului. Dar sortul era hotărât mai dinainte, asupra acestui din urmă.

Ipopsfierea se păstrează la noi și astăzi, dar constă numai întru aceea, că în seara dinaintea zilei destinate pentru hirotonia unui nou Arhier, doi sau trei Arhieri, convocați de Mitropolitul, se adună în biserică Mitropoliei, și la sfârșitul Vecerniei, după o mică ceremonie specială bisericească,—în care Directorul Cancelariei sf. Sinod anunță alegera și confirmarea noului ales,—se încheie un proces-verbal în Condica Sfântă, în care se trece numele candidatului ales de Sinod, și recunoscut de Rege, și i se face cunoscut, că adoua zi are să fie hirotonit Arhierul.

Enache Văcărescu isprăvind cea dintâi *Gramatică a limbii românești* (1787), o trimite mai întâi spre observare și criticare episcopului Filaret¹⁾.

Murind *Cosma*, Mitropolitul, Mihai Vodă Şuțu ridică pe Filaret la scaunul vacant, drept răsplătire între altele, și pentru discursul făcut de episcopul Filaret la suirea pe tron a Domnitorului, care discurs se păstrează în manuscris²⁾.

Venind în București ca Mitropolit, Filaret se pregăti pentru o lungă și folositoare activitate literară. Cum spune singur în scrierea sa către Domnitor, din 26 Martie 1793, el adună cărțile bibliotecii mitropolitane, împrăștiate în timpul războiului, reformă tipografia, pe care o găsi distrusă, cerând a se opri intrarea în țară a cărților bisericești, ce se tipăreau peste munți și la episcopia unitilor, cât și la Sibiu, cu numele de ortodoxie; apoi cerea, ca acele din cărțile străine, care după cercetare erau îngăduite să poarte pecetea Mitropoliei³⁾.

Dar în scurta lui păstorie ca Mitropolit, abia a apucat să dea la lumină, în noua sa tipografie, un *Catavasier* la 1793⁴⁾. Nu e locul aici a enumără cărțile tipărite, pe vremea când Filaret era episcop la Râmnic, (vre-o 15 opere).

Pe podul Mogoșoaiei, pe locul boerilor Brezoeni, unde se află astăzi teatrul național, Mitropolitul Filaret a clădit la sfârșitul secolului al XVIII-lea un han, din venitul căruia să ajutat multă vreme *Orfanotroful* bucureștean.

Acesta este al doilea han al lui Filaret din podul Mogoșoaiei, și se deosebea de cel dela Colțea⁵⁾.

Dela el avem *Ceșmeaua Filaret*, care constă în veche din o casă mare de piatră, cu două rânduri: în rândul dedesupt era ceșmeaua, iar deasupra era un foisor sau sală de petrecere. Apa cea bună a ceșmelei lui Filaret, adună acolo vara spre răcorire mulțime de lume

¹⁾ P. S. Melhisedec, schițe biogr. din viața Mitrop. Filaret pag. 42.

²⁾ Iorga. „Viața unui Mitropolit”... „Con vorbiri literare” XXXV. p. 1103.

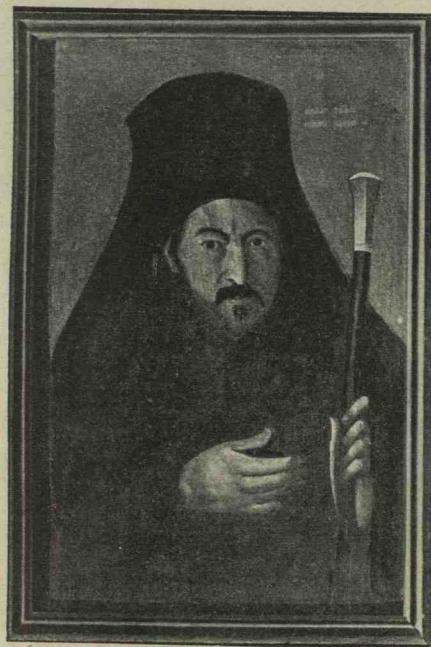
³⁾ Ureche: Domnia lui Moruzi 4—5.

⁴⁾ Iorga. Ist. lit. Rom. II, pag. 369—373.

⁵⁾ Gion. Ist. Buc. pag. 488.

din Bucureşti, și tot dela el a rămas numirea «Dealul Filaretului», în locul pe care se află azi Expoziția, *spre gloria Domniei de 40 de ani, a M. S. Regelui Carol I*¹⁾.

Numai după un an de pastorie, ca Mitropolit, Filaret ș-a dat dimisia, de bună voie, din cauză de boală, «cunoscând greutatea unei ingrijiri spirituale... și dorind ca să petreacă restul puținelor zile în liniște.., depune sortii în mâinile Prea Înălțatului, prea piosului și prea blândului Domnitor, în Septembrie 1793»²⁾). Aceasta se întâmplă în zilele lui Alexandru Constantin Moruz—Voevod.

FILARET MITROPOLITUL
Tablou aflat în palatul mitropolitan.

45. *Dosithei Filitis*, 1793—1810. Acesta a fost ales Mitropolit după retragerea lui Filaret. Dosithei de ori-

¹⁾ Așa se află și azi în Râmnicul Vâlcii, pe malul Oltului, *Fântâna lui Filaret*, de pe timpul când se află Episcop, și anume lângă podul de peste Olt.

²⁾ Cond. Sf. pag. 278.

gină grec din Ioanina¹⁾,—după ce a ucenicit, ca Tânăr călugăraș, la mănăstirea «Sf. Ioan-cel-Mare» din București, al cărei egumen a fost mai pe urmă, (în locul unde se află azi Casa de Depuneră) și apoi gramatic al sfintei Mitropolii 11 ani,—a fost ales episcop al Buzăului la 1787, Octombrie 15; iar la 1793, Septembrie 25, episcopii și boerii țării, au ales și recomandat Domnitorului Alexandru Constantin Moruz, pentru scaunul de Mitropolit, pe prea cuviosul Arhimandrit al Argeșului, Parthenie, și pe prea cuviosul Arhimandrit Ștefan Tismăneanul; în Divan însă, sub prezidenția Domnitorului, s'a confirmat episcopul Dosithei al Buzăului.

Cuprinderea raportului divaniștilor și rezoluțiunea domnească, din actul de întârire al lui Dosithei, dovedește, că boerii acum au început să se afirmă în drepturile lor; pentru care, la alegerea de Mitropolit, au restabilit vechile drepturi ale țării, călcate în picioare de către domnii Fanarului²⁾.

Suirea pe scaunul Mitropoliei se face la 11 Octombrie 1793, și continuă a o administrează până la 1810 Ianuarie 15, când venind Rușii în țară, Dosithei a fost nevoie să fugă la Brașov, unde a rămas până la moartea sa, la 1826 Decembrie 26, fiind înmormântat lângă Capela, numită *grecească*, de acolo.

Mitropolitul Dosithei, care primise cărja păstoriească dela Filaret, continuă activitatea acestuia, încurajând tipărirea de cărți și contribuind cu mijloacele sale, la opera de cultură românească, disponând prin testament, ca să se cumpere moșia *Lungulețul*, din venitul căreea să se poată trimite tineri în străinătate; pentru care mulți Români își dătoresc și astăzi pozițunea lor socială, acestei instituții a lui Dosithei.

Pe vremea acestui Mitropolit, se vede că *simonia*³⁾ a-

¹⁾ Pomelnicul Mitropoliei are și această notă, că Dosithei era grec.

²⁾ Cond. Sf. pag. 280, 281.

³⁾ Simon Magul, a fost primul eretic, pe care l'a mustrat Apost. Petru,

junsese la extrem; de aceea el întrevine pe lângă Alexandru Moruz, care la 22 Decembrie 1793, a dat un hrisov, prin care se fixează darea legiuittă pentru chirotonii¹⁾.

Starea de lucruri a durat însă și mai departe, ca o moștenire dela străini.

Tot din timpul păstoriei lui Dositheei, datează și înființarea Episcopiei de Argeș și anume în aceste împrejurări:

MITROPOLITUL DOSITHEIU
Tablou aflat în palatul mitropolitan.

La 18 Octombrie 1793, adunându-se «divanul țării», sub prezidenția Mitropolitului, ca să facă alegere de Episcop la Buzău, mai înainte de a intră în această chibzuire, Mitropolitul a comunicat, că pentru ocârmuirea bisericescă și duhovnicească, găsește cu cale de a se mai adăogă o Episcopie pe lângă scaunul Sfintei Mitropolie; pentru care se cere, ca să se dea două județe: Ar-

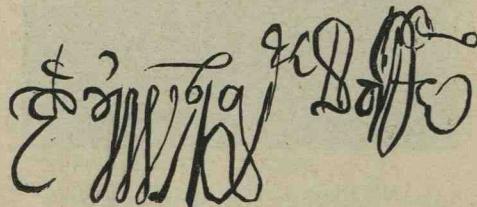
dela care voia să cumpere darul comunicării Sf. Duh.—Dela acel Simon ne-a rămas cuvântul *Simonie*, ce se aplică celor cari voesc să ajungă în treptele ierarhice prin mituire.

¹⁾ V. A. Ureche. *Ist. rom.* vol. II, pag. 15, 16.

geșul și Oltul, și să aibă reședința la sfânta mânăstire a Argeșului, iar *orânduiala* (sau cinstea de sedere) s'o aibă după *Episcopul Buzăului*.

Tot cu aceeași dată, 1793 Octombrie 18, Domnitorul Alexandru Moruz, prin rezoluția pusă asupra aceleeași anaforale, întărește înființarea Episcopiei Argeșului și hotărăște ca, Prea Sfintia Sa iubitorul de Dumnezeu, părintele *Sevastis Chir Iosif*¹⁾, să fie Episcop la Episcopia de Argeș, și Prea Cuviosul Protosinghel dela Mitropolia Ungro-Vlahiei, Chir Constantin, ca Episcop de Buzău. (Acst Constantin era nepot lui Dositheu Mitropolitul).

In timpul Mitropolitului *Dosithei Filitis*, călugării greci și chiar arhierii, sunt egalmente opriți de a intră în țară, fără voia Mitropolitului și a Domnitorului, precum rezultă din pitacul dela 1793 Octombrie 9²⁾. Iar la 16 Ianuarie 1796, Alexandru Moruz a dat fabrica de chârtie pe seama Mitropolitului, pentru binele și folosul patriei de obște... fiindcă are sfânta Mitropolie o Tipografie, în care se tipăresc cărțile trebuincioase³⁾.

Al Ungro-Vlahiei Dositheiu

Intre cărțile care s'au tipărit, în zilele lui *Dosithei*, este Chiriacdromionul, care a fost tălmăcit în românește de monahul Gherontie și ierodiaconul Grigorie, devenit în urmă Mitropolit al Ungro-Vlahiei, sub numele de Grigorie al IV-lea.

¹⁾ Iosif întâiul Episcop de Argeș, de origină din Transilvania, amicul și sfatuitorul lui Tudor Vladimirescu, merită un loc foarte important, în istoria culturii naționale.

²⁾ V. A. Ureche. Tom. V, al III. 1786—1800 pag. 477.

³⁾ V. A. Ureche. pag. 202.

In restimpul acesta, pe când armatele rusești ocupau Principatele-Române, și pe când *Dosithei Filitis* se retrăsese la Brașov, iar Veniamin Mitropolitul Moldovei, la M-tirea Neamțului, a venit *Mitropolitul Gavriil Bănulescu*, român de nație¹⁾, adică Exarhul sinodului din Petersburg, fost Mitropolit al Chievului, care acum cărmuește Biserica Română din ambele Principate, până ce la 1810 Ianuarie 15, Exarhul Gavriil dă ordin Episcopilor Valahiei, de a cunoaște pe *Ignatie* de Mitropolit al Valahiei, *proin Artis*, numit prin ucaz împărătesc²⁾.

46. *Ignatie II*, dela 1810—1812. Acesta din Mitropolit al Artei, a fost transferat, fără alegere, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, prin mijlocirea Rusiei, ale cărei ostiri se aflau în țară. Acest Mitropolit grec de origină din insula Mitilene, a ocupat scaunul Mitropoliei până la 1812 Decembrie 16.

La această dată Dosithei, care era la Brașov, și-a dat demisiunea, fiind Domn al țării, Ioan Gheorghe Caragea Voevod, când Rușii s-au retras din țară. Cu această ocazie *Ignatie*, care nu fusese ales în regulă,—și din această cauză nu s'a trecut acest Mitropolit în *Condica sfintei Mitropolii*,—a fost depărtat, după încheierea păcii dela 1812, și s'a retras la Viena.

După aceste împrejurări, ocârmuirea Mitropoliei a avut' o iarăși, pentru un scurt timp, o locotenentă mitropolitană, compusă din: Iosif al Argeșului, Constantin al Buzăului și Nectarie al Râmnicului, adică dela 1812 Aprilie 9, până la 1813 Ianuarie 18³⁾.

47. *Nectarie*, (1813—1819). Acesta a fost grec din Moreea, și s'a suit pe scaunul de Mitropolit în timpul domniei lui Ioan Caragea, iar în anul 1819 Mai 1, în

¹⁾ Bis. Ort. an XXVII. No. II, pag. 1276.

²⁾ Bis. Ort. an XXVIII. No. I, pag. 15.

³⁾ Bis. Ort. Rom. an. XXVIII, pag. 290—291 cf. pag. 374.—După Ignatie, în Pomelnicul Mitropoliei, cel vechiu, nu se mai găsește înscris alt Mitropolit.

timpul domniei lui Alexandru Şuțu, a demisionat. Apoi în timpul revoluțiunii dela 1821, s'a retras la Brașov, unde a și murit, și a fost îngropat la biserică stântul Nicolae dela Schei.

Al Ungro-Vlahiei Nectarie

Despre acest Mitropolit, Naum Protosinghelul zice, că: «Nectarie, de necaz, că e silit, să se retragă, arde actele Mitropoliei cu sutele, mai cu seamă pe cele care conțințeau dreptul, recunoscut de Patriarhii Constantinopolului, Mitropoliei din Muntenia și din Moldova, de a nu avea, decât Mitropoliți români»¹⁾.

Cărți în timpul său, s'au tipărit câte-va, dar puține, neasemănăt mai puține, decât în Moldova, unde se porneau un curent puternic și o mare activitate.

Cea dintâi carte, ce apare în acest timp, este *Molitvenicul*, din tipografia Mitropoliei, care tipografie era neîngrijată de multă vreme²⁾.

Alexandru Şuțu se hotărî să sacrifice pe Nectarie, spre marea mulțumire a naționaliștilor munteni de atunci, cari îl urau ca grec. Unii voiau să pună în locul lui Nectarie grecul, pe Iosif, românul, dela Argeș, însă acesta era prea bătrân și bolnav; de aceea a fost ales de către Divanul, convocat la 1 Mai 1819,

48. Dionisie românul, (1819—1821) supranumit Lupul.

Acesta, încă dela 1793 Octombrie 29, pe când era eclesiarh al Mitropoliei, îl găsim propus pentru scaunul

¹⁾ Erbiceanu, Cron. Greci XLIX. Gion, Ist. Buc. pag. 152 și 286.

²⁾ Iorga, Ist. Lit. II, pag. 378.

vacant al Buzăului; și apoi în acelaș an, îl găsim propus, alături de Iosif Sevastis, pentru Episcopia cea nouă a Argeșului¹⁾). După aceea, în anul 1801 Iulie 9, Patriarhul Calinic al Constantinopolului, dă confirmarea sa pentru hirotonia și ridicarea lui Dionisie ca Episcop, cu titlul de Sevastis²⁾). Cu acest titlu de *Sevastis*, Dionisie a fost și la Tismana egumen³⁾.

Apoi «Dionisie al Sevastiei, care își trăgea neamul din Valahia, fiu al Clucerului Lupul, în domnia prea piosului Alexandru Nicolae Suțu, la 1 Mai al anului 1819, în ziua de Joi,—cu alegerea și cu voia liberă, atât a stărei bisericești, cât și a celei politicești, și mai a tuturor,—s'a proclamat Mitropolit al Ungro-Vlahiei...»

El conduce Biserica Ungro-Vlahiei, până la 1821, când, din cauza *Eteriei* grecești, a fugit la Brașov. Liniștindu-se apoi lucrurile, și alegându-se domni pământeni, *Dionisie* a fost chemat, la 1822, de Grigorie Ghica, în mai multe rânduri, ca să-și reocupe scaunul; dar el amănând întoarcerea, din cauză de boală, țara a fost nevoită să aleagă alt Mitropolit. Tocmai la 1827, s'a întors *Dionisie* în țară; atunci pentru susținerea sa, i s'a dat mănăstirea Dealului (din Dâmbovița), ca egumen. Apoi căzând bolnav, a zăcut mai mult timp în casele sale, din mahalaua Batiștea (azi strada *Dionisie*), și a murit în anul 1831 Februarie 7, fiind înmormântat la sfânta Mitropolie.

Acest Mitropolit a tipărit mai multe lucrări folositoare de suflet. El a fost protectorul lui Gheorghe Lazăr și primul Mitropolit, care a trimis tineri în străinătate, spre a pregăti astfel profesori români, pentru scoala națională din București. Pentru asemenea învățături superioare, au fost trimiși la Piza, în Italia, și la Paris: *Constantin Moroianu*, *I. Panteliu*, *Simeon Marcovici* și *ieromonahul E-*

¹⁾ Cond. sf. pag. 282, 289.

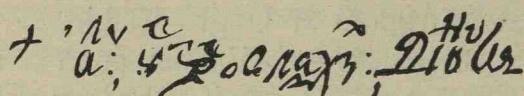
²⁾ Ibid. pag. 317, 320, 321.

³⁾ Bis. Ort. XXVIII No. 5, pag. 520.

frosin Poteca, cari mai târziu au desfășurat o activitate mare, mai ales după anul 1821¹⁾.

Dar nu se mărginea aci, sprijinul ce s'a dat de acest Mitropolit, culturii românești. El a creiat pentru întâia oară învățământul superior, cu direcția națională: preoții, cari trebuiau să învețe carte, și mai nainte de a fi hirotonișiți, erau îndatoritați, să aibă scoale pentru copii, în satele lor.

Alături cu bursierii, cari merseră să caute lumina în străinătate, a trimis și pe *Macarie ieromonahul*, dascăl de cântări, spre a se desăvârși în meșteșugul acesta, care a tipărit la Viena cărțile sale de muzică.

Al Ungro-Vlahiei Dionisie

49. Grigorie IV (Miculescu) 1823—1834.

El este unul din cei mai renumiți ierarhi ai Bisericii române. S'a născut la 1765 în București, având din boz tez numele *Gheorghe*; apoi de mic a fost dat la școala grecească dela sf. *Sava*, unde a învățat *teologia* și limbile *latină* și *greacă*.

La școala dela sf. *Sava*, erau atunci și tineri Moldoveni, trimiși de Mitropolitul Veniamin; între aceștia era și monahul *Gherontie*, cu care Gheorghe Miculescu a făcut prietenie, și când Gherontie a terminat școala, a luat cu sine pe prietenul său, la mânăstirea Neamțului, unde Gheorghe s'a călugărit, luând numele *Grigorie*.

Gherontie ajungând stareț, s'a îndeletnicit cu prietenul său, la traducțiunea cărților de valoare, ale sfintilor Părinti.

Apoi Mitropolitul Dosithei Filitis, cerând «*doi monahi procoropsiți la tălmăcirea sfintelor cărți, după elenie*», i s'a trimis dela Neamțu, Gherontie și cu Grigorie, cari

¹⁾ Iorga, Ist. lit. rom., II, 380.

rămân la Bucureşti până la 1805, traducând și tipărind cărți bisericești.

La 1805, fiind chemați înapoi de Mitropolitul Veniamin, au reînnoit tipografia Mitropoliei din Iaşi, unde au tipărit o serie de cărți importante, traduse de dânsii.

La 1808, când au intrat Rușii în țară, Mitropolitul Veniamin a demisionat și s'a retras la mănăstirea Neamțu, d'impreună cu prietenii săi Gherontie și Grigorie, ocupându-se acolo cu traducțiuni; mai ales din operile sfinților Părinți. După patru ani, Mitropolitul Veniamin s'a întors la scaunul său; atunci Gherontie și Grigorie au părăsit mănăstirea Neamțu, întreprinzând o lungă călătorie în interes istoric și literar, pe la mănăstiri, mai ales la *sf. Munte*.

In călătoria aceasta, Gherontie a murit (chinuit de tâlhari), iar Grigorie s'a întors la Bucureşti, unde Mitropolitul Nectarie l'a numit profesor la școala de clerici, înființată la mănăstirea Antim.

La 1819, Grigorie fiind ierodiacon, s'a retras la mănăstirea Căldărușani, spre a trăi în liniște, fără a se gândi la vr'o înaintare. Dar după patru ani, Mitropolitul Dionisie (Lupul), ne mai întorcându-se în țară, dela Brașov, soborul și Domnitorul Grigorie Ghica, au ales¹⁾ ca Mitropolit, pe *ierodiaconul Grigorie*, care, după multe stăruințe, abia a primit această onoare. El fu hirotonit preot la 9 Ianuarie, Arhiereu la 10 Ianuarie și la 11 Ianuarie a fost instalat ca Mitropolit, după obiceiul țării.

La anul 1828, din cauza energiei sale, exprimată contra neleguiirilor rusești, a fost exilat în Basarabia, unde a stat până la 1833, când fu adus la Buzău și apoi la Căldărușani, spre a nu face opozиiune Regulamentului organic.

In această privință, iată ce aflăm: «In Ianuarie 1829, «Mitropolitul Grigorie a fost exilat în Basarabia, sau din «cauza râvnei și a patriotismului ce el desvelise, sau nu-

¹⁾ Bis. Ort. XXVIII, pag. 1009. Anaforaua dela 1823. Ian. 4.

«mai de aceea, că el nu datoră în demnitatea sa, spri-
«jinului Rusiei»¹⁾.

Rușii stăruiau, să-l facă a demisionă, dar el spunea:

«Dumnezeu mi-a dăruit suflet și eparhie, și deci nu de-
misionez, decât când îmi va ești sufletul».

La 22 August 1833, generalul rus Kiseleff, recheamă pe Grigorie la scaunul său de Mitropolit, unde marele Ierarh moare la 22 Iunie 1834, în vîrstă de 69 ani²⁾. El a fost îngropat la sfânta Mitropolie, în partea stângă a bisericii.

Grigorie, cât a fost la mânăstirea Neamțului, a tradus aceste cărți: 1) *Cuvintele lui Simeon Bogoslovul*; 2) *Kiriacdromionul lui Nichifor Teotoche*, tipărit mai târziu de Dositheei (1801).

In București traduce următoarele cărți: 1) *Carte folositoare de suflet*, tipărită la 1799; 2) *Ioan Pustnicul*, învățătura către Duhovnic (1800); 3) *Cuvintele lui Simeon Bogoslovul*, și altele. In exil chiar, n'a încetat de a traduce, ci a dat pe românește: 1) *Tâlcuirea lui Teofilact*; 2) *Puțul și împărțirea de grâu a Sf. Ioan Chrisostom*; 3) *Cuvintele lui Simeon Bogoslovul*.

Reîntors din exil, a început reparația Mitropoliei, însă n'a sfârșit-o.

Apoi, pe lângă operile arătate, mai are: 1) *Antiris*, sau apărarea Bisericii Răsăritului, *despre feciorie*, contra lui Neofit Duca, renumit dascăl al școalelor grecești din București; 2) *Pentru preoție* a lui Grigorie de Nazianz și Ioan Chrisostom; 3) *Pentru eresul armenilor*; 4) *Exameron* a Sf. Vasilie 1827; 5) *Viețile sfinților*, etc. etc.

In zelul său, d'a deșteptă sentimentul național între Români, el a înlăturat din școalele românești, pe profesorii străini, în special pe greci; apoi a oprit pe Români d'a se căsători cu cei de alt neam, în special cu grecii; răspun-

¹⁾ Uricarul V. VI, pag. 12. cf. Bis. Ort. XXVIII, pag. 1377.

²⁾ Bis. Ort. XXIX, pag. 242 și 251.

zând într'un caz, despre un grec: «Sângele Valah nu trebuie să se amestece cu cel grecesc».

După moartea Mitropolitului Grigorie, Eparhia Ungro-Vlahiei a fost condusă de o locotenentă mitropolitană, până la anul 1840 (adică șase ani). Această locotenentă era compusă din Neofit al Râmnicului,—care adminis-trase Eparhia Mitropoliei și în timpul cât Grigorie a fost în exil,—Chesarie al Buzăului, și Ilarion al Argeșului.

Această locotenentă a terminat repararea Mitropoliei, începută de Grigorie, și o parte din *Viețile Sfinților*, ce lăsase marele *Grigorie* la moartea sa, ca să se tipărească în urmă.

+ *Grigorie al Ungro-Vlahiei.*

Grigorie al Ungro-Vlahiei.

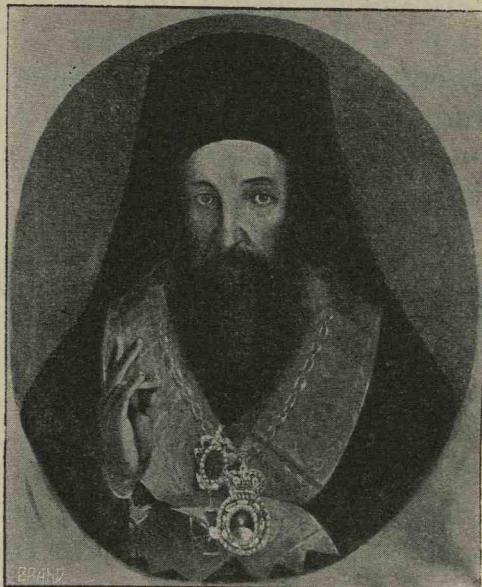
50. *Neofit al II-lea* (1840—1849).

Acest Mitropolit român, este născut în București în anul 1787 Ianuarie 1; il găsim mai întâi, că el a fost «gramaticul episcopului Galaction al Râmnicului», și apoi a fost arhimandrit și egumen al bisericii *sfântul Gheorghe Nou* din București; după aceea, ca Episcop al Râmnicului, dela anul 1824 și până la 1840. Dar dela 1829 Februarie 10, a cârmuit și Mitropolia Ungro-Vlahiei, până la 1833 August 22, în timpul cât Grigorie Mitropolitul a fost surghiunit în Basarabia, la Chișinău; apoi la 1834 Iunie 22, murind Mitropolitul Grigorie, a cârmuit iarăși Mitropolia *Neofit*¹⁾, dar împreună cu Episcopul Buzăului și al Argeșului, până la 1840 Iunie 29; când atunci *Neofit*, fiind ales de extraordinara obștească Adunare, ca

¹⁾ In acest timp, la 1836 Februarie 2, a început să funcționeze seminarul central din București. Vezi: *Istoria Seminarului Central de Economul St. Călinescu și Dr. D. G. Boroianu* pag. 52.

Mitropolit, s'a întărit de către Domnitorul țării Alexandru Dimitrie Ghica, precum și de Patriarhia Constantinopolului¹⁾, felicitat fiind și de către Mitropolitul Moldovei, Veniamin²⁾.

Neofit păstorește ca Mitropolit 9 ani, până la 1849 Iulie 27, când, din cauză de boală—cum zice el,—ori

NEOFIT MITROPOLITUL
Tablou aflat în palatul mitropolitan.

mai bine din cauza complicațiunilor politice, din vremea revoluției, s-a prezintat demisiunea Domnitorului Barbu D. Știrbei, pe când Mitropolitul se află la Constantinopol³⁾.

In marea mișcare dela 1848, Mitropolitul Neofit este în capul ei, cu membri ca Ioan Eliade Rădulescu, General Tel, Magheru, Ștefan Golescu, I. C. Brătianu și C. A. Rosetti. Dela 30 Iulie acest an, însă, Neofit nu se mai vede ca Președinte⁴⁾.

¹⁾ *Condica sf. a Mitropoliei*, pag. 19.

²⁾ Bis. Ort. Rom. XXIV, pag. 382.

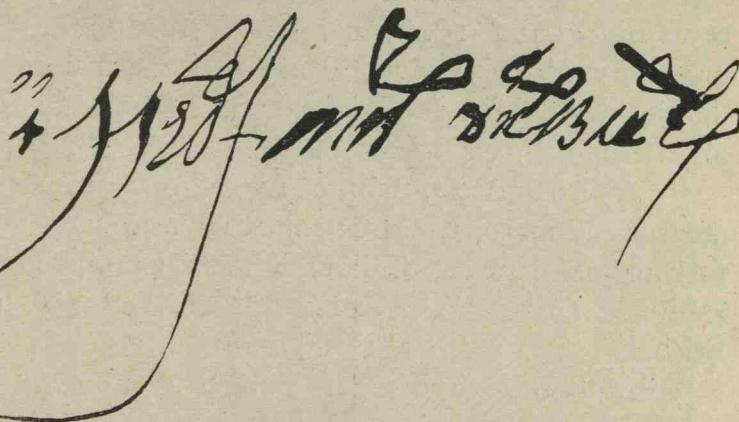
³⁾ Demisia a fost scrisă în grecește și franțuzește, pe care limbi le cunoștea în perfecție. Bis. Ort. Rom. Erbiceanu XXIX, pag. 741, 746.

⁴⁾ Bis. Ort. XXIX, pag. 633.

Se vede că nestatornicia în hotărârile sale,—fiind când cu o partidă, când cu alta,—l'a constrâns de a-și dă demisiunea¹⁾.

De notat este, că la 1839 Aprilie 9, când Neofit, în calitate de Episcop al Râmnicului, făcea parte din locotenenta mitropolitană, s'a terminat reparațiunea Sfintei Mitropolii, *pictura fiind făcută în fresco și în stil bizantin modern, reprezentând evenimente din Vechiul și Noul Testament.*

La 1845, Mitropolitul Neofit a trimis tineri spre învățătură la Pesta, Atena, Moscova și Petersburg, încurajând și ajutând cultura română; pentru care Efrosin Poteca dela Motru, îi mulțumește pentru această râvnă²⁾.

Neofit Mitr. Ungro-Vlahiei'

51. Nifon (1850—1875).

S'a născut în București, la 1789, din părinți români. Primele cunoștințe de carte, le-a dobândit la școala bisericii Oțetari³⁾, apoi la etatea de 20 de ani, s'a dus la mănăstirea Cernica, unde a îmbrățișat schima monahală. În anul 1827 Februarie 1, Episcopul Neofit al Râmnicu-

¹⁾ Iorga. „Domnia lui Știrbei“, II, pag. 26.

²⁾ Bis. Ort. XXIX, pag. 501.

³⁾ Al cărei ctitor este, și unde se află portretul său.

lui, a făcut pe Nifon iconom al acelei sfinte Episcopii; iar la 1836, l'a ridicat la demnitatea de arhimandrit.

După aceea, Neofit ajungând Mitropolit, după moartea nemuritorului în fapte, Mitropolitul Grigore, a numit pe Nifon ca egumen la mănăstirea Cozia, în 1839 Decembrie 19, unde a rămas până la finele anului 1841, când a fost numit Vicar al sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei. În anul 1842, Neofit Mitropolitul a intervenit pe lângă Patriarhul de Constantinopol, spre a încuviința să ridice pe Vicarul său, la treapta de Arhiereu; și la 24 Octombrie același an, Neofit, priimind încuviințarea Patriarhului, a hirotonit pe *Nifon arhiereu titular al Sevastiei*, păstrându-și și mai departe funcțiunea de Vicar al Mitropoliei¹⁾.

In demnitatea de Vicar, Nifon a rămas până în timpul revoluției din 1848, când a fost rânduit ocărmaitor provizoriu al Episcopiei de Râmnic, rămasă vacanță. După demisionarea Mitropolitului Neofit, Nifon a fost cārmuitor al Mitropoliei, ca Vicar, până la alegere²⁾.

In anul 1850 Septembrie 14, Nifon este ales de obșteasca adunare, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, când a fost ales ca Episcop Calinic al Râmniciului, Filotei al Buzăului și Climent al Argeșului, sub Domnia lui Barbu Stirbei,

Mitropolitul Nifon are o frumoasă epocă.

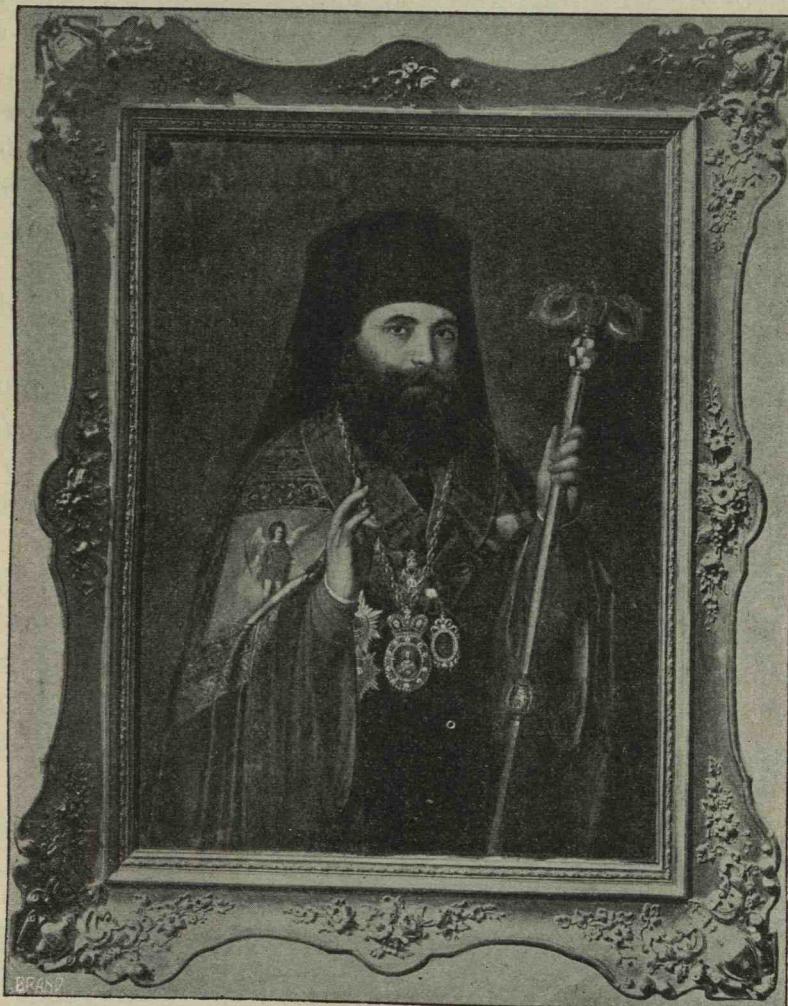
Ca român de inimă și cu minte, el a susținut și a prezidat unirea țărilor surori în Divanul ad-hoc, la 29 Septembrie 1857, care unire apoi s'a proclamat, tot sub prezenția lui, la 24 Ianuarie 1859, prin alegerea lui *Alexandru Cuza*, ca Domnitor al ambelor Principate.

Ca Mitropolit, Nifon a contribuit mult la luminarea clerului și a lucrat pentru neatârnarea Bisericii române, de patriarhia din Constantinopol. El a luat parte și a prezidat *sinodul general* dela 1 Decembrie 1865, sanctionat prin legea Domnitorului Cuza, la care sinod era prevă-

¹⁾ Condica sf. a Mitr. pag. 35.

²⁾ Bis. Ort. XXIX. pag. 639.

zut, spre a lua parte: Mitropolitii și Episcopii eparhioți, arhiereii titulari, precum și câte 3 delegați aleși din fiecare Eparhie, dintre preoții de mir și persoanele laice cu cu-

MITROPOLITUL NIFON

noștințe teologice, și decanii facultăților de teologie din București și Iași (dar care facultăți nu existau)¹⁾. A doua adunare a Sinodului general, s'a ținut în vara anului 1867,

¹⁾ „Nifon Mitropolitul“ teză de licență. Econ. C. I. Ialomițeanu pag. 37 (azi P. S. Callist Botoșeneanu).

cu care ocaziune Ministrul Cultelor de atunci, a cerut cu insistență Mitropolitului Nifon, Președintele Sinodului, ca să pună în vedere membrilor Sinodului, a se ocupă cât mai curând cu formularea și aprobarea unui proiect de lege pentru înființarea facultăților de Teologie, prevăzute de Domnitorul A. I. Cuza.

La 10 Mai 1866, Mitropolitul Nifon «bătrânul respectabil, cu barbă frumoasă, albă, și în haină bogat împodobită cu aur, cu mitra pe cap și cu cărja de argint în mână, a eșit întru întâmpinarea Printului Carol, la intrarea în Mitropolie...»¹⁾.

Și tot în fața Mitropolitului Nifon, Printul Carol depune jurământul solemn pe legile țărei²⁾.

La 1872, prin stăruințele Mitropolitului Nifon, se pune baza unui *Sinod canonic*, prin legea organică pentru «*Alegerea Mitropolitilor și Episcopilor Eparhioți, cum și a constituirei Sfântului Sinod al sfintei Biserici autocefale ortodoxe Române*».

Tot în 1872 Noembrie 17, Mitropolitul Nifon a înființat un seminar al său cu patru clase, în care avea să se predea aceleași studii, ca și în seminariile și liceele statului, și pe care l'a condus singur până în 1875 Mai 5, când a început din viață³⁾, lăsându-i prin actul testamentar un fond special, pentru a continua neîncetat.

Acest seminar astăzi este asimilat în total cu seminariile Statului, având pe profesorii cei mai distinși din Capitală, cari măresc vaza acestui cultural așezământ.

Ca complectare a ultimelor sale dorințe, Mitropolitul Nifon a mai tăcut încă un al doilea «*act testamentar, pentru constituirea unui fond special, destinat la învățământul laic și la acte de binefaceri*».

Acstei instituții numai, făcând abstracție de activi-

¹⁾ Din viața regelui Carol, pag. 73.

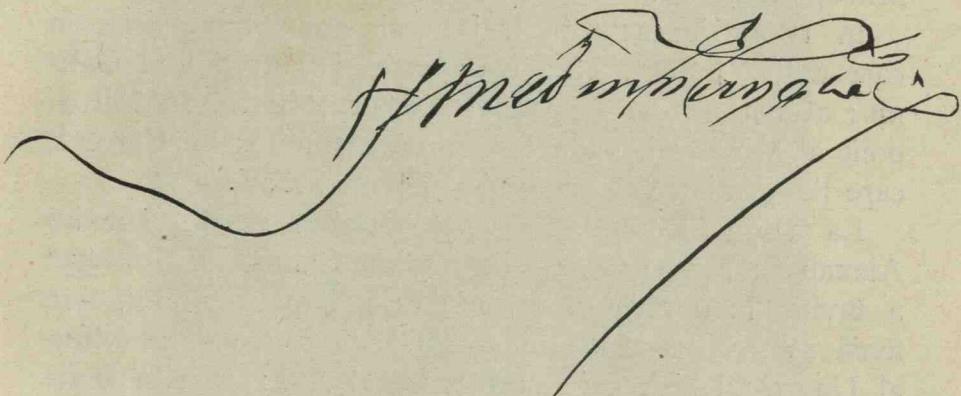
²⁾ Din viața regelui Carol pag. 76.

³⁾ Mitropolitul Nifon a fost înmormântat lângă biserică cimitirului mănăstirei Cernica, în partea dreaptă.

TABLOUL, UNIREI PRINCIPATELOR ROMÂNE, DUPĂ O COPIE
AFLATĂ ÎN PALATUL MITROPOLITAN.
ORIGINALUL ESTE LA PARIS.

tatea sa, pe alte terenuri bisericești și naționale, îi asigură multă recunoștință, din partea atâtor generațiuni de preoți și laici, cari s-au luminat sub auspiciile așezământului cultural «*Nifon Mitropolitul*».

Nifon Mitrop. Ungro-Vlahiei.

52. *Calinic Miclescu* (1875—1886).

A fost fiul marelui logofăt Scarlat Miclescu și al Mariei, născută Beldiman, din familii boerești. El s'a născut la 1822 în Suceava (Bucovina), dându-i-se din botez numele Constantin, și de mic copil s'a devotat vieței monahale, sub îngrijirea unchiului său de frate, Sofronie Miclescu, Mitropolitul Moldovei, care pe când era Episcop de Huși, în anul 1842, l'a făcut călugăr; iar după un an a fost hirotonisit diacon, și după alt an preot.

După aceea, în scurt timp, a fost înaintat la rangul de Arhimandrit; iar la 1855 a fost ales Arhiereu, cu titlul de *Hariopoleos*.

La 1858 a fost numit locotenent de Episcop la Huși, și a luat parte, ca membru, în adunările *ad-hoc*, în privința unirei Principatelor. La Huși Calinic a rămas până când unchiul său Sofronie, opunându-se la secularizarea averilor mănăstirești,—care se făcea fără a se dă garanții pentru asigurarea Bisericii române,—a fost răpit Sofronie dela treptele altarului, unde făcea serviciul divin și

trimis în exil, în luna Decembrie, pe un timp friguros, la mânăstirea Slatina, unde a și murit, în anul 1863.

Atunci Calinic a fost numit locotenentul Mitropoliei Moldovei, în timp de doi ani; iar în 1865, a fost ales Mitropolit titular.

In 1866 s'a făcut în Iași o mișcare antiunionistă, în care a fost bănuit, că a luat parte și Mitropolitul Calinic; atunci a fost suspendat din demnitatea de Mitropolit al Moldovei, până la sosirea Domnitorului Carol I, care l'a grațiat, și Calinic s'-a reocupat scaunul.

La 1873 încetând din viață fericitul întru pomenire Alexandru Ioan I Cuza, Mitropolitul Calinic al Moldovei a invitat la dureroasa ceremonie a înmormântării,—ce avea să se facă la Ruginoasa,—și pe Mitropolitul Nifon al Ungro-Vlahiei, care însă răspunde, că: această invitare nu este conformă cu spiritul canoanelor¹⁾. Atunci Mitropolitul Calinic a avut oarecare nemulțumiri, din partea sfântului Sinod, care nemulțumiri s'au stârșit cu pace, dând naștere *Regulamentului de preșadere a Mitropolitului Primat*²⁾.

Murind Mitropolitul Nifon la 1875, Calinic a fost ales Mitropolit Primat, în care demnitate a fost până la 1886, August 14, când a murit³⁾), fiind înmormântat la M-reia Neamțu.

In timpul păstoriei Mitropolitului Calinic, s'a făcut pentru prima oară *Sfințirea Mirului*, la 25 Martie 1882, în stânta Mitropolie din București; și tot în acest an s'au pus bazele *Facultăței de Teologie*, începându-se cursurile în toamna acestui an, în mod provizoriu⁴⁾, la Universitatea actuală.

¹⁾ Econ. C. I. Ialomițeanu, *Nifon Mitr.* pag. 63, 64.

²⁾ In calitate de Mitropolit al Moldovei, Calinic a fost expus la două atentate: unul din partea Ieromonahului Climent, căruia i se refuzase hirotonia de Arhiereu, și altul din partea unui alienat, care a voit a-l susținut în biserică.

³⁾ In acea vreme subsemnatul se găsea ca slujitor la sfânta Mitropolie, în calitate de *diacon*, și amploiat în cancelarie.—Pr. Gibescu.

⁴⁾ Cursurile n'au putut să continue mult timp, ci s'au întrerupt; dar

După trei ani, Sanctitatea Sa Patriarhul de Constanținopol, prin scrisoarea dela 25 Aprilie 1885, a răspuns

BRAND

CALINIC MITROPOLITUL

s'au început în mod regulat la începutul anului școlar 1884—85. Facultatea n'avea ființă legală, ci se obține aceasta tocmai în 1890—91.

Mitropolitului Calinic, că cererea I. P. Sf. Sale «de a recunoaște Biserica Ortodoxă Română de autocefală, să a găsit rațională și dreaptă de Sinodul patriarhal», și tot odată i-a trimis și tomosul patriarhal cu încunoștiințarea că s'a comunicat tuturor Bisericilor ortodoxe autocefale, cum că Biserica Ortodoxă Română a fost recunoscută de Patriarhie, ca autocefală».

In această chestiune bisericească națională, marele, înțeleptul și piosul nostru Rege Carol I a avut un rol foarte însemnat; căci, cu ocazia vizitei sale la Sultanul, după urcarea ca Domnitor pe tronul României, a vizitat și pe Patriarhul, în scop de a se aduce la bun sfârșit recunoașterea Autocefaliei Bisericii noastre, care se accentuase cu tările chiar în Constituțiunea României, enunțându-se¹⁾ că «Biserica Ortodoxă Română este neatârnată de nici o altă Biserică străină».

53. I. P. S. Iosif Gheorghian 1886—1893.

Din Episcop al Eparhiei Dunărei-de-jos, a fost ales Mitropolit Primat, la 22 Noembre 1886. Păstorul pios, bland și de o erudiție aleasă, a condus Biserica în pace, în timpul Arhipastoriei de șapte ani, și emulând clerul său, la lucru în via Domnului, prin publicațiuni numeroase, care au contribuit mult la îmbogățirea literaturii noastre bisericești.

Inalt Prea Sfințitul Iosif, este fiu de preot și s'a născut în anul 1829 August 29, în orașul Botoșani.

Primele noțiuni de carte le-a dobândit în casa părintească, apoi a studiat în Iași la scoala dela Biserica Trei-Ierarhi și la Academia Vasiliană. În urmă a continuat și complectat studiile la Sorbona în Paris, unde a fost trimis ca diacon, la Capela română de acolo.

De Tânăr a avut înclinare deosebită către viața monahicească, pe care a îmbrățișat-o la etatea de 17 ani adică în anul 1846. Apoi în anul 1863, după ce s'a întors dela Paris a fost hirotonit preot și numit egumen

¹⁾ Art. 98 din Constituțiune.

al mânăstirei Todireni, din Burdujeni. Peste doi ani, adică în 1865, a fost hirotonit Arhiereu, de către I. P. S. Mitropolit Calinic, în Catedrala Mitropoliei din Iași, și a fost numit Episcop de Huși, pe baza legei Domnitorului Alexandru I. Cuza, numai cu simplu decret.

In anul 1879 a fost ales ca Episcop al Dunărei-de-jos, iar după 6 ani, în 1886, a fost ales *Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Primate al României*.

I. P. S. Iosif în anul 1893, Mai 1, s'a retras din această înaltă demnitate, ducându-se la mânăstirea Căldărușani, pentru liniște; însă și aci s'a ocupat necontentit cu traducerea diseritelor opere din *limba franceză*, pe care Inalt Prea Sfintia sa o cunoaște și o vorbește în perfecțiune.

Dintre traducerile și lucrările Inalt Prea Sfintitului Iosif Gheorghian, numărăm:

- 1) *Jidovul rătăcitor*, în 8 volume, prima traducere după Eugène Sue, din anul 1857, când I. P. S. Sa era numai Arhidiacon.
- 2) *Exponerea Doctrinei*, prima ediție apărută în anul 1875 și a doua în 1887.
- 3) *Papałtatea schismitică* tipărită în anul 1881.
- 4) *Viața repauzațiilor noștri* 1890.
- 5) *Istoria bisericească de Eusebiu al Cezareei*, tipărită în 1896.
- 6) *Istoria bisericească de Sozomen* tipărită în 1897.
- 7) *Cuvinte pentru săptămâna I a Postului mare*, 1897.
- 8) *Istoria bisericească de Evagrie*, 1898.
- 9) *Datoriiile sociale ale preotului*, după Lamartine, 1898.
- 10) *Sfântul Vasile cel mare*, 1899.
- 11) *Istoria bisericească de Socrat*, 1899.
- 12) *Luteranii și Grecii ortodocși*, 1905.
- 13) «*Iisus Hristos*» de Didon, 1901.
- 14) *Papałtatea schismatică*, ediția II, 1906.

54. Ghenadie Petrescu, (1893—1896).

S'a născut la 1836 în București, din părinți români. De Tânăr s'a dus la mânăstirea Căldărușani, unde la 1854 a primit schima monahală și a fost hirotonit diacon în anul 1859, apoi mai târziu preot. Dela 1870 a funcționat, ca mare eclesiarh la Mitropolia din București, sub repausul intru fericire Mitropolitul Nifon.

La 1875 a fost confirmat Arhiereu, iar după un an a fost ales Episcop al Eparhiei Argeșului. Sub păstoria P. S. Sale ca Episcop, s'a restaurat măreța biserică dela Argeș, a nemuritorului Neagoe, care s'a sfîntit din nou în ziua de 12 Octombrie 1886, în prezența *M. S. Regelui Carol și a Reginei Elisaveta*. Tot în timpul P. S. Sale, s'a clădit și seminarul, care azi servește ca școală de meserii.

In 1893, Mai 18, Marele Colegiu electoral l'a ales Mitropolit Primat, iar în toamna anului 1896 a demisionat, retrăgându-se la mânăstirea Căldărușani, metania de călugărie a I. P. S. Sale.

Dela 25 Decembrie 1905, I. P. S. Ghenadie se află ca stareț al mânăstirei Căldărușani.

55. *I. P. S. Iosif Gheorghian a II-a oară* (1896).

După retragerea I. P. S. Mitropolit Ghenadie Petrescu, s'a numit o locotenentă mitropolitană, compusă din: I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, *Iosif Naniescu*, *P. S. Partenie al Dunărei-de-jos* (azi I. P. S. Mitropolit al Moldovei) și *P. S. Gherasim al Argeșului*. Această locotenentă a administrat Eparhia Mitropoliei Ungro-Vlahiei până la 6 Decembrie 1906, când Marele Colegiu electoral a ales iarăși ca Mitropolit pe *I. P. S. Iosif Gheorghian*, — care cu o zi înainte fusese ales Episcop de Roman, în locul răposatului Episcop Ieronim.

I. P. S. Mitropolit Iosif Gheorghian, prin calitățile Sale sufletești, ce respiră numai pietate și blândețe, a păstorit și păstorește turma Sa duhovnicească în pace și liniște; pentru care clerul și norodul îl privește cu multă venerație și iubire. Iar pentru predilecția deosebită a I. P. S. Sale, — dând la lumină multe lucrări ale vechilor istoriografi bisericești, — Academia Română l'a ales membru de onoare. Pentru asemenea merite literare, I. P. S. Sa mai este onorat și cu medalia *Bene-merenti* clasa I, pe lângă multe alte decorațiuni de Stat, oferite sub glorioasa *Domnie de patruzeci de ani a Majestăței Sale Regelui Carol I al României*.

INCHEIERE

Incheind seria cronologică a Mitropolitilor Ungro-Vlahiei, dela cel dintâi, pe care l'a avut țara, până la cel din urmă, se constată istoricește, că în toate evenimentele mari, atât în vremuri de liniște, cât și în vremuri de restriște și grea cumpănă, interesele vitale ale neamului, gravitau în Biserică și în special în persoana Mitropolitului. Bunul Dumnezeu a purtat grije de această scumpă țarișoară; căci, dacă n'ar fi fost ocrotită de Atot-Puternicia Lui, ar fi fost cotropită de streinismul cel lacom și hain, în decursul atâtor veacuri. El, Milostivul, îndurându-se, și privind cu milostivire asupra acestui colțisor de pământ, ce se chiamă România, în care s'a proslăvit numele Său, mai cu deadinsul de moșii și strămoșii noștri,—ne-a trimis Ierarhi mari, vrednici urmași ai Apostolilor Răscumpărătorului nostru.

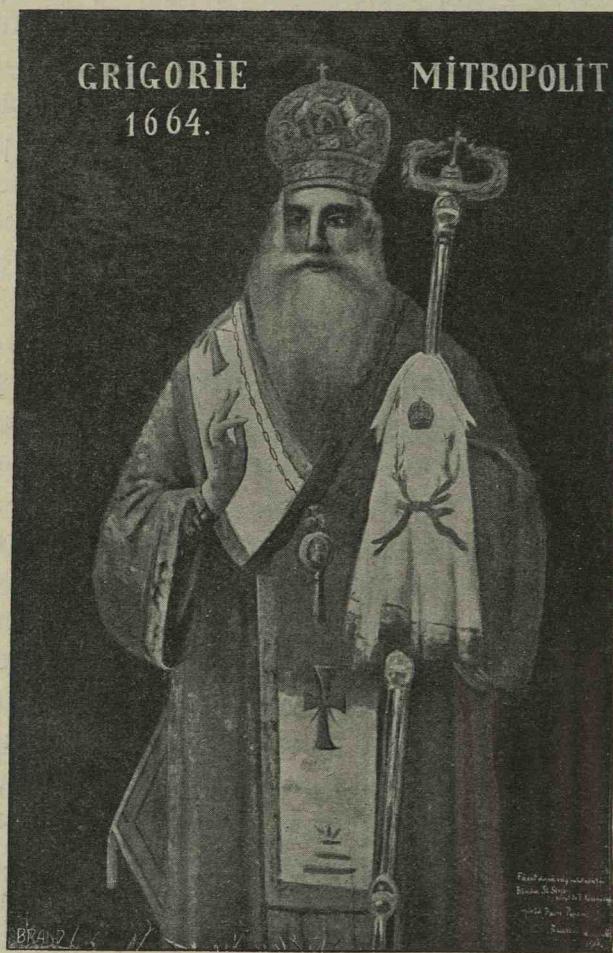
S'a văzut, că chiar Ierarchi, de obârșie streină, așezându-se în țară și venind în capul trebilor bisericesti, s'au făcut aici frământătură nouă, lucrând cu adevărată râvnă patriotică pentru luminarea neamului nostru și propășirea țării. Se mai poate tăgădui, oare, că ochiul Celui-Atoate-văzător nu ne privește și ne poartă de grijă? Negreșit, că aceasta va fi pururea, câtă vreme norodul va avea ochii ațintiți către Acela, de unde vine ajutorul; iar atunci când Dumnezeu va fi uitat, uită-va și El pe un astfel de norod.

Româniîn toate vremurile au avut Ierarchi, după inima lor. Pentru păstrarea celor mai sfinte patrimonii ale neamului nostru, Mitropoliții s'-au jertfit chiar viața: aşa, de a fost vorba despre trăinicia graiului nostru românesc, ei erau în fruntea scriitorilor, ocrotind această comoară neprețuită, ce se chiamă *limba*; de a fost vr'o primejdie națională, ei erau în sfatul țării, ca cei dintâi stetnici devotați ai Voevozilor, contribuind, prin luminile și patriotismul lor, la readucerea liniștei și a păcei; de a fost vorba despre luminarea norodului, care stă în întuneric,

ei au fost cei dintâi, cari au aprins făclia, chemând pe Români la o nouă viață, pusă pe temelia credinței.

Pentru atâtea și mari străduințe, depuse de Ierarhii noștri cei mai însemnați, posteritatea trebuie să le fie recunoscătoare, măcar prin a le citi descrierea vieții lor, cât mai adesea.

O pioasă aducere aminte, pentru cei ce s-au săvârșit întru bună credință, este motivul cel mai sfânt, ce poate să încalzeze înimile urmașilor, cu focul dragostei pe *lege și moșie*.

MITROPOLITUL GRIGORIE AL II-lea. Pictură murală din biserică «Sf. Ștefan», calea Călărașilor. Acest Mitropolit a păstorit dela 1760—1787; deci, data din tablou este copiată greșit, probabil, de reparatorul picturei. Pisania bisericei este dela 1768, din vremea Voev. Alex. Ghica, când se află Mitropolit Grigorie II.

PARTEA III-a.

Administrațiunea Eparhiei Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

Sub jurisdicțiunea canonica și legală a acestei Eparhii cad șapte (7) județe, și anume:

- 1) Județul Ilfov, 2) Prahova, 3) Dâmbovița, 4) Vlașca,
5) Teleorman, 6) Ialomița, și 7) Muscel.

In fruntea fiecărui județ, pentru administrația bisericească, se află câte un Protoiereu; afară de Capitala București, care, pe lângă Protoiereul de Ilfov, are încă doi (2) Protoieri, anume: al *Plășii de sus* și al *Plășii de jos*.

Deci, sunt nouă (9) Protoieri, cari ajută pe Inalt Prea Sfințitul Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahici, Primate al României, în administrația eparhială; iar corespondența cu diferite autorități, cum și ordinile chiriarhale, emană dela *cancelaria mitropolitană*.

In cuprinsul acestei de Dumnezeu păzite Eparhii se află treisprezece (13) mânăstiri mai însemnate și două schituri (2), din care șase (6) de călugări și șapte (7) de călugărițe, puse sub conducerea duhovnicească a unui Starăț, ori a unei Starățe.

Vom nota pe rând toate elementele, ce formează nomenclatura administrativă a Eparhiei, începând cu Cancelaria mitropolitană, continuând cu Consistoriile, cu personalul slujitor al Sf. Mitropoliei, apoi Protoieriiile, și sfârșind cu mânăstirile.

A. Cancelaria Sfintei Mitropolii.

Personalul administrativ.

a) In conformitate cu legea organică a Sfântului Sinod, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit Primat, este ajutat de un Arhiereu locotenent. Acest Arhiereu locotenent, este astăzi:

P. S. Nifon Niculescu Ploësteanul care împlinește rolul de Vicar. P. S. Sa s'a născut în București la 1 Iulie 1860. A urmat cursul complet al seminarului central. În 1881 Martie în 9 a fost hirotonit diacon de mir pe seama bisericii Albe din București; iar în 1883 Martie în 20, preot pe seama aceleiași biserici. A urmat cursurile facultății noastre de Teologie și a obținut titlul de licențiat. A fost revizor eclesiastic al Eparhiei Ungro-Vlahiei și în urma concursului depus, a fost numit și profesor de religie la liceul din Ploëști. La 1 Aprilie 1900 a fost transferat la școala secundară de fete gr. II din București. A ocupat și postul de Director al cancelariei Sf. Sinod, la 1893—1894. A fost hirotonit Arhiereu cu titlul de Ploësteanul la 25 Martie 1895 și numit Vicar al Sf. Mitropolii a Ungro-Vlahiei.

P. S. Nifon a publicat un studiu foarte important asupra *muzicei bisericesti* pe psaltilchie și note liniare, și s'au tipărit sub supravegherea P. S. Sale: *Viețile Sfinților*, cum și alte cărți folositoare de suflet. Pentru merite literare are medalia *Bene-Merenti cl. I.* Apoi: *Răsplata muncei cl. I*, pentru merite didactice și *ordinul Coroana României* în gradul de Comandor.

b) *Directorul Cancelariei* este *Dl. Doctor Ioan Cornoiu*, profesor la Facultatea de Teologie, născut în orașul Târgu-Jiu, la 1861 Septembrie 15. După absolvirea cursului primar, în orașul natal, și al Seminarului în R.-

PERSONALUL CANCELARIEI SFINTEI MITROPOLII, AVÂND ÎN MIJLOC PE P. S. VICAR ȘI PE DOMNUL DIRECTOR.

Vâlcii și București, a săvârșit cursurile teologice în Cernăuți-Bucovina, dela anul 1880—1885, când, obținând titlul academic de Doctor în teologie, a venit în țară și a fost numit profesor la Facultatea de teologie și Director al Mitropoliei, unde funcționează până acum.

Domnia sa a publicat: *Introducerea în cărțile Testamentului-nou*, și multe alte articole științifice în diferite reviste, cum și în revista «Biserica Ortodoxă Română» fiind azi între membrii redactori ai acestei reviste.

Dl. Dr. Cornoiu este onorat cu: 1) ordinul «Coroana României» în gradul de ofițer, 2) ordinul «Steaua României» în gradul de ofițer, și 3) ordinul «Coroana României» în gradul de comandor.

c) *Sub-Directorul Cancelariei* este *Preotul George I. Gibescu*, licențiat în Teologie, profesor, născut la 1861 Sept. 15. A fost hirotonisit diacon la 1885 Decembrie 22, în care calitate a servit la biserică Catedrală a Sfintei Mitropolii dela 1886—1888, funcționând și ca ampluat în cancelaria Mitropoliei. Dela 1888—1893 a servit la Episcopia Râmnicului-Noul Severin, în calitate de Arhidiacon și apoi și în calitate de Șef al Cancelariei. La 1893 Noem-bre 1, a fost transferat în serviciul de diacon la biserică Crețulescu din București; iar în 1894 Aprilie 1, a fost numit și Sub-Director în Cancelaria Sfintei Mitropolii; apoi în Mai 1895 a fost numit și în postul de Director al Cancelariei Sf. Sinod, funcționând până la 18 Mai 1896 în ambele slujbe, la sf. Mitropolie și Sf. Sinod.

La 1 Septembrie 1899, a fost transferat în calitate de diacon la biserică «Domnița Bălașa». La 1 Aprilie 1905 a fost numit iarăși Sub-Director în Cancelaria Sf. Mitropoliei, unde funcționează până azi.

La 25 Decembrie 1906, a fost hirotonisit preot, pe seama bisericii «Domnița Bălașa», de către I. P. S. Mitropolit Primat D. D. Iosif.

A elaborat *Teologia Pastorală* pentru preoți și semi-

nariști; a publicat diferite «Conferințe» ținute la ocazii, cum și mai multe articole în reviste.

Este decorat cu ordinul «Coroana României» în gradul de Cavaler, la 1894.

I s'a conferit «medalia de aur» pentru Monografia Sf. Mitropoliei, la Expozițiunea generală română 1906.

d) Revizor eparhial, este *P. C. Econom Mihail Popescu*, licențiat în Teologie, institutor, numit în administrația mitropolitană la 1 Iunie 1905.

e) Arhivar, *Diaconul Grigore Georgescu*, deservent la biserică «Slobozia», licențiat în Teologie, numit în Cancelarie la 1890 Septembrie 1.

f) Registrator, *Dl. Const. Popescu*, absolvent al facultăței de Teologie, numit în Cancelarie la 1 Noem. 1888.

g) Copiști: 1) *Dl. Nicolae Popescu*, absolvent al facultăței de Teologie, numit în Cancelarie la 1 Aprilie 1894, 2) *Diagonul N. Rădulescu*, licențiat în Teologie, numit în cancelarie la 1 Ianuarie 1906, și 3) *Dl. George Popescu*, student în Teologie, numit în Cancelarie la 1 Octombrie 1906.

Succesiunea P. P. S. S. Vicari ai Sfintei Mitropolii, dela 1871 până azi.

- 1) P. S. Arhiereu Ieronim Sevastis. 2) P. S. Arhiereu Callist Stratonichias 1876. 3) P. S. Arhiereu Ghenadie fost Argeșiu 1877. 4) P. C. Arhimandrit Ieronim Buțureanu 1877. 5) P. S. Arhiereu Vladimir Irinopoleos Suphopan 1878. 6) P. S. Arhiereu Callist Stratonichias 1879. 7) P. S. Arhiereu Inochentie Moisiu Ploëșteanu 1880—1892. 8) P. S. Arhier. Gherasim Timuș Piteșteanu 1892—1893. 9) P. S. Arhiereu Ieronim I. Ploëșteanu 1893—1895. 10) P. S. Arhiereu Nifon N. Ploëșteanu 1895—1896. 11) P. S. Arhiereu Meletie Gălățeanu 1896. 12) P. S. Arhiereu Nifon N. Ploëșteanu 1896—1907.

PERSONALUL SLUJITOR AL BISERICII CATEDRALE A Sfintei MITROPOLII, AVÂND IN MIJLOC PE P. S. VICAR.

BRAV

Numărul preoților.

f) preoți parohi urbani sunt: 2 în Turnu-Măgurele, 6 în Alexandria, 5 în Roșiorii-de-Vede, 2 în Zimnicea. g) preoți supranumerari urbani sunt: 4 în Turnu-Măgurele, 3 în Roșiorii de Vede, 4 în Alexandria. h) 117 preoți parohi rurali. i) 28 supranumerari rurali.

Titlurile preoților.

j) 4 preoți licențiați în Teologie. k) 24 cu seminarul superior. l) 126 cu seminarul inferior. m) 17 fără seminar (grămătici).

VIII. Județul Ialomița.

Protoiereul acestui județ este P. C. Econom *Nicolae Alexandrescu*, absolvent al facultății de Teologie.

Numărul bisericilor.

a) 3 biserici parohiale urbane, în Călărași. b) 1 biserică filială urbană în Călărași (căt. Măgureni). c) 2 biserici întreținute din fonduri particulare. d) 102 parohiale rurale. e) 45 filiale rurale.

Numărul preoților și diaconilor.

f) 3 preoți parohi urbani (Călărași). g) 3 preoți supranumerari. h) 1 diacon. i) 98 preoți parohi rurali. j) 28 preoți supranumerari.

Titlurile preoților.

k) 3 preoți și 1 diacon licențiați în Teologie. l) 12 preoți cu seminarul superior. m) 104 cu seminarul inferior. n) 12 fără seminar (grămătici).

IX. Județul Muscel.

Protoiereul acestui județ este P. C. Econom *Petre Dragomirescu*, licențiat în Teologie, profesor.

Numărul bisericilor.

a) 6 biserici parohiale urbane, în Câmpu-Lung. b) 8 filiale în Câmpu-Lung. c) 3 biserici întreținute din fonduri particulare: 2 în Câmpu-Lung și 1 în județ, la «Ciulnița-Eustațiade». d) 97 biserici parohiale rurale. e) 34 filiale rurale.

Numărul preoților și diaconilor.

f) 6 preoți parohi urbani și 8 preoți supranumerari în C.-Lung; g) 97 preoți parohi rurali și 33 supranumerari; h) 2 diaconi: 1 în C-Lung și 1 la mănăstirea Nămăești.

Titlurile preoților.

i) 2 preoți și 1 diacon licențiați în teologie; j) 20 preoți și 1 diacon cu seminarul superior; k) 97 preoți cu seminarul inferior și 9 fără seminar (grămătici).

F. Mănăstirile Eparhiei sfintei Mitropolii.

De călugări.

I. Mănăstirea Cernica.

In această sfântă mănăstire se află:

99 călugări prevăzuți în budget, 2 supranumerari, 10 frați de obște și 9 invalizi, înscriși în budget.

Ordinea în care s'au succedat prea cuviosii stareți, la această sfântă mănăstire, dela 1866 până azi, este:

La 1866 Diomid Arhimandritul; la 1866—1873 Stefan Arhim.; la 1873—1893 Ioil Arhim.; la 1893—1895 Silvestru Arhim.; la 1895—1896 Ilarion Arhim. și dela 1896 până azi Visarion Arhimandritul.

Mănăstirea «Cernica» are trei biserici ale căror inscripții sunt următoarele:

PISANIA

aflată d'asupra ușilor bisericii sfântului »Ierarh Nicolae« pe o bucată de piatră.

Fost-au într'acest loc zidit la leatu 7116, un prea mic schit de călugări, hramul sfântului Ierarh-Niculai, de un fericit ctitor anume Cernica Vel Vornic Știrbei, unde la moartea sa și-a dat tot avutul, ca să fie de hrana părinților sihaștri, ce vor lăcui aicea unde să și ținut chinovie de părinți multă vreme, după cum se arată scrise în hrisoavele acestui fericit ctitor; apoi din întâmplările vremilor cu desele răsmirițe, cu totul se pustiise numitul schit, în cât nu era lăcuit de oameni ci de hiare sălbaticе până la leatu 1781, Septembrie, când milostivul Dumnezeu a binevoit, ca iarăși într'acest sfânt lăcaș a i se aduce neîncetate laude prin cele deapurarea sfinte slujbe, și au adus pe prea cuvioșia sa părinte și arhimandrit Gheorghe, ucenic al starețului Kir Paisie Arhimandrit ot mănăstirea Neamțului, cu doi ucenici ai săi, carele cu totul fiind plin de dumnezeasca râvnă spre slava lui Dumnezeu și spre a măntuì și a povățui și alte suflete, s'au ales aceste două ostroave spre sălășuire, și prin cererea ce au făcut la Mitropolitul ce se află atunci în scaun Prea osfinția sa părintele Kirio Kir Grigorie, i s'au hărăzit atât ostroavele cum și moșia după împrejur până la apa Pasărea. Deci acest prea cuvios după multe ostenele și nevoință ce au pus, atât cu cei doi ucenici cât și cu alți mai mulți ce și-au mai agonisit în puțină vreme, cu lucrarea mâinilor sale au curățit atât schitul, meremetisându-l cu turle și înveliș cât și amândouă ostroavele de crânguri și mărăcini, făcând și câteva chilioare de sălășuire și alte trebuincioase lucruri, care s'au dat fericitul său sfârșit la leatu 1806 Decembrie 3, lăsând în urmă sobor de părinți cu duhovnici iscusiti cum și povățitor soborului pe cuvioșia sa Kir Timotei, arhimandrit, ucenic al prea cuvioșiei sale, păzindu-se buna orânduială atât la cele bisericești, cât și economiile de afară după tipicu sfetagori, care se păzește până astăzi. La leatu 1802, Octombrie 14, întâmplându-se un groaznic cutremur, s'au stricat acest vechiu schit și strâmtorându-se părinții, că n'aveau unde să săvărșească sfintele slujbe, acest prea cuvios arhimandrit Kir Timotei, măcar că se află într'o desăvărșită săracie, împreună cu tot soboru; dar fiind aprins cu infocată râvnă și mare credință către Milostivul Dumnezeu și sfântul Ierarh Niculai, au cerut

voe și blagoslovenie dela Prea osfinția sa părintele proin Mitropolit Kir Dosithei, și la leatu 1809, August 15, pe de o parte cu un prea puțin lucru, au făcut început de zidit, iar pe de altă parte împrăștiind părinții în toate părțile după milostenie, și aşa cu mari și nenumărate osteneli au adunat după la pravoslavnici creștini ajutor de bani, și au zidit această sfântă biserică în toată vremea înfricoșatelor războae ce au urmat în diastimă de atâtia ani, bătându-se într'această țară, două prea puternice împărații adică: Rosia cu Poarta otomanicească: și aşa cu mari osteneli s'au săvârșit de zidit această sfântă biserică cu toate podoabele, după cum se vede; întru slava Prea Sfintei și de viață făcătoarei Troițe, unde se cinstește și se prăznuiește iarăși hramul sfântului și făcătorului de minuni mare Ierarh Nicolae, luând acest sfârșit lucru în zilele prea luminalui nostru Domn Io Ion Gheorghe Caragea Voivod, întru întâia domnie a Măriei sale și în zilele Preaosfinției sale, părintelui Kirio Kirio Nectarie, Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungro-Vlahia, la leatu 1815 Iulie 27.

PISANIA

Bisericii «sfântului Gheorghe» pe o bucată de piatră, d'asupra ușilor, la intrare.

Cu puterea și ajutorul celui Prea Inalt și în Treime proslăvit Dumnezeu, Tătăl, Fiul și Duhul Sfânt, s'au zidit această sfântă și dumnezeească mânăstire, din temelie, întru cinstea și slava Schimbărei la față a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și pomenirea sfântului Ierarh Niculai dela Mira și a sfântului marelui Mucenic Gheorghe (liman de mântuire celor păcătoși) de smeritul Arhiereu Ioanichie Stratonicie și de prea cuviosul arhimandrit Chir Calinic, starețul obștei Cernica, cu a lor cheltuială și osteneală pentru veșnica lor pomenire, pe care mânăstire o au închinat Atotputernicului Dumnezeu Celui ce stăpânește toate, iar nu supusă la nici o persoană, ci să fie în veci slobodă mânăstire de părinți cu viață de obște, păstorindu-se de un stareț amândouă ostroavele, după cum și repausatul arhimandrit Gheorghe, cel dintâiul stareț al Cernichi, au așezat, ca părinții celor ce lăcuiau într'aceste ostroave, toate lucrurile de trebuință să le aibă de obște; și au luat săvârșire acest sfânt lăcaș de tot lucrată biserică, cum și toate chiliile din prejur fără de nici un cusur, în zilele binecredinciosului și iubitorului de Hristos, Domn Alexandru Dimitrie Ghica Voivod,

păstorind biserica Prea sfinția sa părintele Mitropolitul Neofit, anul 1842 August 6.

Pisania bisericei «sfântului Lazăr» (cimitirul) nu se află niciieri, ci se găsește scris în mâna fostului stareț, reposatul arhim. Gheorghe,—zugrăvit în această biserică,—anul 1806, data încreșterii sale din viață; și după informațiuni, se zice că acest cuvios părinte o a zidit în anul 1804.

Mai sunt trei paraclise în mănăstire cu hramurile: *Adormirea, Intrarea în biserică, și sfântul Ioan Evanghelistul*, în corul unor chilii, dar care nu au inscripții.

II. Mănăstirea Căldărușani.

In această sfântă mănăstire se află: a) 82 călugări, prevăzuți în budgetul statului, b) 6 frați de obște.

Ordinea în care s'au succedat Prea Cuvioșii Stareți, la această sfântă mănăstire, dela 1866—1907, este:

La 1866 Arhim. Iezechil; la 1868 Arhim. Timotheiu; la 1870 Arhim. Procopie; la 1874 Arhim. Teofilact; la 1875 Arhim. Timotheiu; la 1878 Arhim. Teofilact; la 1879 Arhim. Gherasim; la 1886 Arhim. Procopie; la 1895 Arhim. Pafnutie; la 1896 Arhim Procopie; la 1901 Arhim. Dometian și la 1905 I. P. S. Ghenadie fost Mitropolit Primaț.

Mănăstirea «Căldărușani» are *trei* biserici, ale căror inscripții, le dăm aci mai jos:

Pisania Bisericii celei mari.

Cu strălucirea sfintei și începătoarei de viață și cei neînțitite și deapururea cântată și închinatei Troițe—și noi cu aceeași putere de lumină umbrindu-ne și luminându-ne, luăt-am aminte la cele grăite cu dumnezeestile scripturi, că zice, că *înfricoșat este a cădeà în mâna lui Dumnezeu celui viu*;—cine își ascunde în pământ talantul bogăției lui,—și iară grăește Domnul: *nu vă ascundeți voi vistieriile în pământ unde viermii și putrejunele o putrezesc și furii o sapă*,—ci vă ascundeți vistieriile la cer, unde nici una dintr'acestea nu-i poate strică;—și

iarăși mă întristez de ce grăește Pavel, vasul cel ales,—de zice, că *nimic n'am adus în lumea aceasta*,—cu avereia a ne duce, nu vom putea, și iarăși zice celor bogăți, și oprește să nu se înalțe cu mintea înțelepciuniei, nici să se nădăjduească spre bogăția cea peritoare,—ci spre Dumnezeul cel viu,—celui ce au dat nouă toate din destul, intru îndulcire, a lucră cele bune și să se înbogățească intru lucrurile cele bune și să își ascunză comoara și faptele bune în veacul cela ce va să fie, iproci.— Drept aceia, și eu intru Hristos Domnul, bun creștin, singur țiiitor *Io Matei Basarab Voevod* Domn a toată țara rumânească și de ceia parte de munte și altele domnind,—auzind acestea rezpitu-m' am cu pohta și cu gândul cel dumnezesc care este către sfintele Biserici a le zidi și a le urzi și a le înfrumuseță cu cheltuiala, din avuția ce s'au dat nouă dela D-zeu,—întocmind acestea vrut' am și aici în locul acesta, carele să chiamă *Căldărușani*, a zidì casă Domnului, carele loc—singur Domnia mea, cu gândul l'am găsit intru mărirea și lauda *sfântului Marelui mucenicul Dimitrie*, celuia ce-i cură mir, ca să ne fie Domniei mele și părinților mei, intru vecie pomeană,—iară împăratului celui de vecie, celui neputred—celui nevăzut, celui înțelept,—unul Dumnezeu, aceluia să fie cinstea și mărirea intru veci de veci, amin;—și s'au început a se zidì de luna lui Iulie 10 ^{A.D.} și s'a săvârșit în luna Octombrie 20 ^{A.D.}, iară dela zi-direa lumiei leat 7147, iar dela Hristos 1639.

Altă pisanie.

Acest sfânt și dumnezesc locaș s'au zidit din temelie de răposatul intru fericire blagocestivul Domn *Io Matei Basarab Voevod* la leat 1638, iar la anul 1778 s'au meremetisit și s'au înnoit de Preaosfîntul *Arhiepiscop Chiriu Chir Filaret* și s'au hărăzit de Preosfinția Sa Starețul și Arhim. Kir *Gheorghe Cernicanul* la anul 1792, carele cu multe sudori și ostenele din preună cu diadohii săi și cu ajutorul ctitorilor s'au silit a sporii și a înzestră sfânta M-re, atât cu cele dinafară, mișcătoare și nemîscătoare, cât și cu orânduelele cele duhovnicești, iar mai ales acum la anul 1817, în zilele cuviosiei sale *Starețului și Arhim. Kir Dositei*, pe lângă alte acareturi ce s'au făcut, prin osârdia Sf. Sale, au luat săvârșire și sf. Biserică, cù toată podoba zugrăviei, precum se vede în zilele prea luminatului Domn *Ioan Gh. Caragea V. V. Arhiepiscop și Mitrop.* fiind Preaosfinția Sa Kiriș Kir Nectarie.—Iulie 7.

Pisania bisericii din «Cocioc» (lângă mânăstire).

Cu blagoslovenia Prea Sfinției Sale Părintelui Mitropolit Kir Grigorie și cu voea dată de Sfinția Sa părintele Arhimandritul Dosiftei Starețul M-rei Căldărușani, s'au zidit acest sfânt locaș în *Cocioc*, unde se prăznuiește hramul *Tuturor sfinților*, cu cheltueala dumnealor: *Nicolae și Ioan Bivvel pitari frații Bățoveni*, în zilele prea înălțatului Domn Grigorie Ghica Voievod, la anul dela Hristos 1825, Iulie 18.

Iar acum reparată radical pe din afară și pe dinăuntru de Inalt Prea Sfinția Sa Ghenadie Mitropolitul, anul 1898 August 20.

Biserica Cimitirului.

Zidită de frații: *Toma și Ioan Crețulești*; leatul nu se știe.

III. Mânăstirea Sinaia.

Această sfântă Mânăstire este întreținută de Onor. Eforie a Spitalelor civile din București.

La Sinaia sunt 12 călugări și 5 frați de obște.

Stareții cari s'au succedat dela 1866 până azi, sunt trei:

1) Arhimandritul *Onufrie* care a stărețit până la 1877,
2) Arhimandritul *Ghermanò* care a stărețit până la
1888, și

3) Arhimandritul *Nifon*, dela 1888 până azi.

Inscripția veche a M-rei este următoarea:

«Am zidit din temelie și am înălțat un schițisor, numindu-se Sinai, după asemănarea Sinai cei mari,—întru slava și lauda lui Dumnezeu și încruxtenie Adormirei stăpânei noastre Maria,—pe apa Prahovei, la pustie, sub muntele Bucegiului, (unde mai înaintea zidirei acesteia se află sihaștri, acolo la pustia aceasta, și neputând de tâlhari, de vreme ce pe acele vremi locașurile tâlhарilor mai osebit de alte locuri acolo le era), a fi zidirea aceasta sihaștrilor acelora și altora, acolo la acel loc unde fusese cuibul și locașul tâlhарilor, mai înainte, și spre mai adevărată pază a sihaștrilor acelora, ce pururea iubesc pustia,—am făcut chilioare cu zid împrejur, pentru a lor odihnă și pază,—7202 Octombrie 15.

Iar biserică din nou restaurată poartă următoarea inscripție:

«Această sfântă biserică cu hramul sfintei Treimi întemeiată în anul mânăstirii MDCCXLIII s'a reclădit și împodobit prin munca stăruitoare a mai multor ani, deschizându-se credincioșilor în XXVI Maiu MCMIII al treizeci și optulea a domniei lui Carol I, întru pomenirea întâiului Rege al României și a Reginei Elisaveta, a Principelui moștenitor Ferdinand, și a Principesei Maria, a Principelui Carol, și a Principeselor Elisaveta și Maria, fiind Mitropolit Primat Iosif Gheorghian, stareț sfintei Monastirii a Sinaei Arhimandritul Nifon, președinte al consiliului miniștrilor Dimitrie Sturdza, Efori ai Spitalelor Civile, Alexandru Scarlat Ghica, Doctorul Constantin Cantacuzino, Generalul Doctor Andrei Fotino.

IV. Mănăstirea «Predeal» (Prahova)

Această sfântă mânăstire are 9 monahi, din cari: unul stareț, trei preoți, un cântăreț, un diacon, un paracliser și 2 călugări.

Succesiunea stareților dela 1866 și până azi este următoarea:

Dela 1866 și până la 20 Noembre 1896 a fost stareț Protosinghelul Pantelimon, iar dela 1891 luna Ianuarie și până azi funcționează arhimandritul Dionisie R. Simionescu, actualul stareț care a fost ales după Pr. Pantelimon.

Pisania Bisericilor:

a) *Biserica mică* (cea veche).

Prima biserică de lemn a fost făcută la anul 1774 Iunie 20 de Ieromonahul Ioanichie și câțiva călugări. Această biserică a fost arsă de turci pe timpul lui Mavrogheni, dar a fost imediat reclădită după retragerea turcilor, tot de Ioanichie. Clădită din lemn și această biserică, a fost refăcută la anul 1819, de starețul Ghermanò, din piatră, aşa cum e și azi, având această pisanie:

«*In anul 1819 Maiu 27 s'a clădit această sf. biserică
în locul celei făcute la 1774* » *«Ghermanò».*

b) *Clopotnița.*

«1827. Cu ajutorul lui Dumnezeu, această clopotniță
«cu a schitului cheltuială, s'a săvârșit din temelie
«cum se vede» IC XC
NI KA
«Ieromonahul Ghenadie»

c) *Biserica cea mare* (nouă).

Această biserică n'are pisanie. Ea a fost făcută la anul 1844, de către starețul Ghermanò¹⁾, cu ajutorul călugărilor și a unor drept credincioși din Săcele, Transilvania.

V. *Mănăstirea Ghighiu (Prahova).*

In această sfântă mânăstire se află :

22 călugări, și 3 frați de obște.

Dela 1866 au fost până în timpul de față 3 stareți cu actualul care funcționează, și anume:

P. C. Arhimandrit Antonie, P. C. Arhimandrit Juvenalie și P. C. Arhimandrit Iason.

Inscripția bisericii celei mari.

«In numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh. La anul 1814 pe timpul M. S. Ioan Gr. Caragea Voivod și al P. S. Mitropolit Nictarie, s'au ridicat pe acest teren donat de proprietara Uța Cantacuzino Corneanca, această st. biserică și chilii împrejur, spre a servî ca chinovie pentru monahi,—de cătră Cuvioșia Sa Ieroschimonahul Arsenie Starîț și cu ajutorul a patru frați Rucăreni, acea Sf. biserică fiind mică. La anul 1858, Martie 31, sub căimăcămia M. S. Alexandru D. Ghica Voivod, cu bine cuvântarea P. S. Mitropolit Nifon și după inițiativa P. Cuv. S. Arhimandritului Eftimie Starîț, s'a dărâmat și s'a început cea de astăzi, dându-și tot concursul său până la terminarea de roșu și învelitoarea ei. Iar încetând din viață, s'a terminat de către succesorul său Prea Cuv. Sa Arhimandritul Antonie care a contribuit cu mai tot ce a avut, precum și alți de Dumnezeu iubitori creștini; acăror pomenire va fi veșnică. Si s'a sfînit această sfântă biserică tot cu hramul ce l'a avut *Isvorul Tă-*

¹⁾ Starețul Ghermanò a condus mânăstirea 42 ani, dela 1811 până la 1853. El se numea și Ghenadie și Ghermanò. Ghermanò s'a numit după ce a fost făcut arhimandrit.

măduirei la 31 Martie 1866». Această inscripție s'a pus de către Prea Cuv. Sa Arhimandritul mitrofor Iuvenalie, în al 16 an al stăriției sale 1892.

Inscripția bisericii celei mici.

Cu ajutorul lui Dumnezeu s'a zidit acest sfânt locaș cu hramul *Dreptului Lazăr, Sf. Spiridon, Sfinții tămăduitori fără de argint și Sfântul Haralambie*, în zilele Impăratului Nicolae Pavlovici, cu blagoslovenia Preosfîntului Mitropolit Chir Grigorie și cu a Prea Sfințitului Episcop Râmnicului chir Neofit. Cu îndemnarea și cheltuiala biv. vel Panait Mărunteanu cu soția sa Ecaterina și cu ajutorul iubitorilor de Hristos și pioși creștini, prin osârdia și osteneala părintelui Stareț Silivestru Ieroschimonahu; s'a inceput din temelie la anul dela Hristos 1832 Aprilie în 4, și s'a săvârșit și sfînțit la leatul 1833 Octombrie în 14.

VI. Mănăstirea Cheia-Teleajen din Prahova.

In această sfântă mânăstire se află 16 călugări. Starții cari s'a succedat dela 1866 până azi sunt 5 (cinci):

1) Damaschin Ieroschimonahul, care a fost și fondator al acestei mânăstiri. 2) Dorotieu Ieromonahul. 3) Ignatie Ieromonahul. 4) Ioil Protosinghelul. 5) Visarion Arhimandritul, actualul starț.

Inscripția bisericii.

Intru marea slavă, și lauda Prea Sfintei și de viață făcătoare și nedespărțitei Troițe, intru a căreia cinste și hram să prăznuiește, la anul 1835 Iulie 16, s'a ridicat această sfântă biserică, dimpreună cu toate înprefurimile ei, în zilele Prea Inălțatului nostru Domn Alexandru Dimitrie Ghica Voievod, cu voia frăține-seu Mihalache Ghica stăpânul moșiei, dela care s'a și răscumpărat de numitul stareț Damaschin Ieroschimonahul, la anul 1846, cu blagoslovenia Prea Sfințitului nostru Episcop al Buzăului D. D. Kesarie, de care s'a și sfînțit în anul 1839 Iulie 20, prin osârdia și osteneala prea cuvioshei sale părintele Damaschin Ieroschimonahu și starț al sfântului schit Cheia și a toată sinodia, și cu ajutorul și cheltuiala a multor iubitori de Hristos

pravoslavnici creștini, și mari ctitori ai sfântului locaș acestuia, spre veșnica lor pomenire.

VII. Schitul Isvoarele, sau Crasna (Prahova)

Acest schituleț fusese părăsit, dar grație îngrijirei prea cuviosului stareț al mănăstirei Sinaia (*Nifon*), se nădăjduește ca acest schit să fie reînviat, dacă nu ca în vremurile fericite de evlavie, cel puțin să se perpetueze numele pentru existența unui vechiu locaș dumnezeesc. Prea cuviosul arhimandrit *Nifon*, ca exarh al mănăstirilor *Eparhiei*, a luat sub îngrijirea sa acest schit, și acum se află într'insul 4 călugări.

Întemeierea schitului datează dela 1824.

Inscripție nu se află.

VIII. Schitul Peștera (Dâmbovița)

Acest schitișor, în creierii munților, zidit în piatră, este tot sub îngrijirea duhovnicească a prea cuviosului arhimandrit Nifon dela Sinaia, unde sălășluesc, spre a se măntui în Domnul, 4 călugări și un frate de obște.

Întemeierea schitului se pune în secolul al XVI-lea, deși nu se află nici o pisanie.

G. Mănăstirile de călugărițe.

IX. Mănăstirea Pasarea (Ilfov).

În această sfântă mănăstire se află:

122 călugărițe prevăzute în budget, 20 călugărițe neprevăzute în budget și 18 surori de obște.

Ca stărițe la această sf. mănăstire dela 1866 până azi, s-au succedat următoarele monahii:

1) Domnica Popescu, 2) Veniamina Poenaru, 3) Arcadia Bilcescu, 4) Arsenia Nițescu, 5) Evlampia Tresteanu și a 6) actuala stăriță Eroftea Marinescu.

Inscripția Sfintei mănăstiri Paserea.

In anul 1813 în zilele Prea cuviosului părintele Timoftei stareț al sf. mănăstiri Cernica, au întemeiat acest sf. locaș numindu-l Paserea, după gârla ce se numea Paserea și având o biserică mică de bârne, au durat până în anul 1838 și stricându-se de cutremurul ce au fost în 11 Ianuarie în ziua de sf. Teodosie, au trebuit de a se face o altă biserică și în anul 1846, s'au ridicat acesta din temelie cu ajutorul binecredinților creștini, în zilele maicii Starîte Dionisia, îngrijitor fiind asupra lucrului părintele Iachint ieromonahul din mănăstirea Cernica, în zilele binecredinciosului Domn Gheorghe Dimitrie Bibescu Voievod, Mitropolit fiind Arhiepiscopul Neofit, anul 1847 Noembre 2.

X. Mănăstirea Tigănești, (Ilfov).

In această sfântă mănăstire se află: 196 călugărițe și 37 surori de obște.

Staretele care s'au succedat dela 1866—1907 sunt:
 1) Magdalina Dăscălița, dela 1866—1867 Oct. 18. 2) Sevastia Maloreanu, dela 1867—1869 Iunie 22. 3) Gherasima, dela 1869—1870 Martie 15. 4) Magdalena Dăscălița, dela 1870—1873 Sept. 18. 5) Sevastia Mălooreanu, dela 1873—1875 Mai 14. 6) Domnica Georgescu dela 1875—1883 Aprilie 17. 7) Steliană Vasilescu, dela 1883—1892 Aprilie 20. 8) Domnica Georgescu dela 1892—1893 Noembre 21. 9) Zoi Ierofteiu dela 1893—1896 Mai 16. 10) Stavrofilia Ionescu dela 1896—1903 Febr. 27 și 11) Zoi Ierofteiu dela 1903 până azi.

Pisania Sfintei mănăstiri Tigănești (Biserica cea mare)

«Acest sfânt și dumnezeesc lăcaș, unde se cinstește și se prăznuiește hramul «Adormirei prea sfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioarei Maria», s'a rădicat și înfrumusețat prin osârdia și cheltuiala Domnului Vel Ban R. Golescu, a Domnului mare logofăt Gheorghe Florescu, cu soția sa Anica, născută Suțina și a mai multora iubitori de Hristos ce au ajutat. Prin stăruința Prea Cuvirosului Stareț și Arhimandrit al sf. mănăstiri Căldărușani Doseșteiu și cu stăruința Cuvioasei starîte Marina schimonahia la anul 1812 Noembre 8.

A doua oară s'a zugrăvit pe dinnăuntru cu osteneala, osârdia Prea Cuviosului Arhimandrit Eftimie, starețu sf. mânăstiri Căldărușani, și a cuvioasei starîte Fevronia schimonahia și cu a mai multora ajutoare la anul 1853. Iar acu la anul 1880, s'a zugrăvit a treia oară în zilele Prea Înălțatului Rege Carol I, cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Mitropolit Primat al României D. D. Calinic, prin stăruința Prea Cuvioasei starîta acestei mânăstiri Domnica Arhimandrita și cu ajutorul mai multor persoane iubitoare de Hristos. Acum la anul 1895 s'au zugrăvit din nou a patra oară, făcându-se și tâmplă din nou cu toate icoanele cele mici din tâmplă și cu alte 4 tocuri de icoane mari, în zilele Înalt Prea sfintiei sale Mitropolit Primat D. D. Ghenadie, cu stăruința și osteneala cuvioasei maici Zoi Ierofteiu superioara acestei mânăstiri, și cu ajutorul mai multor pioși creștini, pomenindu-i în vecii vecilor. Amin.

Pisania Bisericei cei mici (Cimitiru).

Acest sfânt lăcaș, unde se prăznuiește hramul «Sf. Troiță» s'au ridicat de Domnia sa Marele Logofăt bisericesc N. Bâscoveanu pela anul 1817. Iară la anul 1880 în zilele Înalt Prea Sfințitului și Mitropolit Primat al României D. D. Calinic, s'au zugrăvit și s'au înfrumusețat de prea cuvioșia sa starîta acestei mânăstiri Domnica Arhimandrita, cu a sa cheltuială, spre a sa pomenire și a tot neamul. Amin.

XI. Mânăstirea Vîforâta (județul Dâmbovița),

In această sfântă mânăstire se află: 63 călugărițe și 14 surori de obște.

Stărețele care s'au succedat dela 1866 până azi sunt:

- 1) Tecla Stănescu dela 1866—1879. 2) Filofteia Petrescu dela 1879—1892. 3) Amvrosia Manolescu dela 1892—1895. 4) Filofteia Petrescu dela 1895—1900 și 5) Amvrosia Manolescu dela 1900 până azi.

Biserica n'are inscripție, dar din tabloul ce există în Stăreție, se dovedește că acest sfânt locaș e fondat la 1530 de Vlad V. V. Basarab, însă răposatul Grigorie V. V. Basarab Brâncoveanu a reparat-o la 1839, găsindu-se zugrăvit pe biserică, cu soția sa Safta.

XII. Mânăstirea Zamfira (Prahova).

In această sfântă mânăstire se află: 43 călugărițe prevăzute în budget, 7 călugărițe neprevăzute în budget și 7 surori de obște.

Ordinea în care s'au succedat staretele acestei mânăstiri dela 1866 până azi, este:

1) Veniamina Mihăescu. 2) Agatonica Ionescu. 3) Pelaghia Ghenescu. 4) Filofteia Manolescu. 5). Singlitichia Andreescu și 6) Marina Dumitrescu.

Inscripționea de pe frontespiciul bisericei:

«Acest sfânt și dumnezeesc lăcaș este zidit din temelie, cu tot ce se vede înprejur, prin binecuvântarea și cheltuiala Prea Sfîntului Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei D. D. «Nifon, întru slava Inălțării Mântuitorului nostru Iisus Hristos și a Sfântului Ierarh Nifon; prin osteneala Prea cuviosului Arhimandrit Eftimie, Starîțul Schitului Ghighiu.

«Inceput la anul 1855 și săvârșit la 1857, Septembrie 8, în «al șaptelea an al arhipăstoriei sale.

XIII. Mânăstirea Nămăești (Muscel).

In această sfântă mânăstire, (aproape de C.-Lung), se află: 26 călugărițe prevăzute în budget; 6 călugărițe neprevăzute în budget și 4 surori de obște, asemenea neprevăzute în budget.

Dela 1866 până azi s'au succedat staretele:

1) Elisaveta Schimnica 1865, 2) Elisaveta Ioan Persiceanu 1866 și 3) Glafira Antonescu 1871 până azi.

Biserica n'are inscripție. Se găsește însă icoana «Maica Domnului» legată în argint, dela 1798, despre care se zice că ar fi fost găsită (după tradiție) de un cioban, în stâncă de piatră, care azi este bisericuță.

In bisericuță este săpat în piatră anul 1685. Se crede că ar fi existat și mai nainte biserică, de oare-ce se găsesc hrisoave dela 1547, la preotul bătrân din satul Nămăești, cum și de pe vremea lui Mihnea, 1572.

XIV. Mânăstirea Susana (Prahova).

In această sfântă mânăstire se află: 49 călugărițe și 8 surori de obște.

Dela anul 1856 până azi, s'au succedat: 1) Stărița Natalia Perlea 1856—1893. 2) Eugenia Tomescu 1893—1903, 3) Tomaida Perlea 1903 până azi.

Inscripția bisericii.

Intru slava Marelui Dumnezeu și cinstea sfântului ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, al căruia hram se serbează, s'a fondat acest schit, și s'a făcut o biserică de lemn în anul 1740, de maica stăriță Susana Arșicu și cu ajutorul ctitorilor Filip Treti, în zilele episcopului Chesarie Buzău, cu ajutorul Prea sfinției sale și a altor ajutători; s'a zidit însă o două biserică de piatră, fiind stăriță maica Susana Albuleț. Iar în anul 1840, biserică fiind ruinată, stăriță Natalia Perlea consultând pe d-nii D. Frangulea, N. Perlea, D. Pitiș, toți s'au oferit a ajută, și începând a zidi cu binecuvântarea Prea Sfinției Sale Mitropolitului Primat D. D. Calinic, în zilele Majestății Regelui nostru Carol I, și Regina Elisabeta. La zidirea acestei biserici a venit în ajutor înaltul Guvern cu suma de lei 5500, și s'a terminat cu ajutorul ctitorilor și făcătorilor de bine, la anul 1882, spre veșnica lor pomenire.

XV. Mânăstirea Samurcașești (Ciorogârla). Ilfov.

In această sfântă mânăstire se află: 50 călugărițe și 13 surori de obște.

Dela 1866 până azi, s'au succedat: 1) Stărița Fevronia Vlădoianu 1866—1894. Sofia I. Heliade Rădulescu 1894 până azi. Biserică cu patronul «Sfânta Treime» este zidită de marele Vornic Constantin Samurcaș și soția sa Zoe Samurcaș la anul 1808.

Capela cimitirului cu hramul «Sfinții Împărați Constantin și Elena» este zidită de D-nul Constantin I. Săbăreanu (astăzi arhimandritul Cornelie I. Săbăreanu) la anul 1876.

RECAPITULATIE

De numărul bisericilor, preoților, diaconilor, călugăriilor și călugărițelor din întreaga Eparhie a Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

a) Biserici parohiale urbane	144	Report	238
b) " filiale urbane	74	p) Preoți cu semin. inferior	1106
c) " parohiale rurale	897	q) " grămătici (fără semin.)	132
d) " filiale rurale	535		Total 1476
e) " particulare	38	r) Diaconi licențiați în teologie	15
f) " monumente istorice	11	s) " " în lit. și fil.	1
	Total 1699	t) " cu semin. superior	5
g) Preoți parohi urbani	145	u) " " " inferior.	2
h) " supranumerari	176		Total 23
i) " parohi rurali.	865	v) la toate mănăstirile din această	
j) " supranumerari rur.	290	Eparhie, se găsesc, pentru sfânta	
	Total 1476	mântuire în Domnul:	
k) Diaconi	23	α) călugări	250
	după titluri:	β) frați de obște	24
l) Preoți D-ri în teologie	1	γ) invalizi	9
m) " licenț. în litere și filoz.	1	δ) călugărițe	582
n) " " în teologie	66	ε) surori de obște	101
o) " cu seminarul superior	170		Total 966
	Transport 238		

CUPRINSUL CĂRȚEI.

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
Ordinul I. P. S. Mitrop. Primăt	5	5. Macarie I	55
Înainte cuvântare	7	6. Iosif I	55
<i>Partea I.</i>		7. Macarie II	55
§ 1. Organizarea bisericească și politică a Românilor, până în secolul al XIV-lea	9	8. Nifon	56
§ 2. Întemeierea Mitropoliei Un- gro-Vlahiei	12	9. Maxim	57
§ 3. Însemnarea cuvântului Un- gro-Vlahia	18	10. Macarie III	58
§ 4. Cunoștințe despre cel din- tai Mitropolit	19	11. Ilarion	
§ 5. Reședința Mitropoliei Un- gro-Vlahiei	21	12. Varlaam	
§ 6. Catedrala actuală și reșe- dința mitropolitană din Bu- curești	24	13. Anania	
§ 7. Avearea Mitropoliei	29	14. Simeon	59
§ 8. Inscriptiile bisericii mitro- politane și a dependințelor ei	31	15. Efrem	
a) <i>în exterior</i>	31	16. Mitrofan.	
b) <i>în interior</i>	33	17. Daniil	
c) <i>paraclisul</i>	35	18. Eftimie	60
d) <i>alte inscripții</i>	36	19. Serafim	
§ 9. Odoarele sfintei Mitropolii	41	20. Mihail	
§ 10. Palatul mitropolitan, ce- lalalte dependințe și împre- jurimile	48	21. Nichifor	61
<i>Partea II.</i>		22. Mihail II	
Seria cronologică a Mitropoli- ților Ungro-Vlahiei	53	23. Eftimie II	
1. Iachint Critopulo	53	24. Serafim II	62
2. Hariton	53	25. Luca	62
3. Antim	54	26. Grigorie I	63
4. Timoteiu	54	27. Teofil	64
		28. Stefan	65
		29. Ignatie	67
		30. Stefan a II-a oară	68
		31. Teodosie	68
		32. Dionisie.	70
		33. Varlaam.	70
		34. Teodosie a II-a oară	72
		35. Antim Ivireanul	73
		36. Mitrofan	76
		37. Daniil	77
		38. Stefan al II-lea	79
		39. Neofit I	80

Pag.		Pag.	
40. Fitaret I	82	Mitropolii	120
41. Grigorie II	82	I. Plasa de sus din Bucureşti	120
42. Grigorie III.	84	II. Plasa de jos din Bucureşti	121
43. Cosma	85	III. Judeţul Ilfov	121
44. Filaret al II-lea	86	IV. " Prahova	122
45. Dosithei Filitis	89	V. " Dâmboviţa	123
46. Ignatie II	93	VI. " Vlaşca	124
47. Nectarie	93	VII. " Teleorman	124
48. Dionisie românul	94	VIII. " Ialomiţa	125
49. Grigorie IV	96	IX. " Muscel	125
50. Neofit al II-lea	99	F. Mănăstirile Eparhiei sfintei	
51. Nifon.	101	Mitropolii	126
52. Calinic Miclescu	105	I. Mănăstirea Cernica	126
53. I. P. S. Iosif Gheorghian .	108	II. " Căldăruşani	129
54. Ghenadie Petrescu	109	III. " Sinaia	131
55. I. P. S. Iosif Gheorghian a II-a oară	110	IV. " Predeal (Prahova) .	132
Încheiere	111	V. " Ghighiu	133
<i>Partea III-a.</i>			
Administraţiunea sfintei Mitropoli a Ungro-Vlahiei.	113	VI. " Cheia-Teleajen	134
A. Cancelaria sfintei Mitropolii. Personalul administrativ	114	VII. Schitul Isvoarele-Crasna	135
B. Consistoriul eparhial	117	VIII. " Peştera (Dâmbov.)	135
C. Consistoriul apelativ.	117	IX. Mănăstirea Pasarea	135
D. Personalul slujitor al sfintei Mitropolii	118	X. " Tigăneşti	136
E. Protoierile Eparhiei sfintei		XI. " Vîforâta	137
		XII. " Zamfira	138
		XIII. " Nămăeşti	138
		XIV. " Susana	139
		XV. " Samurcăşeşti	139
		Recapitulaţie	140

ILUSTRATIUNILE:

M. M. L. L. Regele şi Regina	5-6	Cele patru coloane, cu aleea .	39
I. P. S. Mitropolit Primat . .	7	Clopotul cel mare	40
Biserica „Curtea Veche“ . .	23	Odoarele sfinte aflate în paraclis	43
Vederea din faţă a Catedralei	24	Sicriul cu moaştele sf. Dimitrie	45
Biserica „Radu-Vodă“ . . .	27	Tronurile regale şi Anvonul din biserica sf. Mitropolii	47
Salonul cel mare de recepţie, din palatul mitropolitan . .	28	Palatul mitropolitan cu paraclisul	49
Vederea dela Altar a sf. Mitropolii.	30	Palatul Camerii Deputaţilor	50
Vederea clopotniţei sf. Mitrop.	32	Stampila „comisiei pentru reedificarea sf. Mitropolii“, şi medalia bătută cu acea ocazie	52
Constantin Voevod	33	Casa din a doua curte a sf. Mitropolii	53
Vederea interioară a bisericei sf. Mitropolii.	34	Stema sfintei Mitropolii, dela 1652	65
Vederea interioară a paraclisului sfintei Mitropolii	36	Antim Mitropolitul	75
Crucea din faţă celor 4 coloane (piata Bibescu).	37		
Crucea de pe dealul sf. Mitropolii.	38		

	Pag.		Pag.
Daniil Mitropolitul	78	Calinic Mitropolitul	107
Filaret Mitropolitul	89	Grigorie II Mitropolitul	112
Mitropolitul Dosithei	91	Personalul Cancelariei sf. Mi- tropolii.	114
Neofit Mitropolitul	100	Personalul slujitor al bisericii sf. Mitropoliei	118
Mitropolitul Nifon	103		
Tabloul unirei Principatelor Ro- mâne	104		

